Bibliotek 1800

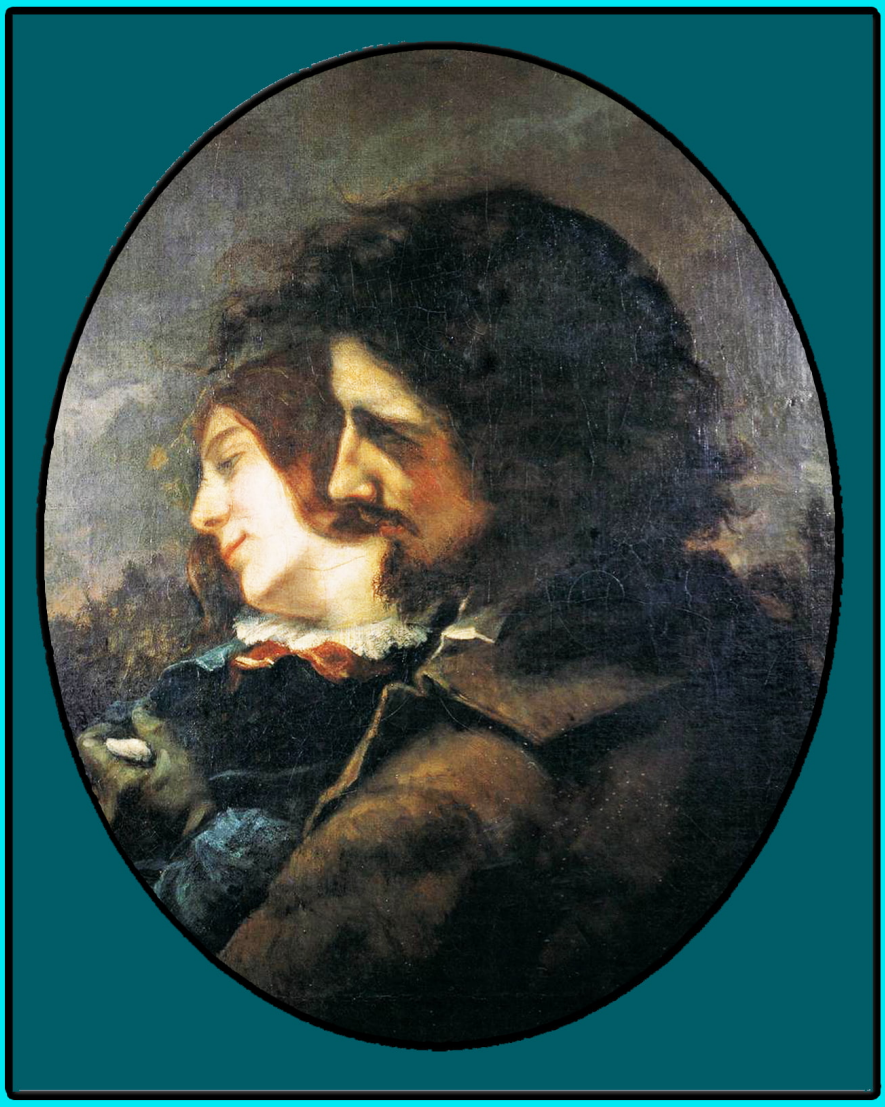

Alexandre Dumas (fils)

Kærligheds lykke

Alexandre Dumas

Kærligheds lykke

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Alexandre Dumas d. Y.: *Kærligheds lykke* er oversat og redigeret af Kim N. Jensen (f. 1955), som har givet tilladelse til formidling af værket under under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en fransk original, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren/oversætteren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Alexandre Dumas fils: *Kærligheds lykke* is translated and edited by Kim N. Jensen (b. 1955), who has consented to the use of his edition under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on a french original dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

BY NC SA

1. del: Amanda

Om den fare, man kan komme i ved at klæde sig ud som tyrk på grund af den tillid, dette kostume kan vække.

1

En regnfuld aften i februar måned 1846 fattede jeg en stor beslutning. Jeg bestemte mig til at gå på bal i operaen.
Jeg tilstår, det var urigtigt af mig, men den uret, man tilstår, er allerede halv undskyldt; og desuden, hvem har aldrig gjort noget urigtigt! Lige fra Adam, der havde den fejl at tro for meget på sin kone, til St. Thomas, der havde den fejl ikke at tro på sin herre og mester, har mange mennesker fået tilgivelse for langt værre fejl end den, jeg begik denne regnfulde februaraften i 1846.

Som følge af dette pludselige, tåbelige lune vendte jeg hjem ved midnatstid og klædte mig om.

Ligesom Murat pyntede jeg mig for Døden.

Ganske vist er disse opera-baller en temmelig trist affære; der findes næppe noget andet sted i verden, hvor så mange mennesker forsamler sig med det ene formål at pleje deres kedsomhed; ikke desto mindre gik jeg derhen, idet jeg som så ofte før gav efter for en trang til eventyr, uden egentlig at vide hvorfor – for atter engang at blande mig med den samling af melankolske fjolser, der hver uge i karnevalstiden holder hele byen vågen den ganske nat – denne by, der har givet sig selv titel af den civiliserede verdens mest oplyste.

Alle disse fornuftige overvejelser gjorde jeg mig, mens jeg klædte mig om; jeg skelede samtidig noget til min seng, som syntes at smile til mig bag sine halvt tiltrukne gardiner og sige: "Kom, her er søvn og dejlige drømme," ligesom bogen, jeg netop var begyndt på, forekom mig at bede fra sine siders dyb: "Bliv, her er ro og fordybelse."

Jeg lyttede til vognhjulenes støjende raslen, som fik stenbroen til at give glad genlyd; jeg hørte de muntre råb og lystige sange fra dem, der var mindre blaserte end jeg og gjorde en fest ud af denne ugentlige fornøjelse; jeg sagde altså til mig selv, som svar på de lokkende tilbud fra min seng og min bog:

"Lad os nu gøre som de andre; kommer vi blandt de vise, så lad os studere deres visdom; og kommer vi blandt tåber, så lad os deltage i deres tåbeligheder."

Og hvad skulle man for resten ellers fordrive tiden med fra lørdag aften til søndag morgen?

Hvis man af en eller anden grund finder på *ikke* at ville gå på operaballet, kan man være sikker på at vågne tidligere op næste morgen end man plejer, og desårsag gå tidligere hjemmefra, end man ellers har for vane. Og hvis operaballerne er en kedsommelig affære, er søndage det ikke mindre. På caféen, hvor man indtager sin morgenmad, vil man – i stedet for vennerne fra nattens udskejelser – være omgivet af borgere, der om søndagen begår udskejelser fra deres daglige rutiner, strejfer rundt i gaderne uden mål og med eller klæber sig til én fra klokken ti om formiddagen med det samme tomme, stirrende blik, som de har til hverdag, og iført den alvorlige overfrakke, som de kun bærer om søndagen.

Disse modige ukendte, for de flestes vedkommende sikkert udmærkede familiefædre, er i besiddelse af en vældig latter, der synes at komme fra pengene i deres lommer. Det er nemt at se, når det har været en god uge for dem, for da mener de sig berettigede til også at gøre sig søndagen munter.

Nuvel, hvis man altså vælger at tilbringe sin lørdag aften hjemme, og står op klokken ti søndag formiddag, vil man

uundgåeligt udsætte sig for den slags, og uden at ønske det og uden i mindste måde at prøve at forstå det, deltage i en morskab, der er så yderligt forskellig fra éns egne vaner og ånd, og som i stedet for at oplive én, blot tjener til at gøre én mere trist.

Hvis man imidlertid er to, der spiser morgenmad sammen, kan man holde afstand til disse uvelkomne bordfæller, man behøver ikke at lytte til deres snak; man kan komme med afsides bemærkninger og iagttagelser uden hæmninger. Men man er aldrig to – man er altid alene.

Man forlader altså sit hjem med det faste forsæt at opsøge en af sine venner for at spise morgenmad med ham; men alle de døre, hvor man banker på, forbliver lukkede, for alle éns venner, der er mindre dydige end én selv, har holdt udvidet nattesæde på operaballet, og er endnu ikke vendt hjem, eller hvis de *er* kommet hjem, sover de stadig; og du er alt for velopdragen til at forstyrre folk, når de spiser, eller vække en ven, når han sover.

Der er altså kun tilbage for dig, du stakkels forladte sjæl, at vandre om alene på boulevarden og vente på, at det er tid til middag – for der at møde en af disse tusinder af venner, hvis venskab er selve hovedstadens herlige luft og fædrelandets evige kærlighed.

Når denne time endelig indtræffer, kommer den første ven, man støder på, én i møde; han gnider endnu sine øjne, og ser ud til at være noget utilfreds med at være stået så tidligt op på en søndag. Man iler ham i møde, man nærmest hypnotiserer ham, ligesom spurvehøgen hypnotiserer sit offer; så slår man ned på sit offer, og ingen menneskelig magt kan få én til at slippe den arm, man engang har fået fat på.

Her følger, ord for ord, den samtale, der uvægerligt vil finde sted mellem dig og din ven:

"Goddag, min kære."

Den anden, der er ganske udmattet og følgelig temmelig sløv, svarer blot:

"Goddag."

"Du er oppe?"

"Ja, jeg er netop stået op."

"Og hvordan har du så tilbragt natten?"

"Jeg var i Operaen. Og du?"

"Jeg? Nej."

"Det er rigtigt, jeg så dig jo heller ikke."

"Men alverden var der?"

"Naturligvis."

"Og du morede dig?"

Din ven, der nu ved, at du er blevet hjemme, og at du følgelig ikke har set, at han kedede sig gudsjammerligt, svarer – til dels ud fra et ønske om at fremstille sig som en mand, der er i stand til at more sig, selv på Operaen:

"Glimrende!"

Så bliver du vred på dig selv for at have givet efter for de hjemlige fristelser: kaminilden, værelset, sengen og bogen; ja du mere end fortryder, du ligefrem ærgrer dig over ikke at have været til netop dette bal, hvor du, ligesom din ven, måske havde kunnet finde underholdning og morskab, og du lover dig selv, at fra nu af vil du ikke forsømme et eneste.

Følgelig vil du næste lørdag aften endnu engang indfinde dig i Operaen; men du forlader den igen, som du hidtil altid har

gjort det, idet du sværger en hellig ed om aldrig at komme der mere.

Resultatet af alle disse overvejelser bliver altså, at du beslutter, at du må gå på ballet, selv om du er næsten sikker på, at det vil kede dig; men så har du i det mindste den trøst, at du keder dig sammen med tusindvis af andre, hvorimod du, hvis du ikke går derhen, er helt sikker på – af de grunde, der er givet tidligere – at komme til at kede dig til døde om søndagen, og tilmed ganske alene.

Og hvis der er noget, der for enhver pris må undgås, er det at komme til at kede sig alene.

Dette er en så indlysende sandhed, at Ludvig XIII, der altid kedede sig kongeligt, kunne finde på at tage fat i en af sine hofmænd og lede ham hen til en vinduesniche, idet han sagde:

"Kom, lad os kede os sammen."

Denne aften var min beslutning altså fast. Jeg klædte mig om, jeg gik ned ad trappen, til min portners store misundelse, der anser operaballerne for at være højdepunktet af jordisk lykke; jeg steg ind i en vogn og ankom snart til Operaen i Rue Lepelletier. Jeg begav mig ind i strømmen, der straks lukkede sig om mig.

Næsten en time drev jeg omkring, dels i foyeren, dels i gangene, for mellem alle de ansigter, der omgav mig, at finde en eller anden vens, da jeg på en gang, i døren til en loge, opdagede et fortræffeligt, åndrigt ungt menneske. I det sidste halve år havde jeg ikke set ham, fordi han var rejst til Italien.

Mødet var så meget mere behageligt, fordi det var uventet.

Jeg besluttede at gå hen til ham, men da jeg så ham tale med en domino, der skulle til at fjerne sig, da jeg nærmede mig, blev

jeg af diskretion, hvor jeg var.

Nu opdagede min ven mig, og idet han gjorde mine til at komme hen til mig, gav han mig tegn til at vente.

Glad over at have fundet nogen, jeg kunne tale med, ventede jeg, mens jeg med foragt betragtede de ulykkelige, som, alene i denne mængde, iagttog alle dominoer med forgæves anstrengelser for at genkende og blive genkendt.

Nogle øjeblikke senere så jeg endelig den hemmelighedsfulde domino række Emmanuel (det er det navn, jeg vil benævne min unge ven med) hånden. Derpå hviskede den ham nogle ord i øret og forsvandt leende.

Emmanuel fulgte den med øjnene, mens han gik hen imod mig, og sagde halvhøjt:

"Hvilken gåde er ikke kvinden!"

"Nå," sagde jeg til ham, idet vi gav hinanden hånden, "hvor djævlen kommer du så fra?"

"Fra intet sted!" svarede han.

"Du har altså været i Paris?"

"De sidste tre måneder."

"Ja, så spørger jeg dig ikke mere, hvor du har været, men hvad du er?"

"Jeg er forelsket!"

"Så er du altså fra forstanden?"

"Ja, men du ved," sagde han smilende, "at det fjerneste land er den kvinde, man elsker. Hun vil holde os fra alle vore venner, fra alle vore vaner."

"Hvad du der siger, er den rene sandhed, og uden at være nysgerrig gad jeg nok vide, om den henrivende domino i dette

øjeblik er det fjerne land, der skiller os ad, og som efter min mening altså må være dit virkelige Paradis?"

"Nej."

"Må jeg da gøre en antagelse?"

"Vær så god."

"Efter den måde, du talte med hende, forekommer hun mig at være om ikke et allerede erobret land, så dog et land, som du vil erobre."

"Det er erobret land."

"Og hvor længe?"

"Omkring to måneder."

"Nu bliver jeg forvirret."

"Hvorfor?"

"Du har været forelsket i tre måneder?"

"Ja."

"Og i den samme kvinde?"

"Ja."

"Og denne kvinde er ikke den, du netop talte med?"

"Nej."

"Så er du heller ikke så forelsket, som du siger."

"Hvorfor ikke?"

"Hvis du virkelig var det, havde du ikke efter en måneds forløb allerede forladt det land, du talte til mig om lige før, for at erobre et andet."

"Det er ikke mig, som har søgt det."

"Altså er du blevet angrebet?"

"Netop!"

"Bah!"

"Jeg sværger!"

"Du spøger med mig."

"Nå ja, du kan kun glæde dig over, at nogen her vil spøge med dig."

"Du har ret. Jeg er kun kommet for det samme."

"Blot du aldrig måtte blive spøgt med som jeg, det er alt, hvad jeg ønsker."

"Man har altså drevet gæk med dig?"

"Ja."

"Flere gange?"

"To."

"Og for alvor?"

"Det mener jeg."

"Fortæl mig det. Jeg har også selv på operaballerne mødt damer, der tog min arm, nævnede mit navn, påstod at have mødt mig på boulevarden eller i teatret, og derpå, når de således havde udtømt deres konversationsevne, forlod mig, uden hverken at indgyde mig forhåbninger eller bebyrde mig med erindringer."

"Oh! Med mig forholder det sig ganske anderledes."

"Jeg er lutter øre."

"Jeg vil fortælle dig alle mine eventyr."

"Du har ikke noget bedre at foretage dig?"

"Nej."

"Så fortæl!"

"Du ved, at operaballerne er målet for gymnasiasternes højeste ønsker?"

"Ja, jeg solgte engang mit leksikon for at komme ind."

"Og morede du dig så?"

"Bestemt ikke! Hver gang en kvinde nærmede sig til mig, skælvede jeg for, at hun skulle tiltale mig."

"Hvad kom du her da efter?"

"Egentlig blot for at jeg næste dag skulle kunne sige til mine venner, at jeg havde været her, og dermed skabe mig et rygte for en vis lastefuldhed."

"Nå sådan! Så må du beundre mig, min kære, for jeg kom i den tro, at jeg kunne finde morskab her."

"Jeg må medgive, at det var et langt bedre motiv end mit."

"Men som du vil få at høre, blev jeg snart opfyldt af afsky. – En lørdag aften lykkedes det mig at slippe bort hjemmefra, og jeg ilede til Babin for at leje et kostume."

"Hvilket kostume?"

"En tyrk; oh! men jeg forsikrer dig, det var en virkelig tyrk – en rød turban, med en halvmåne på; en lyseblå vest, meget kort og med en stor, gul sol på ryggen; et par løse calicots bukser, en jakke, ligesom den Odry har på i *Les Saltimbanques*. Dertil dobbeltsålede støvler, et falsk skæg af hestehår og en falsk næse af papmache – der manglede kort sagt intet. Jeg bandt tyve francs ind i en knude på mit lommetørklæde; alt var fuldendt!"

"Du var altså helt perfekt?"

"Aldeles! – Jeg ankommer altså, og tværtimod al forventning morer jeg mig ikke. Jeg var alene mellem folk, jeg ikke kendte, og kvinder, der bragte mig til at rødme, og jeg var blevet enig med mig selv om, at denne udflugt ikke ville få andet resultat, end uden al tvivl at skaffe mig tre måneders stuearrest, da jeg på en gang føler min arm trykket af et fruentimmer i debardeurdragt. Med en blid stemme, der næppe kunne trænge igennem fløjlsmasken, spurgte hun mig, hvorfor jeg sådan

kedede mig midt i den almindelige morskab. Jeg betragtede hende, hun havde en lille fod, en meget fin hånd og sort hår. Jeg tog hendes arm og bad om en dans."

"Ah! så du ville danse?"

"Det var det eneste, jeg kunne finde på."

"Videre."

"Hun tilstod mig den; vi dansede. Min koreografiske dannelse lod noget tilbage at ønske; men jeg opvejede manglerne med vilde spring og groteske bøjninger, der stod i samme forhold til Terpsichore som Quasimodo til Antinoos. Jeg havde hørt, at de mænd, man holdt for at være i moden, gjorde således, og forvekslede derfor ubevidst alle de besofne herrer, der sparkede højere end deres egne hoveder og skubbede til alle og enhver for at være lige så mange Montmorency'er eller Rohan'er, mens de i virkeligheden var barbersvende, enhver piges elsker i ti minutter. Men det, der i virkeligheden kildrede min forfængelighed var, at jeg havde fået fat i en pige."

"Ja, ja, videre!"

"Nuvel! Denne kvinde var i min forestilling den smukkeste i verden, denne maske skjulte et ansigt for mig, for hvilket Raphaëls *La Vierge à la Chaise* måtte blegne, og hendes kostume dækkede en skikkelse, som kunne få én til at glemme Venus fra Milo.

Nå, men jeg dansede hele natten. Det var imidlertid ikke nok.

Jeg påtog mig derfor en Richelieus underfundighed, og med al den listighed, jeg kunne mønstre, søgte jeg med en udholdenhed, som man ikke skulle have tiltroet en retorik-elev, at få hendes adresse, og hun svarede mig endelig således:

'Jeg har tillid til Dem.'

Jeg blev naturligvis henrykt.

'Sig mig Deres navn,' bad hun.

Jeg fortalte hende det.

'Er den deputerede af samme navn Deres fader?'

'Ja.'

'Er det sandt?'

'Ja.'

'På æresord?'

'På æresord!'

Hun lod til at være ganske overrasket og henrykt over at have erobret en så betydningsfuld mand. Som du vel kan tænke dig, hævede jeg mit hoved noget højere, da hun pludselig udbrød:

'Sådan siger de altid. Jeg tror Dem ikke.'

'Jeg sværger.'

'Bevis, at De er den, De siger.'

'Hvordan?'

'Giv mig Deres kort.'

'Jeg har intet. – De kan vel nok forstå, at vi ikke har visitkort på skolen.'

'Nuvel, så skriv på dette stykke papir' – her rev hun et rent blad papir af sin portefølje og rakte mig det tilligemed en blyant – 'at De ved Deres ære forpligter Dem til at gøre alt, hvad der står i Deres magt, for at gøre mig den tjeneste, jeg i morgen agter at bede Dem om.'

Denne omstændighed, hvorved dette møde fik et yderligere romantisk og mystisk anstrøg, forøgede min henrykkelse.

Jeg var ung, jeg tog følgelig blyant og papir og skrev, hvad hun bad mig om.

'Og hvor skal jeg træffe Dem i morgen?'

'Ved indkørslen til Operaen,' sagde hun.

'Hvorfor ikke hjemme hos Dem?' spurgte jeg i den mest indsmigrende tone, jeg kunne finde.

'Vil De vise Dem min tillid værdig?'

'Jeg lover det.'

'Nuvel da! jeg bor i Vieille Rue du Temple nr. 32.'

Jeg indrømmer, at denne adresse gav mig et indtryk, der ikke var ubetinget fordelagtigt, og den engel, jeg havde dannet mig i min drøm, mistede noget af sin guddommelighed; men jeg var gået for langt til at kunne trække mig tilbage med æren i behold, så jeg tænkte, at huset jo kunne være pænt nok på trods af adressen og værelserne kunne være pæne nok på trods af huset, og endelig at pigen jo kunne være charmerende nok på trods af værelserne. Jeg tog altså adressen, og forlod derefter ballet, uden at have haft held til at overtale min smukke ubekendte til at afsløre sit ansigt.

Jeg gik til udlejeren, fik mine egne klæder tilbage og da jeg ikke kunne vende hjem eller komme ind på kollegiet på dette tidspunkt, gik jeg ind på en restaurant med al den selvsikkerhed, der kommer af det første kærlighedseventyr.

2

Klokken to begav jeg mig på vej til Vieille Rue du Temple. Jeg steg op i en cabriolet, der brugte omtrent en time, samme tid, hvori pakkeposten tilbagelægger fire mil, på at føre mig til mit stævnemøde.

Jeg skylder sandheden at sige, at da vi standsede foran et mørkt hus af et højst tvivlsomt udsende, var jeg på nippet til at flygte, ligesom de konskriberede, der på valpladsen hellere udsætter sig for at lade sig skyde end at slås.

Da jeg imidlertid på vejen havde fortalt kusken mit eventyr – for intet fremskynder åbenhjertighed som glæden og intet indiskretionen som en hyrekusk – blev jeg grebet af en falsk undseelse, idet jeg trådte over dørtærsklen.

Hvis det ydre var stygt, var det indre afskyeligt.

Jeg gik videre.

Jeg havde allerede den gang denne resolutte karakter, der er min bedste egenskab.

Jeg søgte portnerens loge. Jeg så den ikke, jeg følte den.

Den var anbragt, som en uglerede, i en krog under den frygteligste trappe, jeg nogensinde har set.

Et hoved kom til syne i kighullet, det eneste hoved, som kunne passe til denne afskyelige loge. Jeg tænker, du kan forestille dig det.

"Mademoiselle Amanda?" spurgte jeg.

"Femte etage!" svarede han mig i en ærgerlig tone, der passede til hovedet, som hovedet til logen. "Femte etage! gangen til højre, derpå til venstre, den fjerde dør efter det andet vindue."

Jeg bad manden om at gentage det, men Cerberus'en brummede blot og gentog det ikke.

Jeg søgte at huske enkelthederne i denne forklaring, og gik op ad trappen, hvilket viste sig vanskeligere, end jeg havde troet.

Et øjeblik tænkte jeg på at holde mig skjult så længe på trappen, som portneren kunne tro, mit besøg varede, men jeg opdagede snart, at selv om synet, hørelsen, følelsen og smagen ville finde sig i dette, ville den femte sans, lugtesansen, på det allerbestemteste modsætte sig.

Jeg betænkte, at man dog, når alt kom til alt, kunne finde en skønhed under taget og kærligheden i et kvistkammer.

Således nåede jeg fjerde etage. Jeg troede, at portneren havde drevet spot med mig, for det forekom mig, at trappen endte der, da mit øje, efterhånden vant til mørket, opdagede en slags grotte af samme slags som den, hvorigennem Dante lader Virgil stige ned i Helvede.

Da jeg endelig nåede enden af trappen, blev min forlegenhed endnu større. Portnerens meddelelse begyndte at løbe mig rundt i hovedet som følge af de utallige bevægelser, der havde ledsaget min opstigen. Jeg befandt mig ikke på en afsats, men på en korsvej, med en gang til højre, en til venstre, en foran mig og en bagved. Jeg vil forskåne dig for resten af mine lidelser, for ikke at aflokke dig alt for mange tårer, og blot jeg tilføje, at jeg efter at have talt vinduerne og dørene, endelig ankom til min hemmelighedsfulde elskedes dør.

Med bankende hjerte hamrede jeg på døren, overbevist om, at jeg, hvis der eksisterer retfærdighed i Himlen, måtte få min

del af den, og at jeg havde ret til at forlange min belønning der, hvor jeg var, det vil sige, på vejen til Himlen.

Jeg bankede altså på.

En lille, gammel kone med blondt hår og seks tænder foran i munden kom og lukkede mig op.

'Jeg tager uden tvivl fejl, madame?' sagde jeg til hende.

'Hvem skal De tale med, monsieur?'

En kold gysen gennemisnede mit blod. Det forekom mig, at jeg i denne duennas stemme skulle genkende min debardeurs blide røst.

'Mademoiselle Amanda,' svarede jeg.

'Det er her,' svarede hun og lukkede døren.

Jeg trak atter vejret, for hun havde ikke sagt: 'Det er mig.'

Jeg kastede et blik omkring i værelset og søgte med en skarpsindighed, der var blevet end mere forøget ved mine lidelser i de fem etager, en dør, som kunne føre til et andet værelse, men hvor gennemtrængende mit blik end var, fandt jeg dog ingen.

Den gamle bød mig en stol; jeg satte mig ned på denne. Hun tog ligeledes plads og syntes kun at vente på, at jeg skulle tale til hende.

Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle sige.

Min stilling var grufuld, jeg vil have givet hvad som helst for at befinde mig ethvert andet sted end der.

Jeg skulle til at sige noget til hende, da jeg på en gang bemærkede debardeurdragten på sengen.

'Hun er gået ud,' tænkte jeg, 'og den gamle har påtaget sig at modtage mig; desuden var min ubekendte brunette, og denne er blond.'

Denne opdagelse indgød mig mod, og i den glæde, som jeg følte over min antagelse, råbte jeg, som om jeg troede, min selskabsdame var døv:

'Mademoiselle Amanda?'

'Det er mig, monsieur.'

Jeg har på kollegiet fået mange næveslag i hovedet, men endnu aldrig noget med en sådan kraft.

Jeg var nær ved at besvime.

Jeg blev kaldt til live igen ved disse ord, der udtaltes med en blød, bedende stemme:

'Monsieur, De er en mand af ære, ikke sandt?'

'O, vær kun rolig, madame,' råbte jeg.

'Og De vil ikke bedrage en stakkels kvinde?'

'Det skal jeg nok vogte mig for.'

'O, tak, monsieur, Gud vil lønne Dem.'

Hun betragtede mig med ømhed.

Jeg var i den latterligste stilling af verden. Jeg vendte og drejede min hat og lykønskede mig til det øjeblik, da jeg skulle gense min cabrioletkusks ansigt.

'Undskyld, madame,' sagde jeg endelig; 'men var det Dem, der i går var på bal i Operaen?'

'Ja, monsieur.'

'Som debardeur?'

'Ja.'

'Og som gav mig Deres adresse?'

'Det var mig.'

'Og som lod mig skrive noget på et stykke papir?'

'Her er det.'

'Det er forunderligt.'

'Hvad forunderligt finder De i det?'

'I nat var De brunette!'

Amanda rejste sig og viste mig en mørk paryk, som lå på sengen, og som jeg ikke før havde lagt mærke til.

Alt var forbi; mit sidste håb var nu tilintetgjort.

'Jeg skjuler mit hår for ikke at blive kendt og kompromitteret.'

Jeg svarede ikke.

'Er al Deres tvivl nu borte?'

'Ja, madame,' svarede jeg i en mørk, men resigneret tone.

'De synes at være sørgmodig?'

'Tværtimod, jeg er meget glad.'

'Tak for disse ord, unge mand. De giver mig håb om, at De ikke vil svigte mig.'

'Hvad kan jeg gøre for Dem, madame?'

'De kan gøre min lykke.'

Jeg troede, hun ville bede mig om at gifte mig med hende.

Jeg gøs!

'Hvad mener De om mig, monsieur?' spurgte hun.

'Jeg finder Dem skam vældig tiltalende.'

'Og tror De, at nogen kunne finde interesse i min person uden at rødme?'

'Bestemt.'

'Nuvel, monsieur, De må tage Dem af mig.'

'Jeg er beredt.'

Du kan ikke forestille dig, hvilken ydmyghed og selvfornægtelse disse ord indeholdt.

'Monsieur,' sagde hun, 'De må forstå, at jeg ikke er en kvinde, der har for vane at opsøge maskeballer.'

Jeg nikkede samstemmende.

'Men jeg har lidt så meget …'

'At De havde brug for en smule afveksling? Det er kun naturligt.'

'Nej, monsieur, De tager fejl. Jeg var ikke i Operaen for min fornøjelses skyld, men for forretninger.'

'Ah, er det sandt?'

'Ja, monsieur.'

'Jeg forstår ikke …'

'Det vil De komme til, monsieur. Da De kom til dette hus, tænkte De sikkert, at dette var et af den slags rendezvous, som hele tiden aftales på operaballerne – et kærlighedsmøde.'

'Jeg tilstår det.'

'De tager fejl.'

Jeg åndede atter lettere.

'Tillad mig et spørgsmål, madame: hvorfor denne debardeurdragt?'

'Fordi denne dragt gav mig udsigt til at få, hvad der i en anden ville have været umuligt. Det er indlysende, at hvis De ikke havde ventet at træffe en ung, smuk pige, var De ikke kommet. Og hvis De havde antaget, at dette kostume skjulte en kvinde på min alder, havde De ikke taget den arm, jeg rakte Dem.'

'O, madame …'

'Jeg måtte være tiltrækkende for Dem, og da jeg nu har Deres skrevne ord for, at De vil tilstå mig, hvad jeg beder Dem om, skal De høre historien om mine ulykker.'

'Undskyld, madame,' afbrød jeg hende, 'men jeg tror, at selv om jeg havde den bedste vilje, ville tiden i det mindste fattes

mig. Hvis De tillader det, vil jeg sige farvel og komme igen en anden dag.'

Du begriber, min kære ven, at jeg var meget langt fra at være henrykt ved tanken om at skulle høre alle den gamle Amandas lidelseshistorier. Hun forekom mig ganske simpelt at være en smule gal. Da jeg desuden var sikker på mindst tre måneders arrest for denne smukke udflugt, der som du ser, endte så glimrende, sagde jeg til mig selv, at hun inden den tid rimeligvis ville dø af alderdom.

Uheldigvis var jeg faldet i gode hænder. Hun slap mig ikke, og det var lige så nødvendigt for mig at høre, som om jeg havde været i Deputeretkammeret, og min onkel havde ordet.

Jeg besluttede altså at blive: hvis viljen gør stærk, gør resignationen ophøjet.

Hvor streng min rektor end var, er jeg dog sikker på, at han ville have ladet mig slippe uden nogen anden straf, hvis han vidste, hvad jeg led.

Før jeg fortæller dig Amandas ulykker, vil jeg, min ven, lade dig kende mine. Du skal forstå min stilling som et menneske, der har troet sig begunstiget af skæbnen, som for otte timer siden levede i håbet og indbildningen, og som endte med at gå i en sådan fælde.

'Monsieur,' sagde Amanda, 'forestil Dem, at jeg er født i 1780.'

Vi var i 1840, og hun skjulte i det mindste ti år for mig.

Du kan tænke dig, hvor meget denne tilståelse rørte mig.

'Min Gud! madame,' sagde jeg til hende med den største anstrengelse for at lade være at le, 'jeg har allerede haft den ære at sige Dem, at jeg bliver ventet, ville det genere Dem at

begynde Deres historie i dette århundrede – med mindre Deres ulykker allerede skulle være begyndt i vuggen?'

'Monsieur,' svarede hun mig stødt, 'det er vist rimeligt at antage, at De næppe ville gøre en lignende bemærkning, hvis jeg havde været ung og smuk.'

'Jeg må kun gøre Dem opmærksom på, madame, at hvis De havde været en ung, smuk pige, var Deres historie ikke begyndt 1780 og truede således ikke med at blive så lang, som det nu vil være tilfældet. Jeg havde i så tilfælde slet ikke grund til at gøre den bemærkning, jeg netop tillod mig.'

Jeg så øjeblikket, hvor hun ville give en scene, nærme sig. Den ville have været mere original end morsom, og jeg foretrak at undgå den.

Jeg lagde armene over kors og lyttede.

'Nuvel, monsieur,' tog min modstanderske ordet – for du begriber nok, at vi ikke længere var venner, – 'jeg vil forbigå min ungdom, uagtet det ville have været mig kært at fortælle Dem mine drømme som ung pige, og jeg begynder fortællingen om min smertefulde tilværelse med mit bryllup. Jeg giftede mig i -98.'

'Så ung!' råbte jeg, da jeg så, at jeg kun vandt atten år ved denne frist.

'Ja, monsieur. I øvrigt beder jeg Dem tro,' vedblev hun tørt, 'at jeg var smuk nok til at blive gift i den alder.'

'Jeg betvivler det ikke, madame.'

'Jeg bemærker det kun, monsieur, fordi jeg vil lade Dem kende mit livs hemmelighed. At De så ofte afbryder mig, sker formodentlig kun for at lade mig tale så meget længere.'

'O, madame, hvor kan De tillægge mig en sådan idé? Man ser nok, at De ikke kender mig.'

'De er kommet aldeles frivilligt, monsieur. Jeg har ikke tvunget Dem til at komme her hen.'

'Nej, tværtimod.'

'Vær derfor så venlig at høre på mig.'

Da der ikke syntes at være nogen udvej, måtte jeg samtykke.

'Jeg giftede mig altså i -98 med en mand på 19 år. Det var et kærlighedsgiftermål; vi elskede hinanden imod vore forældres vilje.'

'Som Romeo og Julie?'

'Hvad siger De, monsieur?'

'Jeg siger: som Romeo og Julie.'

'Jeg forstår Dem ikke,' svarede Amanda i en pikeret tone.

'Det var to unge folk, der elskede hinanden mod deres forældres vilje.'

Amanda rystede misfornøjet på hovedet og vedblev med et suk:

'Det var et kærlighedsparti. Vi elskede hinanden til raseri, vi var begge så unge. Vi havde ingen stor formue: jeg havde intet, og Anatole, det er min mands navn, kunne intet få af sine forældre, altså ...'

'Altså havde De ikke alene ingen stor formue, men De måtte leve i den yderste elendighed?'

'Ja, netop, monsieur, De har gættet rigtigt.'

'Det var ikke så vanskeligt; men fortsæt blot, madame.'

Jeg håbede at ophidse Amanda ved disse hyppige afbrydelser, og at hun skulle vise mig døren, men jeg så, at min plan ikke

lykkedes, og jeg besluttede at holde inde med det, og kun benytte afbrydelserne for at adsprede mig.

'Vi elskede hinanden så højt,' vedblev hun, 'at vi i hinandens arme glemte den materielle side af livet. På den tid var der endog en herre, som skrev fire smukke vers til mig, som jeg endnu erindrer uden ad. Vil De høre dem?'

'Nej, for Guds skyld, madame, så meget mindre, som poetens bekendelser fra 1798, uagtet de var en fortale til store lidelser, dog hører til de mindste ulykker i Deres ulykkelige tilværelse.'

'Anatole og jeg kunne vel sådan omtrent i et år have nydt ægteskabets lyksaligheder. Jeg betjener mig af denne poets ord – han er nu blevet medlem af Akademiet og hedder ...'

'Navnet kan ikke forbedre udtrykket, der i forvejen er meget henrivende,' sagde jeg bukkende.

'Anatole gik en morgen ud for at købe tobak. Da han kom tilbage, var jeg meget forandret.'

'Da han kom tilbage, efter at have købt tobak?'

'Ja.'

'Han kom altså meget sent tilbage?'

'Seksten år senere.'

'Seksten år senere!' råbte jeg.

'Ja, monsieur.'

'Det er virkelig Dem, madame, som har oplevet dette eventyr?' spurgte jeg Amanda, idet jeg ikke længere kunne tilbageholde min morskab.

'Ja, monsieur,' svarede hun sukkende.

'Det er temmelig løjerligt.'

'Kender De da denne historie?'

'Ganske nøje.'

'Nuvel, monsieur, jeg gentager det for Dem, det er mig, som har oplevet dette eventyr.'

'De, der har fortalt mig det, har ikke kendt slutningen. Jeg vil fordoble min opmærksomhed. – Hvad havde Deres mand bestilt i denne lange tid?'

'Han havde fulgt Bonaparte, som han var en fanatisk tilhænger af. Han havde været ved Austerlitz, hvor han havde fået et kors, i Rusland, hvor han havde fået frost i fødderne, ved Waterloo, hvor han havde mistet en arm, og i den tilstand vendte han tilbage til mig.'

'Han var altså endnu mere forandret end De?'

'Jeg kendte ham ikke, da han fremstillede sig for mig. Poeten, som jeg før fortalte Dem om, var hos mig. Jeg rejste mig og ville byde den fremmede velkommen, da denne sagde til mig:

– Jeg er din mand, kære Amanda.

Han var ukendelig, monsieur. I stedet for det smukke, ungdommelige ansigt, der gav ham lighed med en Phøbus – atter min poets udtryk – så jeg ham igen som en Mars – igen et af monsieur …'

Hun ville sige mig sin digters navn, da jeg afbrød hende. Jeg havde en slægtning, som var akademiker, og som jeg helst holdt mig fra livet, og jeg frygtede for at høre denne slægtnings navn.

'Min mand var enarmet,' vedblev hun, 'hans ansigt var rødt af udmattelse og vin, det var desuden furet af et sabelhug. Store knebelsbarter hang som kroge ned på begge sider af munden, og han indkvarterede sig hos mig, mens han bandede, så vinduesruderne klirrede.

Jeg var forvirret; men af glæde over at se ham igen, kastede jeg mig imidlertid i hans arme.'

'I hans arm, ville De sige.'

'Ja, monsieur,' svarede Amanda, smilende over min dårlige vittighed. 'Han stødte mig bort. Jeg kaldte ham min elskede Anatole, han svarede mig ikke. Jeg gjorde ham bebrejdelser, så slog han mig, og siden den dag har han ikke ophørt at …'

'At slå Dem?'

'Ja, monsieur.'

'Han lever altså endnu?'

'Ja, monsieur.'

'Han er i Paris?'

'Ja, monsieur.'

'Og han bor her?'

"Ja, monsieur."

Ved det sidste *ja, monsieur* rejste jeg mig og ville gå.

'Hvor skal De hen?' råbte Amanda, idet hun spærrede døren for mig.

'Jeg går.'

'Hvorfor?'

'Anatole gør mig bange.'

'Og De forlader mig?'

'Rigtigt.'

'Det er grusomt!'

'Deres mand kan komme.'

'Nuvel?'

'Hvis han finder mig her …'

'Hvad da?'

'Vil han tro …'

'Hvad vil han tro?' spurgte hun, idet hun udstrakte armene som den ubesmittede Jomfru på medaljerne.

'Noget, som ikke er tilfældet.'
'Han ved, De er her.'
'Han ved det?'
'Ja.'
'Hvem har sagt ham det?'
'Jeg.'
'Og hvorfor har De sagt ham det, om jeg tør spørge?'
'For at berolige ham og få ham til at gå ud.'
'Jeg forstår det ikke.'
'Sæt Dem, unge mand, og De vil komme til at forstå det.'
Jeg satte mig igen på stolen, og Amanda satte sig ligeledes."

3

"'Siden hans tilbagekomst var vort ægteskabelige liv et helvede. Da han hørte, at kejseren var på St. Helena, blev han så rasende, at han ikke alene vedblev at slå mig, men endog slog poeten, som ophørte at komme hos os, hvilket berøvede os vore sidste hjælpekilder, for han var lige så velgørende som stor. Kejserens død voldte Anatole en sådan smerte, at han gjorde skandale i kvarteret, og derfor blev sat tre måneder i fængsel.

Forgæves har jeg søgt at få ham ind i Hôtel des Invalides, men man bar dér nag til ham for hans alt for overdrevne ideer.

Desuden drikker han alt op, hvad jeg tjener, og kommer hver dag drukken hjem. – Derfor frels mig, monsieur,' sluttede hun grædende.

Jeg troede, hun ville lade sig bortføre og svarede ikke.

'De svarer ikke?' sagde hun.

'Hvad skal jeg svare?'

'Hvorledes? De ser en stakkels lidende kone kaste sig for Deres fødder, og De gør intet for at redde hende!'

'Efter det kostume, hvori jeg har set Dem i nat, kan jeg virkelig ikke antage Dem for så ulykkelig.'

'Det er Anatole, der har tvunget mig til at iføre mig det.'

'Anatole?'

'Ja, monsieur.'

'Hvad interesse har han af det?'

'Han har sagt til mig:

– Det er nødvendigt, at du får en stilling, vi kan leve af, siden man nægter mig en sådan. Klæd dig ud som debardeur, det er

dagens mode, og gå på bal, indtil du træffer en deputeret. De deputerede formår alt.

I den hensigt har jeg nu for mine sidste penge købt en dragt, en maske og en paryk, og siden vinterens begyndelse har jeg besøgt alle baller uden at kunne møde den deputerede, der var mig nødvendig. Den tyrkerdragt, De bar, indgød mig tillid. Jeg tænkte: Det er et uskyldigt ungt menneske, og jeg tog Deres arm.

Noget sagde mig, at De ville blive min frelser. Da De sagde mig Deres navn, vidste jeg, at Deres onkel var deputeret, og jeg gik hjem, fuld af forhåbninger. Jeg vækkede Anatole, gav ham tyve sous til at drikke for, og fortalte ham, at jeg havde mødt Dem, og at De i dag ville besøge mig.

Han kommer snart hjem, og hvis jeg ikke kan give ham noget tilfredsstillende svar, vil han dræbe mig. Hav medlidenhed!'

'Men hvad skal jeg gøre?'

'Skaffe mig et tobaksudsalg.'

Min ven, kan du fatte min stilling: Gå på bal i tyrkerdragt, tro på en gunstig skæbne, og dagen efter, når man venter et heldigt stævnemøde, i det mindste med en grisette, at finde en gammel kone, som beder om et tobaksudsalg, og en gammel drukkenbolt, der kaster sig på knæ og således gør dette maleri fuldstændigt?

For jeg har glemt at sige dig, at den gamle Anatole nu var kommet ind, og da han uden tvivl bag døren havde hørt de sidste ord, styrtede han sig for mine fødder, med de henrykkelsestårer, som drukkenskaben fremkalder, mens han stadig gentog:

'Unge mand, De, som var tyrk, og som har en onkel, der er deputeret, De må ikke svigte os.'

Du kan regne ud, at jeg ønskede mig langt bort.

Jeg rejste Anatole op, mens han syntes at græde alt det vand ud, der havde været blandet i hans vin, og stod meget slet på de ben, der var blevet angrebet af frost i Rusland.

Jeg lod Amanda sætte sig og lod, som om jeg med mit lommetørklæde bortviskede en tåre, og jeg lovede Anatole og hans kone at ville tage mig af dem."

"Hvilket du naturligvis vel vogtede dig for?" sagde jeg til Emmanuel.

"Nej, hvilket jeg virkelig gjorde. Da jeg ville gå, tog Anatole mig til side og sagde: 'Min herre, jeg har endnu i dag intet fået at spise, lån mig tyve francs.' Jeg gav ham et guldstykke, som han nogle øjeblikke betragtede, hvorpå han med en foragtelig mine sagde:

'Det er Louis den Attende.'

'Vil De ikke have den?' spurgte jeg i håb om, at hans anskuelser igen skulle sætte mig i besiddelse af de tyve francs, der for mig repræsenterede tre solgte leksikoner.

'Jeg ville hellere have haft en Napoleon,' sagde han, mens han puttede louisdoren i lommen. 'Jeg vil bytte den for ikke at have noget at bebrejde mig.'

Han skyndte sig bort.

Amanda nærmede sig ham og sagde i en bebrejdende tone:

'Når du tager alt, hvad skal jeg da spise til middag for?'

'Levningerne fra i går.'

'I går spiste vi heller ikke.'

'Ti stille, og sy på din kjole,' sagde han, mens han hævede sin ene arm mod Amanda.

Jeg standsede ham på halvvejen. Han lod armen synke og sagde:

'Ser De, lille ven, hun må have et tobaksudsalg, og tro mig, Anatole, – gift Dem aldrig. Konerne, det er dem, der ødelægger os.'

Og med vaklende skridt tumlede han, efter at have givet mig et venskabeligt puf, ned ad de trapper, som jeg havde haft så megen ulejlighed med at komme op ad.

Jeg blev atter alene med Amanda.

Det gjorde mig ondt for den stakkels kone. Jeg gik hen til hende, gav hende min sidste louisdor og sagde til hende: 'Jeg skal tænke på Dem.'"

4

"Jeg gik til kollegiet. Min udflugt var bekendt, og jeg blev jaget bort. Min fader skændte dygtigt på mig, men de faderlige uvejrsskyer spredtes ad som ethvert andet uvejr. Jeg fortalte eventyret til min onkel, som lod Anatole komme ind i Hôtel des Invalides, og skaffede et tobaksudsalg til hans enke.

Jeg siger, 'hans enke', for da Anatole en aften forlod sin plads på Invalides for at plyndre sin kones kasse, styrtede han, drukken som sædvanlig, i fæstningsgraven med en sådan kraft, at han aldrig mere rejste sig."

"Amen," sagde jeg.

"Se, det var min første historie."

"Og Amanda?"

"Amanda lever stadig i lykkens og sin tobaksbutiks skød.

Du kender mig godt nok til at vide, at jeg efter dette eventyr besluttede aldrig mere at besøge operaballerne."

"Bah! hvor er det da, du er i dag?"

"I dag er det en anden sag. Jeg er her i følge befaling."

"Og hvem har befalet det?"

"Den domino, som du så."

"Fra det fremmede land?"

"Netop, og nu farvel."

"Du går?"

"Ja."

"Og min anden historie?"

"Den gemmer jeg."

"Hvorfor?"

"Den er for lang."

"En dårlig grund."

"Du snakker for meget."

"Er det alt, hvad der er i vejen?"

"Ja."

"I så fald: Jeg er lutter øren!"

Min ven kunne ikke lade være at le, og da vi gik ud fra foyeren, sagde han til mig:

"Lad os spise til aften sammen. På den måde får du på en gang åndelig og legemlig føde."

"Din historie er altså lærerig?"

"Meget lærerig. Det er en skitse af kvinden."

"Lad os så skynde os."

"Men du sværger mig til, at du vil tie stille imens?"

"Mere end nogensinde."

Her er, hvad han fortalte mig:

2. del: Henriette

Hvori læseren møder den ægte vare.

1

"Du ved," sagde Emmanuel, da vi havde taget plads med de agerhøns, som Maison d'Or er så navnkundig for, foran os, "du ved, at jeg aldrig lyver."

"Jeg ved det."

"Den historie, du vil have, jeg skal fortælle dig, er altså sandfærdig, om end noget usandsynlig.

Som jeg i øvrigt har haft den ære at sige dig, er det kun en skitse og intet maleri. Det er en ligefrem hændelse fra mit liv, uden begyndelse eller ende."

"Min kære ven," sagde jeg da til Emmanuel, "egentlig ville jeg slet ikke have været på operabal. Jeg ved ikke, hvad der har ført mig herhen, men det må vel have været Forsynet, siden jeg har mødt dig. Jeg ventede at komme til at kede mig, som man altid keder sig her. Og så møder jeg ikke alene en ven, som jeg holder af, men en ven, der har to utrykte historier til mig. Hvor kan du dog forlange, at jeg skal slippe denne ven, før jeg har fået begge historierne ord til andet? Det kan jo slet ikke gå an. Find dig nu i det og fortæl."

"Jeg begynder."

"Jeg er lutter øre."

"For nogen tid siden," begyndte Emmanuel, "søgte jeg en lejlighed, og mærkværdigt nok fandt jeg nogle værelser, der behagede mig, i Rue Neuve-des-Mathurins, fjerde etage, med udsigt på den ene side til haverne, på den anden til gaden.

Jeg var meget trist til mode på den tid. Jeg forlod en bolig, hvor jeg havde været meget lykkelig, hvor jeg hver dag

mindedes timer, der nu var forbi og ikke ville komme tilbage, hvilket gjorde samme sørgelige indtryk på mig, som et juvelskrin uden juveler eller en pung uden penge.

Jeg var forelsket, min stakkels ven, og forelsket, som man altid er, for tidligt eller for sent. Du ved nok, hvordan kollegiet fordærver hjertet. Ethvert ungt menneske, der forlader kollegiet, er skeptiker af håndværk og tror, at der ikke er noget så åndrigt og elegant som de mennesker, der hverken tror på Gud eller kvinderne. Nuvel, jeg var som alle andre, jeg så verden gennem kollegiets vinduer, og jeg troede, den var smuk, men jeg så den også igennem mine kammeraters fortællinger, og så foragtede jeg den.

Du kender disse udsvævende, lastefulde kammerater med deres sorte rande om øjnene og udmagrede ansigter.

Du ved, hvor de går hen om søndagen, i stedet for at besøge deres familie, hvis de har nogen, eller tage i skoven, for at beskue dens træer og blomster.

De kender kun fruentimmerne i visse kvarterer og fra en vis tid at regne, og de bedømmer hele kønnet efter den slags. De, der tror, at alle fruentimmere er som deres moder eller søster, har ondt ved at blive overbevist om, at der i verden gives fruentimmer som dem, de der hører tale om. De forbavses i begyndelsen, men vænner sig lidt efter lidt til dette sprog, og venter med begærlighed på mandagen for at høre fortællingen om et orgie eller en forførelse, fortællinger, der fordærver deres hjerte, svækker deres legeme og udmatter deres ånd.

Jeg adlød den almindelige lov. Mandag morgen blandede jeg mig mellem de fortrolige, der hørte på deres orakler, og jeg medbragte naturligvis min store del af skepticisme og foragt.

Når jeg gik hjem, fornærmede jeg ethvert fruentimmer, jeg mødte, skønt en indre stemme hele tiden gentog for mig, at det var forkert at fornærme de svage, og at kvinden, den gamle mand og barnet burde være mig hellige.

Jeg mente, at disse principper måtte bidrage til at gøre mig til det nittende århundredes Bassompierre, Lauzun eller Richelieu. Jeg længtes endog efter den epoke, hvor Maria de Medici, madame de Montespan og madame de Valois var kongernes elskerinder, indtil jeg endelig opdagede, at den mindste blufærdighed eller tilbageholdenhed frastødte mig, når jeg gjorde tilnærmelser på min grove kasernemanér.

Imidlertid gjorde jeg – jeg havde nær sagt "lykke", skønt man ikke kan benævne den slags lette kærlighedseventyr, som opleves imellem aftensmaden den ene dag og morgenmaden den følgende, og som ikke efterlader mere spor i vort hjerte end fuglens flugt i luften, på den måde.

Disse forbindelser fuldendte mine studier og bestyrkede mine teorier.

Dog må jeg tilstå, at jeg undertiden i de unge fruentimmers træk bemærkede visse sørgmodige øjeblikke, som jeg antog for det sidste genskin af lysere dage og den sidste begrædelse over en svunden lykke. Den gang tænkte jeg ikke nærmere over den slags. Jeg så i disse kvinders tristesse et resultat af en nervøs tilstand, der skyldtes mangel på penge, og regnede med, at der nok ville dukke en læge eller en bankmand op, der kunne berolige nerverne og fylde kassen op.

Siden da har jeg, skønt jeg ikke er nogen stor humanitær eller filosof, ændret syn på disse piger, der af fattigdommen, denne magtfulde rådgiver, tvinges til et liv i prostitution og foragt. Jeg

skal bestemt ikke gøre mig til en forsvarer for udskejelser og skørlevneri, men der findes blandt de kurtisaner, hvis lavere natur og hjerter aldrig har oplevet en stråle af kærlighed og håb, og som ligner mystiske og mørke huler beboet af krybdyr, hvor der aldrig i seks tusinde år er kommet en solstråle, men der er andre, hvis munterhed kun er feber, og hvis ligegyldighed er en løgn, stakkels skabninger, der døver sig som de bedst kan, og som græder, når man fortæller dem om uskyld, kærlighed og familie, tre ting de aldrig har kendt, og aldrig vil komme til at kende. Jeg har set, når det undertiden hændte, at jeg talte om min moder og mine søstre til disse stakkels piger, når jeg for disse forladte skabninger løftede et hjørne af det slør, som skjuler familien og den hjemlige arnes glæder, da har jeg set dem betragte mig med misundelse, drømme og derpå skjule ansigtet i hænderne og hulke højt. Og tro mig, når du ser et fruentimmer græde, da foragt hende ikke, for der er endnu noget, der binder hende til Gud, og om hun end ikke har en sjæl som den hellige jomfru ved bønnen, føler hun måske anger, som den lidende Magdalene.

Nuvel, denne samme aften så jeg sådanne fruentimmer på bal, med blomster i håret, med smil på læberne, leende fremture i deres sorgløshed og deres forcerede udsvævelser.

Tilgiv mig, min kære ven, denne lange indledning og lad os nu komme til mit egentlige eventyr.

Jeg var, hvad vore bedsteforældre kalder "et slet subjekt".

Men midt i mine orgier, som bestod i nu og da at spise til aften og derpå forsvinde i et eller andet dunkelt kvarter med nogle bekendte, hvilket for borgeren betegner den mest

raffinerede fordærvelse, havde et fruentimmer fattet lidenskab for mig.

Denne gang havde jeg virkelig held med mig.

Du må vide, at min onkel – ham, der skaffede madame Anatole hendes tobaksudsalg – var en gammel libertiner, der havde trukket sig tilbage fra det muntre liv, fordi – som han sagde – hans kontrakt var udløbet. Han ville gerne have fornyet den, men hans læge havde advaret ham om, at hvis han fortsatte, ville der ske en katastrofe. Han holdt meget af mig, og ville gerne redde mig fra de samme dårlige vaner, som han havde brugt to tredjedele af sin formue og tre fjerdedele af sit helbred på. Med dette formål for øje besluttede han at vise mig, hvad han kaldte 'den virkelige verden'. Han havde en ven, den store pianist Leopold C., hvis hjem var et af de mest livlige i Paris, og hvis hustru var en af de mest fremtrædende personer i Paris – ja, som *er*, for hun lever stadig. Monsieur C. modtog i sit hjem hele det kunstneriske samfund, der er en bevægende kraft i Paris. Det er middelklasseborgerens skræk, er nådesløst overfor enhver almindelighed, hvor talentet kan blande sig uden at lade sig melde og nulliteterne forgæves sværmer omkring. Alle, der kom regelmæssigt i dette hus var hver for sig noget særligt; der var ikke én, der ikke havde fået udgivet en bog, opført en opera, udstillet et maleri, en statue, en gravure, et ord.

Hver tirsdag summede denne salon som et bistade, og hvilken honning fremstillede man ikke der! En sværm af unge og smukke kvinder forsamlede sig i dette hus, og der var flirten, vid og perlende latter fra den ene ende af salen til den anden. Alle de, der kom der, forventedes at bidrage med deres del, og

da jeg satte foden på tærsklen, slog det mig, at jeg vist lige akkurat kunne nå at smide mine falske teorier om umoralskhed over bord. Det skete imidlertid ikke hurtigt nok, og jeg bibeholdt en vis følelse af modstand, ikke mod disse damers ånd, men mod deres dyder. Det er en af dette lands mest alvorlige fejl, at dyden anses for at være kedsommelig, og hvis det ikke skulle være tilfældet, så tror vi det ikke.

Min onkel blev tilbedt af alle monsieur C.s venner, og jeg blev modtaget på en måde, der næsten kan kaldes uretfærdig, for jeg blev ikke udsat for de sædvanlige prøvelser. Denne venlighed ydmygede mig en smule. Jeg følte, at man antog, jeg ikke var noget særligt, og at man derfor, af respekt for min onkel, ikke ville lægge mig hindringer i vejen. Jeg tog imidlertid fejl. De lagde ikke mærke til mig, af den simple årsag, at enhver, der fik adgang, blev anset for at have ret til at være der. Det var op til mig selv at indtage den plads, der passede til min øjeblikkelige stemning. De lod mig altså vælge.

Dengang havde jeg masser af gåpåmod, og jeg ønskede derfor at afprøve mine kræfter så hurtigt som muligt. Efter en hurtig præsentation for nogle af selskabet, valgte jeg – i stedet for at forblive klæbet op ad min onkel – at bevæge mig rundt i yderkanten af nogle af grupperne, og efterhånden som jeg blev dristigere, blandede jeg mig i den almindelige sværm. Der var en diskussion i gang, jeg husker ikke mere om hvad; alt hvad jeg husker er, at man bad mig om min mening i sagen, og jeg begyndte roligt at udvikle denne midt i en alvorlig, tavs cirkel. Jeg holdt hovedet højt! Jeg måtte sejre eller dø. Mens jeg talte, fandt jeg på nogle heldige vendinger og et par indlysende

paradokser. Engang imellem kunne jeg høre husets herre ytre til min onkel: 'Han er charmant.'

For at gøre en lang historie kort, så endte jeg mit ordskvalder under bifald fra alle sider. Fra dette øjeblik var jeg klassificeret som en underholdende person."

På dette tidspunkt af sin fortælling udstødte Emmanuel et suk.

"Hvad er der i vejen?" spurgte jeg.

"Intet. Jeg savner blot dette hus."

"Findes det da ikke mere?"

"Jo, men jeg kommer der ikke mere."

"Hvorfor ikke?"

"Fordi jeg var et gudsjammerligt fjols!"

"Og hvorfor var du et fjols?"

"Ak! Det vil du hurtigt nok få at vide. For at komme tilbage til min historie:

Jeg var fornøjet med min lille succes, for jeg havde fornemmelsen af, at jeg spillede en stor rolle for sådan en årsunge som mig, da døren til salonen blev åbnet og tjeneren meldte madame d'Harnebey."

"Arkitektens hustru?"

"Ja. Kender du hende?"

"Af omtale, jeg har aldrig mødt hende. Nogle siger, at hun er meget smuk, andre det modsatte, men alle er enige om, at hun er, eller rettere var, en smule letbenet. Det er længe siden, jeg har hørt hende omtale."

"Du skal få at se. Lad mig først fortælle dig, at hun er det smukkeste væsen, jeg nogensinde har mødt. Intet i hele verden kan give dig nogen idé om hendes ranke gang, hendes

enestående skikkelse, hendes skønne holdning. Der er ofte ytret tvivl om hendes skønhed – ja, den er ligefrem blevet benægtet – fordi hun havde en hårfarve, som både brunetter og blondiner kan sige noget nedsættende om: Hun var rødhåret. Hvis du har noget imod rødhårede, så sig endelig til, så skal jeg holde inde med min beskrivelse."

"Jeg er en stor beundrer af rødt hår, men lad os nu være enige om ..."

"Jeg ved, hvad du vil sige. Der er rødt hår, og så er der rødt hår. Madame d'Harnebeys hår, der var halvanden meter langt, havde en tone som engelsk guld og naturlige krøller; øjenbryn og vipper var næsten sorte, hendes øjne blå som Sèvres-porcelæn; hendes profil var af den slags, der ses på medaljer; hendes læber glødede og tænderne var hvide som perler – det er en gammel vending, men stadig den bedste. Forestil dig altså hvordan det var for mig, da denne kvinde kom ind – det forekom mig at alle andre i salonen skælvede som genfærd og trak sig tilbage i væggene som figurerne på tapetet. Denne kvinde overvældede alle med sin fremtræden. Hendes dragt var udfordrende, som hos den, hvis overlegenhed er ubestridelig, og for hvem alt derfor er tilladt. Hendes hår var sat op som hos en bakkantinde med akantus- og vinblade; og tørrede druer, som blandede sig med hendes hårs silkeagtige bølger, faldt ned over hendes nakke i en yppig chignon, hvorfra nogle få, æggende lokker undslap. Hun kom ind i salen uden at fjerne den kåbe, der dækkede hendes balkjole. Denne kåbe var en art burnus af rødt kashmir med en enkel bort af guld. Man måtte være *denne* kvinde for at kunne bære den. Hun gik lige hen til husets frue, som om der ikke var andre end hende til stede, og

strakte sin hånd frem, uden handske, uden ringe, hvid, smidig, og som med sine lyserøde fingre, let buede i spidserne, syntes at være skabt alene for at blive kærtegnet af en elsker. I dette øjeblik åbenbarede hun en skøn, nøgen arm, uden andre prydelser end en bred gylden ring. Oh, skønhedens mægtige magi! Fra det øjeblik denne kvinde trådte ind, sank hele forsamlingen hen i tavshed. Det var kun for dem at se og beundre; og, idet jeg så og beundrede, begyndte jeg at forstå oldtidens hedninge, for hvem den blotte form var en slags religion.

Alle mændene trak nærmere hen til den nyankomne med en beundrende mumlen, mens dennes genstand nedlod sig til at erindre, at der var andre kvinder til stede og smilende gav dem hånden.

'Hvor er De smuk i dag, kæreste! er det for vores skyld?' spurgte madame C.

'Nej, det er for den tyrkiske ambassadør.'

'Det er sandt, der afholdes jo netop et selskab i aften på ambassaden.'

'Og jeg er kommet her for at lade mig se, før jeg går derhen.'

'Men så tag dog burnussen af og lad os se den smukke robe.'

Madame d'Harnebey løsnede et af de gyldne bånd, og kappen gled ned over hendes runde skuldre og faldt til gulvet ved sin egen vægt, uden at hun gjorde nogen bevægelse for at standse den. Jeg stod tæt ved hende; med en mekanisk bevægelse strakte jeg hånden frem og fangede kappen i mine arme. Hun takkede mig med en let hovedbevægelse, idet hun et øjeblik fæstnede øjnene på mit ansigt, der var hende ukendt. Jeg mærkede, at jeg rødmede. Hun smilede. Denne rødmen hos en

dreng på atten år, der ikke så alt for simpel ud, sagde hende mere og glædede hende mere end alle komplimenterne fra de herrer, der allerede kendte hende. Det, der henrykker de kvinder mest, der er vant til beundring, er det ukunstlede udtryk for beundring, som deres skønhed fremkalder, selv om den skulle være groft udtrykt. Jeg har hørt kvinder af verden sige, at de komplimenter, der har bevæget dem mest, var dem, de fik fra mænd af folket, som de passerede i gaderne, og som priste dem i deres blomstrende, jævne sprog.

Denne kvinde, som mine øjne netop hvilede på, var en virkelig kvinde. Da hendes burnus var faldet, viste hun sig for os i en anden form. Kniplinger, silke, bånd, guld, perler, og under alt dette anede man, takket være de enkle linjer og snittets harmoni, en skøn skikkelse, smidig og fast.

Den beundrende mumlen blev til en ligefrem koncert. Madame d'Harnebeys ry for skønhed var så velbekendt i dette hus, at kvinderne her ikke længere så meget som drømte om at konkurrere med hende, selv ikke, når hendes excentricitet lod sig beskue – som i dag – i en beklædning, der i høj grad var diskutabel.

I al denne tid så hendes mand på hende ligesom alle andre, men uden den mindste stolthed, eller måske mere som en mand, der hviler i sig selv og ikke har brug for sin kones skønhed for at gøre sig bemærket. Monsieur d'Harnebey var femogfyrre år gammel. Han gik for at være en gift filosof, begravet i store offentlige arbejder for Staten, og man sagde, at han havde givet sin kone frihed til at gøre, som hun lystede; det forlød, at hun i høj grad brugte og misbrugte denne frihed. En omstændighed faldt mig ind, som jeg ellers havde glemt, mens

jeg så på madame d'Harnebey. To år tidligere havde jeg været i Marseille med min onkel, der var undervejs til Italien; jeg ledsagede ham om bord på en damper, *Rhamses* var det vist, og tog derpå tilbage til byen sammen med nogle af vore venner.

'Din onkel er virkelig heldig,' sagde en af dem.

'Hvordan det?' spurgte jeg.

'Han vil gøre turen sammen med madame d'Harnebey, som skal træffe sin mand i Rom.'

'Hvem er madame d'Harnebey?' spurgte jeg.

De forklarede mig det ved at tilføje:

'Om fireogtyve timer har du en tante mere.'

Jeg kendte ikke dengang madame d'Harnebey; jeg havde aldrig set hende. Jeg tillagde ikke dengang denne omstændighed nogen vigtighed. Min onkel vendte tilbage; men begivenheden var ganske gået mig af minde. Jeg tænkte aldrig på at tale med ham om det, før dette møde med heltinden selv fik det til at vende tilbage i min erindring, og jeg sagde til mig selv, hvor heldig min onkel måtte være; for jeg tvivlede nu ikke længere på, at mine venners insinuationer måtte være blevet virkeliggjorte; og jeg blev bestyrket i mine formodninger, da jeg så min onkel nærme sig til madame d'Harnebey og tage hendes hånd med en familiær mine; og jeg syntes at se den samme genkendelse i håndtrykket som i udtrykket i hans blik. Denne mand stod uden tvivl på intim fod med denne kvinde.

Et øjeblik talte de med hinanden.

'Og du har tænkt dig at danse i dén kjole?' sagde min onkel.

'Ja.'

'Efter den første vals er den ødelagt.'

'Valser du stadig?'

'Fra tid til anden,' sagde min onkel.

'Jamen i så fald, min kære C...,' sagde hun til husets herre, 'sæt dig straks til klaveret, spil en vals for os på henved ti minutter, og jeg vil vædde på, at jeg kan danse den til ende uden at forandre den mindste fold i min kjole.'

Efter at have sagt dette, holdt hun armene ud og stillede sig ved siden af min onkel.

C... satte sig til klaveret; alle stod og så til. Alt hvad denne kvinde foretog sig, blev anset for at være perfekt.

'O, jeg valser ikke længere godt nok til dig,' sagde min onkel muntert; 'men se, her er min nevø, som danser glimrende, og som jeg hermed præsenterer for dig. Se om du kan udmatte ham.'

'Vi skal få at se,' sagde hun smilende.

Vi begyndte at valse, først to eller tre gange salen rundt alene; så fulgte andre, lokket af musikken; og snart var der ikke en kvinde ladt tilbage siddende. Alle, der var unge, valsede. Valsen varede i ti minutter.

'Kan De se?' sagde madame d'Harnebey til min onkel, da vi holdt inde: 'ganske intakt!'

Og virkelig ville enhver kunne tro, at hun netop var ankommet. Kjolen var frisk, hendes teint lyserød, hendes åndedræt så roligt, som da hun kom ind – men ah! dansens bevægelse havde forlenet hende med en ubeskrivelig fortryllelse – en fortryllelse, jeg aldrig før havde oplevet. Jeg var beruset, blændet; jeg kunne kun følge med og stirre, ført som ved en trolddom; jeg gik til min onkel og fortalte ham noget af, hvad jeg følte, og kunne ikke lade være at sige til ham:

'Du må virkelig være lykkelig.'

'Hvorfor det?'

'At have været denne kvindes elsker.'

'Jeg? – Aldrig!'

'Og turen fra Marseilles til Genua?'

'Jeg var syg hele vejen. Hun gjorde nar ad mig.'

'Virkelig?'

'Ja.'

'Så er der altså intet i den historie?'

'Intet.'

Jeg kunne have danset af glæde.

Madame d'Harnebey gik nær forbi os, mens vi talte.

'Ved De, hvad min nevø betror mig?' sagde min onkel til hende.

'Fortæl mig det.'

'Han siger, han er gal efter Dem.'

Hun vendte sig leende bort, men uden at svare. Jeg rødmede voldsomt; det var nu anden gang.

Ti minutter senere var hun væk, gået til ballet på ambassaden; hun var ikke længere her, men hendes duft var her stadig, den forfulgte mig over alt; jeg tænkte kun på hende hele den aften, og jeg drømte kun om hende hele natten.

Var jeg forelsket? Nej. Men denne kvinde havde vækket mine sanser. Jeg elskede hende ikke, jeg begærede hende. En mærkelig blanding af følelser skiftedes til at beherske mine tanker: nogle øjeblikke afskyede jeg hende virkelig; jeg ønskede at jeg kunne tilføje hende skade. Hun beskæftigede mine tanker både for lidt og for meget. Jeg måtte se hende igen, men hvordan? og hvad skulle jeg så sige til hende? Jeg ville aldrig vove at gøre kur til hende. Hvad var der blevet af alle mine

ufejlbarlige teorier? Jeg indså, at trods alle mine prætentioner var jeg dog blot en skoledreng, og det var af hende, jeg måtte lære.

Imidlertid så jeg hende ikke igen.

Foråret indfandt sig, Leopold C…s soireer ville ikke blive genoptaget før den følgende vinter. Jeg måtte vente, eller glemme alt om mine drømme om hende. Men min onkel var en skælm. Han havde gennemskuet det hele og lagt sine planer, uden at jeg mistænkte det mindste, ja, uden overhovedet at se ud, som han var den mindste smule indblandet.

En dag ved morgenmaden sagde han:

'Jeg mødte for resten madame d'Harnebey i går.'

'Jaså!'

'Ja, og vi skal spise middag hos hende i morgen.'

Ved denne middag var kun monsieur d'Harnebey, hans kone, deres to børn, min onkel og jeg selv til stede. Hun iagttog mig hele tiden, uden at lade sig mærke med det.

Da vi havde forladt bordet, talte hun lavmælt med min onkel, men jeg følte mig ganske overbevist om, at jeg var emnet for deres konversation. Senere på aftenen kom der flere andre. Madame d'Harnebey virkede distræt og fjern, til tider ligefrem trist. Jeg delte dog ikke denne distraktion, for der var intet trist at opdage i de stjålne blikke, jeg så hun betragtede mig med fra tid til anden. Og dog havde hun uden tvivl nylig oplevet et slag, der havde ramt denne kvindes tilsyneladende overfladiske lethed.

Måske søgte hun en mulighed for trøst hos mig. Således var i hvert tilfælde det indtryk, jeg bragte med mig fra denne aften.

Tre dage senere skulle jeg netop til at aflægge hende en visit.

'Sig til madame d'Harnebey,' sagde min onkel, 'at jeg ville have ledsaget dig, men at det desværre er umuligt for mig i dag.'

Det var tydeligt, at han havde til hensigt, at jeg skulle besøge hende alene.

Hun var gået ud; det samme gjaldt monsieur d'Harnebey. Jeg lagde mit kort.

Den følgende dag modtog jeg et brev, hvori hun udtrykte sin beklagelse over ikke at have været hjemme, da jeg kom, og hun nævnte et tidspunkt, hvor hun var sikker på at være hjemme.

Jeg gik altså derhen på det angivne tidspunkt. Hun var alene; hun modtog mig, syntes jeg, med en vis ligegyldighed. Vor konversation flagrede i alle retninger, jeg fik intet sagt, der var værd at gentage. Det var en samtale mellem en blasert kvinde og en kluntet, alt for ung tilbeder. I det håndtryk, hun gav mig, da jeg forlod hende, syntes ordene 'Dette kommer aldrig til at gå' at komme til udtryk.

Jeg var ydmyget.

Nogle dage senere sagde min onkel til mig:

'Emmanuel, du er virkelig et stort fjols!'

'Hvad mener du?'

'Du vil være den smukkeste kvinde i Paris' elsker, og du kender ikke måden, du kan vinde hende på.'

'Og hvem er så det?'

'Madame d'Harnebey.'

'Hvem har fortalt dig det?'

'Hun selv.'

'Hun selv?'

'Ja. Jeg har fortalt hende alle de fordelagtigheder om dig, jeg kunne komme i tanker om; det var et udmærket tidspunkt – ja, netop det bedste tidspunkt, man kunne forestille sig. Hun havde netop brudt med Jules de Vercy …'

'Maleren?'

'Ja.'

'Og nu?'

'Nu er det for sent, de er atter forsonet.'

Jeg var rasende, men sagde med påtaget ligegyldighed til min onkel: 'Nuvel, hvad kommer det mig ved? Hun er mig ligegyldig.'

'Nå ja, alt hvad jeg kan sige dig, er, at du behager hende, og jeg er sikker på, at hun kun har forsonet sig med Jules, fordi du ikke har vidst at indtage hans plads.'

'Må hun da altid have en elsker?'

'Det ser sådan ud.'

Hvad skulle jeg gøre? At vende tilbage til madame d'Harnebey ville være at løbe en risiko for at blive lét ud; på den anden side ville jeg frivilligt løbe risikoen for at blive glemt, hvis jeg ikke gjorde det. Denne store kokette må have fundet mig overordentlig simpel. Skulle jeg virkelig ikke være stærk nok til at trænge ind i denne højere verdens elskovsaffærer? Måtte jeg anerkende mit nederlag? Det kunne jeg ikke; at erkende et nederlag i den første kærlighedsaffære ville være som at undskylde sig i en æressag, og jeg ville aldrig kunne rejse mig igen. Jeg var ramt, jeg måtte tage revanche. Jeg måtte erobre denne kvinde, ikke så meget for at have indtaget hende som for at kunne sige, jeg havde gjort det.

Det var tydeligt, at da jeg besøgte madam d'Harnebey sidst, havde hun ikke spildt én tanke på mig siden soiréen. Hun havde mødt mig netop ved afslutningen på en af den slags forbindelser, der opstår i den verden, hun levede i; i en ensformig tilværelse, hvor en elsker er en slags anden ægtemand, der i Paris er tilknyttet ægteskabet som en skygge til et fast legeme. Mit udseende havde afsløret hvilken indvirkning, hun havde på mig, ligesom mine ord, som min onkel senere havde gentaget for hende, og noget af hendes ungdom havde atter rejst sig i hende. Hendes hjerte var bukket under for et spil af illusioner, og hun havde sagt til sig selv: 'Her er en sjæl fuld af ungdom og friskhed, i hvis glød det vil være en fryd at bade sig!' Men den følelse, der således vågnede i hende for mig, faldt atter hen i en slummer, idet hun vendte sig til en ny kærlighed. Den halvt åbnede dør i hendes hjerte, jeg kunne være kommet ind gennem, blev atter lukket, og det var så enden på sagen for mit vedkommende.

Der havde dog været et øjeblik, hvor jeg var ophørt at være en fremmed for hende. Jeg havde spillet en rolle, om så kun et minut, i hendes liv; jeg havde været en mulighed blandt mange tilfældige i hendes fremtid. Det var mere end nødvendigt for mig at genvinde et fodfæste på denne grund, hvor jeg var gledet ned ved første forsøg. Jeg besluttede, at jeg ville skrive til hende – jeg skrev til hende; det var dumt, men jeg tror på, at i kærligheden er de dummeste midler også de bedste. Jeg skrev flere gange til hende; hun svarede, at hun ikke forstod mine breve, men hun sagde, at hun ikke ønskede andet og mere, end at jeg skulle besøge hende for at forklare dem for hende.

Fra dette øjeblik, hvor hun således anerkendte vor kamp, vidste jeg, at hun ganske sikkert ville blive besejret. Jeg ilede hen til hende. Hun spurgte mig, hvorfor hun ikke havde set mig så længe. Jeg fik mest muligt ud af situationen; det skyldte jeg mig selv – jeg svarede hende, idet jeg undskyldte min ligefremhed, at jeg havde den frækhed at elske hende, man at jeg, da jeg hørte, at én, som jeg havde troet udelukket fra hendes hus, var vendt tilbage, havde hengivet mig til fortvivlelsen. Jeg opførte mig så barnligt som vel muligt.

'Hvorfor har jeg skrevet til Dem?' vedblev jeg efter denne tale, 'jeg ved ikke, hvordan jeg skal forklare det, jeg kunne ikke lade være. Men undskyld mig ikke, madame! Sig, hvad De vil om min dristighed, måske Deres tilrettevisning vil få min forstand på ret kurs,' osv. osv.

Du kan let gætte alt, hvad jeg ellers kunne sige over denne tekst; en veritabel engel kunne ikke have gjort det bedre!

Hun lyttede smilende til mig. Vi elskede fuldt og helt, med det traditionelle drilleri, der altid går forud for denne slags kærlighedsaffærer. Hun gav mig tilladelse til at skrive til sig, under påskud af, at hun kedede sig, og det ville more hende; og hun lovede at besvare mine breve. Jeg underkastede mig de frimureriske optagelsesritualer, hvormed en kvinde, der kun elsker lidt, anerkender en ny kandidat til hendes gunst.

Jeg skrev til hende, lige så snart jeg var kommet hjem. Det var et brev, som kunne være skrevet af en naiv bondedreng Næste dag fik jeg dette svar:

'De er kluntet. Dette første forsøg tæller ikke. De må prøve igen.'

Men det var mig umuligt at belægge mine ord med yderligere elegance. Jeg rev mit første brev, som hun havde sendt mig tilbage, itu, og skrev et nyt til hende.

Denne gang lød hendes svar:

'Det var bedre. Fortsæt.'

Og fra dette øjeblik var der intet andet for mig at gøre end at følge den slagne vej, som blev mig anvist."

"Er du god til at huske datoer?" spurgte Emmanuel mig nu, idet han sprang ud af sin beretning. "Det er jeg. Og jeg vil altid huske den 11. april 18...

Foråret var fremskredent; violerne blomstrede. Hun kom til mig, klædt som til en fest. Jeg havde ventet hende en time, og mit hjerte var begyndt at banke, som om det ville gennemføre et helt døgns banken på en time.

'Jeg var lige ved at være bange for, at jeg ikke ville have kunnet komme,' sagde hun, og løftede sit slør, idet hun kom ind på mit værelse."

2

"O, disse venner!" afbrød Emanuel sig selv, "hvis dette navn da kan gives til disse parasitter, en ung mand på tyve år er omgivet med. Venner! Disse misundere af din berømmelse, din lykke, din kvinde, der ved at forbinde deres navne med dit kun har den bagtanke, at de en dag vil kunne høste fordel af det, og at verden vil tro, at de indtager den stilling i dit hus, som de gerne ville, og som de, lig Tartuffe, måske også vil tiltage sig. Venner! Disse dovne elementer, der fører sig frem som forsvarere af din ære, din samvittigheds vogtere, der får dig gift og ruineret, og som kriges med dig uden at erklære sig, og som til enhver tid dækker sig under frasen: 'Jeg gjorde kun, hvad jeg mente var det rigtige.'

Med undtagelse af Orestes og Pylades, som man altid bør holde sig for øje til sammenligning, burde man aldrig tale om venner, og man burde slette dette ord ud af sproget – især i den banale betydning, dette ord anvendes i nutildags.

Eksisterer venskab desuden i naturen, og har Gud ikke, ved at give os familie, kone og børn, forekommet den trang til sympati, som mennesket har i sit hjerte? Med mindre den skulle være gjort arveløs af Herren, er enhver menneskelig skabning hele sit liv igennem ledsaget af naturlige venner, som ikke bør bedrage ham og som gør alle tilfældige venner overflødige.

Har barnet bedre venner end sin moder? manden bedre ven end den kone, han elsker? oldingen bedre venner end sine børn?

Grunden til, at venskabet skal eksistere evigt, i det mindste af navn, er, at det har udseende af at beskytte, og ved denne

beskyttelse hersker det.

Mandens allerstørste forfængelighed er den at herske.

Synes du, dette er et sidespring? Ja, men jeg kan ikke, når jeg møder et så vældigt paradoks, der så tåbeligt blot accepteres af menneskeheden, modstå min trang til at protestere mod det.

Jeg ved, at jeg ikke kan tilintetgøre en vane, der er antaget af et helt samfund, lige så lidt som slaverne kunne tilintetgøre de falske triumfatorer, der blev understøttet af et helt folk. Men i det mindste vil jeg protestere.

Jeg havde altså venner.

Disse venner, som jeg før havde haft for vane at hellige al min tid, og til hvem jeg før havde fortalt ethvert af mine forehavender, traf mig nu ikke hjemme, når de ville besøge mig, for næsten al min tid tilbragte jeg på landet med madame d'Harnebey.

For resten må man virkelig erkende, at der i kvinden, ligegyldigt hvilken klasse, hun tilhører, gemmer sig en evig tørst efter Guds vidundere. Der findes kun meget få kvinder, der ikke lader sig påvirke og bevæge af skønheden ved solens lys, blomsterne, markerne.

En vid slette, en skovs mysteriestemning skiller dem fra det nuværende og vækker deres bedre Jeg. Når de sidder ude i et fredeligt landskab, hensunket i dets stilhed og ro, flygter deres fortid ud til en horisont, der er så fjern, at den bliver svær at få øje på, og ofte glemmes fuldstændig. Det er sjældent, at de ikke ved en sådan lejlighed hengiver sig med hjerte og sjæl til den, der deler denne lykkelige tilstand, og at den mand, ved hvis arm de hviler, ikke skulle blive deres hjertes udkårne.

Det er da, at kvindens hjerte udlever den fantastiske drøm, hendes natur er i så stort behov for; og trækker sig tilbage sammen med ham, hun elsker, til naturens dyb, på en gang klar, glimrende og mystisk, og hvis fred er som en tilgivelse – og hvoraf hun ville dø efter femten dages ensomhed, hvis manden var svag nok til at modtage hendes offer."

3

"Altså, mine venner – eftersom jeg er nødt til at give dem dette falske navn – mine venner plagede mig. De udspurgte mig uafladeligt:

'Hvad er der blevet af dig? Man finder dig aldrig mere hjemme. Hvor tilbringer du dog alle dine dage?'

De sagde dit, og de sagde dat.

'Nå, du har altså en elskerinde? Man siger, det skal være madame d'Harnebey. Er det sandt?' Og jeg svarede dem Nej. Hun er jo ikke mere ung. Hun har rødt hår. Hun er grim. Hun er hjerteløs. Hun er en bekendt af den og den. Hun har selv fortalt mig sådan og sådan om ham …

Jeg var nemlig ikke modig nok til at stille mig over alle deres angreb. Det forekom mig, at jeg ville komme til at virke tåbelig, hvis jeg erkendte at være forelsket eller hvis jeg forsvarede denne kvinde. På den anden side var det mig ikke ganske uvelkomment, hvis de mente, jeg var hendes elsker, så for at tilfredsstille alle disse små væmmelige forfængeligheder, der nagede mig, kunne jeg ikke, svag som jeg var, finde på noget bedre end at bagtale madame d'Harnebey.

Jeg anså mig selv for at optræde som den store forfører, men det var kun en forfængelig antagelse.

'Ja, hun er min elskerinde,' sagde jeg, 'men det var hende, der løb efter mig. Jeg elsker hende ikke, men om det er hende eller en anden …'

Og jeg var så ondskabsfuld at fremvise hendes breve, og under vore middage, disse falske udsvævelser og orgier, legede jeg skødesløst med hendes navn.

Jeg gik så vidt, at når mine venner var forsamlet hos mig og denne stakkels dame på samme tid var hos mig, åbnede jeg forhænget ind til den salon, hvor hun ventede på mig.

Jeg følte – jeg vidste, at dette var en fej opførsel, for jeg havde intet at bebrejde hende, og dog vovede jeg ikke at elske hende ærligt og åbent, og gik så langt som til at kalde det en forbrydelse, at hun havde givet efter for mig så hurtigt. Jeg mente at se det som nogen vanemæssigt hos hende.

Jeg var ondsindet nok til at nævne det for hende to-tre gange.

'Du har ret,' svarede hun mig så, 'men det tilkommer dig ikke at komme med bebrejdelser mod mig.'

Jeg talte med hende om hendes tidligere elskere. Jeg nævnte navnene på dem, som rygtet havde forbundet hende med.

'Hvorfor skulle jeg tale om fortiden?' sagde hun. 'Det er ikke morsomt, og for resten kommer det ikke dig ved. Du er for ung til fuldkommen at forstå de grunde, der bevæger en kvindes hjerte, indtil det finder sin rette plads. Se på mig, du kender mig, ligner jeg en kokette? Er jeg ikke alt for dig? Jeg er din elskerinde, men jeg er ikke din hustru. Dét kan du forlange af mig – det andet vedrører alene min mand.'

Dette kunne jeg ikke sige noget til, uden at indrømme, at jeg var forelsket og derfor jaloux.

Det er en sær mani, denne bagudrettede jalousi. Aldrig så snart har vi vundet en kvindes hjerte, før vi begynder at slå ned på den del at hendes liv, vi har mindst ret til – hendes fortid. Vi optrævler den, kommer med kommentarer til den, roder op i den – bagvasker hende. Hun burde aldrig have elsket før, burde have vidst, at hun en dag ville møde én, som dog ikke er mere værd end dem, hun har lyttet til før, hvem han så end er. Hvis

hun var den, vi ønskede, hun skulle være, ville hun aldrig have lyttet til nogen, hun ville have været kysk, og vi ville have fortvivlet over hendes ligegyldighed i stedet for at pines ved vort held. Men man lærer først denne sandhed for sent; jeg fortryder endnu den dag i dag at have glemt den, for jeg kunne have været så lykkelig, og …

Alting samlede sig om at gøre mit liv vidunderligt. Jeg var ung, jeg havde min frihed og så mange penge, jeg kunne ønske mig. Livet forlangte intet af mig – jeg skulle blot leve.

Jeg havde i et af de få kvarterer i Paris, hvor der endnu er haver, en bolig, som min moder havde valgt til mig, og som hendes kærlighed havde gjort hyggelig som en vugge og kysk som et kapel. Om eftermiddagen satte jeg mig ved mit vindue, og nogle øjeblikke efter så jeg den hvide kjole, jeg ventede på. Næppe havde hun fået øje på mig, før hun fremskyndede sine skridt, og derpå, som om hun frygtede for, at man af hendes blik skulle slutte sig til, hvem hun tænkte på, og hvem hun så efter, vendte hun hovedet bort med en ligegyldig mine, som for den indviede dog forrådte et fortroligt blik.

Derpå hørte jeg hende gå op ad trapperne. Jeg løb ud for at modtage hende, og vi havde nu to eller tre timer sammen, eller vi flygtede som to skolebørn for at strejfe om i et solbeskinnet landskab.

De dage, hun ikke kunne komme, skrev hun altid til mig.

Du ser altså, at jeg burde have været lykkelig, men vor menneskelige natur er nu en gang så lav og ærgerrig, at den tvivler om alt og aldrig er tilfreds.

Da denne kvinde rakte mig sin hånd og satte sig ved min side, ved du da, hvad jeg gjorde, i stedet for at elske hende for

den kærlighed, hun gav mig; i stedet for at kysse hendes små fødder, der for mig kastede sine fløjlssko og silkestrømper; i stedet for at takke det hjerte, der bankede for mig; kort sagt, i stedet for at kaste mig for dette væsens fødder, der frivilligt tilbød mig sin sjæl og kærligheds skatte – ved du, hvad jeg gjorde?

Jo, ligesom de ondsindede, hjerteløse børn, der fanger fugle for at plukke fjerene af dem i stedet for at glæde sig over deres sang, pinte og plagede jeg også denne stakkels kvinde. Jeg berøvede hende en for en de illusioner, som hun for sig selv havde skabt sig om mig, og når hun var kommet til mig med smil på læberne, gik hun hjem med tårer i øjnene og skamrødme på panden.

4

I næsten tre måneder stod det på. Om morgenen sendte hun mig blomster eller et brev, og om dagen kom hun til mig for at tale med mig, ja endog for at arbejde – blot hun var i min nærhed. Da jeg en søndag, som jeg aldrig skal glemme, skulle spise til middag ude på landet hos en ven, faldt konversationen, tilfældigt eller med vilje, på madame d'Harnebey.

De unge mennesker, der spiste sammen med mig, har måske eller måske ikke kendt til min stilling i forhold til hende – jeg ved det ikke. Alt, hvad jeg kan sige dig er, at samtidig med at hun uden tvivl kun tilbragte sin tid med at tænke på mig og vente på morgendagen, havde disse fyre travlt med at tale om hende ved dette middagsbord i St. Mande.

En af dem, der var til stede, forsikrede ved sin ære, at denne kvinde i otte dage havde været en af hans venners maitresse.

Jeg blegnede.

Jeg ville et øjeblik skælde dette menneske ud for en løgner.

Men den stolthed, der jog Lucifer ud af Paradis, bemægtigede sig mig, og frygten for at latterliggøre mig indesluttede mig i mørk tavshed.

Jeg hørte på enkelthederne omkring denne forbindelse.

Der kunne ingen tvivl være om, at jeg var bedraget.

Jeg tænkte ikke – for vreden blænder al eftertanke – over, at det, der blev fortalt, var umuligt, fordi min maitresse bestandig tilbragte de timer hos mig, hun nu fik skyld for at tilbringe hos en anden.

Imidlertid skjulte jeg godt, hvad jeg følte, og jeg tror ikke, at nogen kunne se, hvad mit hjerte led.

Hvilken storartet triumf!

Jeg kom hjem.

Jeg skrev et foragteligt brev til denne kvinde. Jeg gav hende deri hendes afsked som en kurtisane.

Den nat sov jeg meget lidt.

Den følgende dag afventede jeg, som jeg plejede, eftermiddagens komme med utålmodighed.

Jeg satte mig ikke ved vinduet, eller rettere, jeg satte mig der på en sådan måde, at jeg ikke kunne ses fra gaden. Jeg rullede mine persienner ned, og spejdede ned gennem gaden mellem deres lameller.

Jeg så hende komme, ikke i hvidt eller rødt, men i sort.

Hun så op mod mine vinduer, uden at skjule hvorhen hendes blik var rettet.

Derpå gik hun ind i huset.

Med øret ved nøglehullet hørte jeg hende komme på trappen.

Jeg tænkte, jeg ville lade hende lide og ikke lukke op.

Tankerne kæmpede i min sjæl. Jeg sagde til mig selv: 'Hvis en kvinde, du ikke føler noget for, ophidser dig således, hvorledes så ikke en, du elsker?'

Hun bankede på.

Jeg åbnede døren.

Hun var bleg som døden. Hun stod for mig uden at sige et ord, med et sørgmodigt, men stolt blik.

Jeg gik hen til hende.

Hun syntes et bytte for den voldsomste bevægelse. Man følte, at viljen hidtil alene havde holdt hende oprejst, men at hendes kræfter snart var udtømte.

Hun snarere faldt end satte sig ned i en lænestol.

Hun løste sine hattebånd og dækkede, højt hulkende, sit ansigt med begge sine hænder.

Jeg var rørt.

Men et ukendt spøgelse rejste sig mellem denne kvinde og mig. Blodet fo'r mig til hovedet, og jeg sagde:

'Tør jeg spørge, frue, hvad jeg skylder æren af Deres besøg?'

'Det nedrige brev, De i går skrev til mig, monsieur, og som De bør fortryde som en fejhed.'

'Jeg angrer af princip aldrig noget, fordi jeg aldrig nogensinde handler uden eftertanke.'

'Altså mener De,' vedblev hun, idet hun aftørrede sine tårer, 'hvad De skrev til mig i går?'

'Ja, madame.'

'Og når jeg tilsværger Dem, at det er usandhed?'

'Ville jeg stadig tro det.'

'Og når jeg beviser Dem, at denne mand, hvis maitresse De beskylder mig for at være, ikke en gang kender mig?'

'Ville jeg dog blive ved min tro.'

'Da ville det have været smukkere, Emmanuel,' sagde hun med nye tårer, 'at sige mig, at De ikke ville se mig mere. Jeg ville da måske have fattet mig ved tanken om, at jeg medbragte Deres agtelse, men at jage mig bort med foragt, at beskylde mig for forræderi, at skrive det til mig, som De har skrevet, og at lade en kvinde, der elsker Dem, lide således, det er grusomt, og jeg håber, at De en dag vil angre det.'

'Lad os ikke tale om anger, madame, for hvem ved, hvad man angrer mest, at have elsket for meget eller elsket for lidt?'

'Endnu en fornærmelse, ikke sandt? Jeg tilgiver Dem den, Emmanuel, som jeg bestandig har tilgivet Dem, for der er kun

gået få dage af den tid, jeg har kendt Dem, uden at De har kastet mig min fortid i ansigtet som en bebrejdelse, og i hjertet som et samvittighedsnag.

De er endnu ung, Emmanuel, og De kender hverken kærlighedens lykke eller tilgivelsens fortryllelse. Senere, når De kommer til at elske en anden kvinde, hvis fortid måske har været endnu sørgeligere end min, da vil De forstå den smerte, De har tilføjet mig, og De vil række mig hånden og sige: De havde ret.'

Disse ord blev sagt med en sådan overbevisning, at jeg imod min vilje følte denne kvindes overlegenhed, og den uværdige rolle, jeg spillede.

Hvis jeg kun havde lyttet til mit hjertes stemme, havde jeg kastet mig i hendes arme og tryglet om tilgivelse, men stoltheden talte højere, og jeg hørte kun den.

Jeg bestræbte mig for at indbilde mig, at hun bedrog mig, og jeg stålsatte mig i min ondskab.

Hun så på mig, og gennem hendes tårer så jeg hendes hjertes bevægelse. Jeg benyttede mig fejt af denne fordel og sagde:

'Jeg takker Dem, madame, for Deres morale, men jeg finder den lige så falsk som Deres kærlighed, og De vil tillade mig ikke at benytte mig af hverken den ene eller den anden.'

'De må gøre vold på Dem selv, Emmanuel, for at tale sådan til mig, eller nogen må ophidse Dem imod mig. Kom til Dem selv, min ven. Det er umuligt, at Deres hjerte kan diktere Dem så nedrige ord.

De er god, og jeg har ofte set Dem græde ved fortællingen om en lidelse; noget må blænde Dem således, at De ikke ser, hvad jeg lider. – Tilstå mig,' bad hun, idet hun greb mine hænder, 'at

det er en prøve, De har villet anstille. Sig mig, at De ville være vis på min kærlighed, og at De kun har skrevet dette brev for at prøve mit hjerte og se, hvor meget jeg led ved det.'

'Nej, De tager fejl,' sagde jeg til hende. 'Så grusomt dette brev end er, er det dog kun min mening, og hvis den lader Dem lide i dag, har den ladet mig lide i går.'

'Men De ved dog, at jeg ikke bedrager Dem.'

'Hvad kan bevise mig det?'

'Alt! Kom, lad os tale sammen; sæt Dem her hos mig: Sig mig, hvilken interesse skulle jeg have af at bedrage Dem? Er De min mand, min broder, min søn? Er de bånd, der forener os, ikke af den slags, som den fri vilje løser op, og ligegyldigheden bryder?

Hvis jeg ikke elskede Dem, hvad skulle da tvinge mig til at komme her hver dag for at udholde Deres grundløse vrede og ugrundede foragt?

Nuvel, når jeg kommer, må det være, fordi jeg elsker Dem; når jeg kommer, må det være fordi jeg selv i Deres foragt finder en vis charme, og at De er mig mere kær i Deres vrede end en anden med hans kærlighed; fordi jeg ser, De er ung og jeg tror, De er god; fordi jeg – tilgiv mig denne forfængelighed – gerne ville have, at De måske skulle skylde mig en lille del af Deres livs glæder; og at De engang, når De ikke længere elsker mig nok til at være min elsker, dog vil elske mig nok til at være min ven. Jeg ved udmærket, hvad jeg udsætter mig for ved at elske end mand på Deres alder; hvilken foragt, hvilken troløshed ...'

Hun sagde dette med et smil fuldt af kærlighed og tilgivelse.

'Hvis jeg altså udholder alt dette – hvis jeg lægger mig rygte, min stolthed, selve mit hjerte for Deres fødder – må der altså

være en grund til det. Denne grund kan ikke være fornuftig, og må altså være kærlighed.

O, sig blot et ord, ræk mig hånden!

Hvis jeg ikke elskede Dem, Emmanuel, ville jeg da være her nu, efter det brev, De har skrevet til mig? Havde jeg ikke tusinde påskud for ikke at komme igen?'

Der var intet at svare til dette.

Noget sagde mig, at hun havde ret, og dog hørte jeg en tåbelig, forfængelig stemme i mit indre råbe: 'Hun bedrager dig og morer sig kun over dig. Du er ikke den første mand, hun elsker; husker hun de andre? – En kvinde, som sværger, er ikke andet end en mund, som lyver.'

'Imidlertid,' sagde jeg, 'kender De den mand, hvis maitresse, man kalder Dem?'

'Ja.'

'Han kommer hos Dem?'

'Ja.'

'Ofte?'

'Hver aften.'

'Og hvorfor?'

'Det er en ven af min broder, og min broder spiser hver dag hos os.'

'Og denne mand er intet for Dem?'

'Intet, uden en ven, men en hengiven ven.'

'Der findes ingen hengivenhed hos mændene, uden i kærlighed. Denne mand er Deres elsker!'

'De begynder nu atter; min Gud! hvad skal jeg sværge for at få Dem til at tro på mig?'

'De skal ikke sværge, men handle.'

'Hvad skal jeg gøre?'

'Ikke mere se denne mand.'

'Det er umuligt.'

'Der ser De!' sagde jeg, idet jeg atter kom i tvivl.

'Tænk efter; det er en ven af min broder – en skolekammerat af ham. Jeg kendte ham allerede, dengang jeg selv var på kostskole. Min fader holder meget af ham. Hvilket påskud skulle jeg finde til ikke at modtage ham mere, og hvorfor må jeg ikke modtage ham mere?'

'Denne mand kompromitterer Dem.'

'Hvem siger det?'

'Hele verden.'

'Og hvem tror på det?'

'Jeg, madame, og det er nok.'

'De er et barn.'

'Det er muligt, men De må vælge mellem manden og barnet, mellem Deres ven og Deres elsker.'

'De mener?'

'Jeg mener, at jeg aldrig vil tillade nogen mistanke til min maitresse, lige meget hvor uretfærdig. Jeg siger Dem, at denne mistanke, som jeg ikke kan modgå uden at kompromittere Dem, bliver til virkelighed, hvis De ikke hjælper mig med at tilintetgøre den. Jeg siger, at jeg ikke vil have nogen som helst rival. Jeg siger endelig, at enten må De opgive at se denne mand, eller ophøre at komme her.'

Næppe havde jeg sagt disse ord, før hun rejste sig, ganske bleg. Jeg angrede alt, hvad jeg havde sagt, men for sent. Jeg gjorde en bevægelse for at nærme mig hende.

Hun strakte hånden ud for at standse mig.

'Det er forkert, Emmanuel,' sagde hun. 'Det ord, De jager en kvinde bort med, som elsker Dem, er et ord, som hjertet bestandigt vil angre. Farvel!'

Jeg bøjede hovedet.

Der var i den stakkels kvindes stemme så mange tårer og så megen sandhed, at jeg begyndte at indse at det, jeg havde gjort, var så grusomt, at jeg ikke turde håbe på nogen tilgivelse.

Jeg så, at hun, idet hun åbnede døren, tilkastede mig et sidste blik, i håb om, at jeg skulle kalde hende tilbage.

Jeg rørte mig ikke.

Hun troede uden tvivl, at det var ligegyldighed. Men det var frygt. Jeg gentager det nu, at min synd forekom mig så uhyre, at det forekom mig umuligt nogensinde at kunne gøre den god igen.

Da døren var lukket, ville jeg dog stadig tvinge mig selv til at tro, at jeg nu var lykkelig, og råbte:

'Endelig er jeg da fri!'

Men jeg sprang hen til vinduet og så den sorte skygge kaste det sidste blik mod mit vindue, da den forsvandt ved gadehjørnet."

5

"Jeg klædte mig på og gik ud.

Jeg kom tidligt hjem og spurgte, om der var kommet brev til mig.

Der var intet.

Det overraskede mig. Hvilket mærkeligt væsen er ikke manden!

Dagen efter, samme stilhed.

Så skrev jeg et brev, eller snarere ti breve, for jeg vidste ikke, hvad jeg skulle sige. Nogle var fulde af undskyldninger, andre fulde af bebrejdelser. Jeg sendte ingen af dem.

Den tredje dag fandt jeg – *skønt jeg ikke elskede denne kvinde* – et påskud til at gå forbi hendes vinduer.

Jeg havde en ven, ja ikke engang det, en bekendt, som jeg ikke havde set i over et år, og som jeg ikke havde den ringeste grund til at besøge, men som boede i samme kvarter som hun.

Jeg gik derhen.

Vinduerne, jeg gik forbi, var lukkede.

Jeg traf ikke min ven, eller rettere mit påskud.

Jeg var henrykt.

Jeg gik naturligvis den samme vej tilbage.

Stadig intet.

Således hengik to dage.

Den tredje dag fik jeg, da jeg kom hjem, en lille pakke.

Det var en pung og et brev af følgende indhold:

> 'Når man ikke mere tør ses, må man i det mindste afgøre sin gæld. Modtag, Emmanuel, denne pung, som jeg har

påbegyndt hos Dem og til Dem, og som jeg har gjort færdig i de to sidste aftener. Det er ingen foræring, det er en gæld.

Gem den som en erindring om en veninde.'

Jeg svarede med et køligt brev.

Da jeg gik ud, mødte jeg den person, der havde fortalt mig, at madame d'Harnebey stod i forhold til en anden.

Jeg antog en ligegyldig tone og udspurgte ham på ny.

Han fortalte mig igen det samme og tilføjede desuden, da han så min tvivl, at hvis jeg den samme aften ville gå i Operaen, ville jeg se denne kvinde sammen med sin mand og sin elsker.

'De forlader næsten aldrig hinanden,' sagde han.

Derpå gik jeg hen til et af disse fruentimmer, jeg før talte til dig om, som bestandig har deres aften til disposition for deres venner.

Jeg bad hende gå med mig i Operaen om aftenen.

Som du nok kan tænke dig, blev hun henrykt.

Jeg vidste, hvor madame d'Harnebeys loge var og lejede logen lige overfor.

Klokken otte gik vi derhen.

Klokken halv ni kom hun sammen med sin mand og den omtalte ven.

Jeg tilstår dig, at jeg havde en skrækkelig hjertebanken ved at se morgenens spådom gå i opfyldelse.

Jeg troede nu at have vished.

Hun var smuk som en engel, men hun forekom mig sørgmodig midt blandt sine blomster og sin skønhed.

Pludselig vendte hun sig om til den side, hvor jeg sad.

Da hun så mig med et fruentimmer, gjorde hun en ufrivillig bevægelse og trak sig tilbage.

Jeg triumferede.

Uden tvivl foregav hun et pludseligt ildebefindende, for hun rejste sig før slutningen af tredje akt og gik bort uden at indfinde sig igen.

Fra den dag hørte jeg i tre uger ikke det mindste til hende. Hver dag spurgte jeg efter breve, men der kom ikke et ord – intet.

Denne tomhed, hun efterlod mig i, denne ligegyldighed, som hun foregav, pinte mig, ydmygede mig, ærgrede mig, gav mig feber; og denne kvinde, som jeg foregav mig selv, at jeg ikke elskede, nu da jeg troede, hun elskede en anden – De kan forklare Dem det, som De vil – jeg elskede hende, men jeg elskede hende, mens jeg græd som et barn.

Jeg søgte hende overalt, men det lod til, at hun ville undgå mig eller havde forladt Paris; jeg fandt hende intetsteds.

Endelig en morgen, da jeg ikke kunne holde det ud længere, skrev jeg til hende.

Men jeg vovede ikke at bede hende komme til mig, og turde heller ikke gå hen til hende.

Jeg bad hende altså om et stævnemøde i Tuilerihaven.

'Kom i morgen klokken ni på terrassen ved floden,' skrev jeg, 'kom, som gjaldt det et menneskeliv.'

Den næste dag var jeg på terrassen klokken halv ni.

Klokken ni kom hun. Hun var bleg og hendes ansigt havde et udtæret drag.

Hun kom hen til mig og rakte mig hånden.

'De har indjaget mig stor skræk,' sagde hun til mig.

'Hvorfor?' spurgte jeg.

'Deres brev forekom mig så skrækkeligt; jeg frygtede for, at en stor ulykke truede Dem.'

Idet hun sagde dette, gik hun hen imod et sted, hvor der stod to stole, lidt afsides.

'Hvor skrækkeligt mit brev end var, kan jeg dog ikke sige Dem, hvad jeg lider,' sagde jeg.

'De lider?'

'Ja.'

'Og hvorfor lider De?'

'Hør – har De tænkt på mig i den tid, hvor vi ikke har set hinanden?'

'Hele tiden.'

'Og De foragter mig?'

'Jeg beklager Dem.'

'Tror De at man kan få enhver synd tilgivet, når man blot angrer den oprigtigt?'

'Jeg tror det.'

'Selv når man har fornærmet en kvinde?'

'De ser jo, jeg er her.'

'Nuvel, De må glemme og tilgive mig; der er nu gået næsten tre uger; De må give mig en smule af den kærlighed, De før gav mig helt og fuldt, ellers ved jeg ikke, hvad der skal blive af mig.'

Et sørgmodigt smil spillede om madame d'Harnebeys læber, et smil fuldt af sorg, men uden triumf over den sejr, hun havde vundet.

'Det er umuligt,' sagde hun så.

'Umuligt!' råbte jeg, 'men har De da ikke netop sagt mig, at alt var tilgivet?'

'Men jeg burde have tilføjet, at intet er *glemt*, og at De har tilføjet mig et sår, jeg skal erindre, så længe jeg lever, et sår, som vil bløde, så længe, der findes blod i mine årer.'

'Hvad mener De?'

'Jeg mener, min ven, at De kun har svaret med ligegyldighed på min tavshed i de første dage – en tavshed, som kun var et middel til at få Dem til at tænke Dem om og huske på mig.

Imidlertid havde jeg dog tilgivet Dem, for den gang elskede jeg Dem endnu.

Jeg siger, at De på det brev, som jeg skrev til Dem, og hvori enhver ærligt tænkende mand ville have set kærlighed og tilgivelse, svarede mig med et hånligt brev, som jeg grædende sønderrev.

Og alligevel, hvis De da havde bedt mig om det samme, De beder mig om i dag, ville jeg have glemt alt, for jeg elskede Dem endnu; men, Emmanuel, husk den aften, hvor jeg var i Operaen, ikke for min fornøjelses skyld, men fordi jeg var nødt til at være der, for et afslag på at gå med ville have forbavset den, der havde den bedste ret til at blive forbavset; den aften, husker De nok, hvor jeg sad der i al min trøstesløshed, med blomster i håret, men tårer i øjnene, da jeg så Dem i en loge, Dem, som jeg endnu elskede så højt, i fuld offentlighed sammen med en pige.

De ved ikke, hvor meget ondt, De gjorde mig; for i et øjeblik – et frygteligt øjeblik, hvor kærligheden forvandledes til ligegyldighed – tvang De mig – tvang mig til at hade Dem!

Hvad De gjorde dengang, var mere end ondt: Det var fejt.

Jeg ville have givet alverden for at have haft styrke til at bære, hvad jeg så den aften – men De så jo, jeg forlod forestillingen.

Oh! hvis De vidste, hvor jeg græd den nat – og dog mente jeg, at jeg endnu stadig elskede Dem. Derpå følte jeg en altgennemtrængende trang til at bygge en uigennemtrængelig, evig mur mellem os, for vi svage kvinder har ikke, som I, selvsikkerheden og styrken i vort indre, vi taber hovedet fra det ene øjeblik til det andet, og klamrer os til den første, den bedste støtte, vi får fat i, selv om den brænder hånden på os; og så, Emmanuel, så … og det er det, der først og fremmest burde få Dem til at blues, for så …'

Hun tav.

'Så …?' gentog jeg, og frygtede for svaret.

'Så,' vedblev hun, 'dagen efter denne aften i Operaen var de ord, De har brugt om mig og som jeg sværger Dem til, indtil da havde været usande, blevet til sandhed.

Jeg skal sige Dem, Emmanuel, at fra i dag kan De kun være en ven for mig; men alt, hvad venskab kan gøre, vil jeg gøre. Hvilken time De trænger til mig, skal jeg være hos Dem, og jeg skal svare, når De kalder på mig.

Når De engang elsker en kvinde, spørg mig, og jeg skal sige Dem, hvad De skal gøre, for at hun skal elske Dem igen.'

'Det må være Deres spøg, madame,' sagde jeg, 'det er ikke særlig generøst af Dem.'

'Min spøg? Hvordan kan De tro det, min ven?'

'Og nu elsker De denne mand?'

'Hvem har sagt, at jeg elsker ham?'

'Men De har dog hengivet Dem til ham!'

'Jeg var overbevist om, at De havde en anden.'

'Hvad skulle have bevist Dem, at jeg elskede den kvinde, jeg ledsagede i Operaen?'

'Hvad beviste for Dem, at denne mand var min elsker? De ser, Emmanuel, at jeg er ærlig, og derfor gentager jeg for Dem, at fra dette øjeblik kan der ikke være andet og mere mellem os end venskab; men et trofast og varigt venskab vil det være fra min side. De har de hundrede gange udpeget min tidligere tilværelse som en grund til fortrydelse; jeg har lige så ofte tilgivet Dem for det. Husk, – og det siger jeg uden bebrejdelse, for vi har ikke mere noget at bebrejde hinanden – husk, hvor ondskabsfuld De har været mod mig, husk hvor mange gange, De har kastet denne første sten, som allerede Kristus advarede mod, og som ingen bør være den første til at kaste. Min ven, jeg har tilgivet Dem fuldstændig, for jeg har ikke blandt alle Deres fornærmelser kunnet finde egentlig jalousi; men jeg gentager, den aften i Operaen rev De den sidste tråd over, der kunne forbinde mig til Dem, og den følgende dag sønderrev de sidste tråde, der forbandt Dem til mig. Lad os derfor vende tilbage til vore tidligere tilværelser, Emmanuel. De har selv villet det.

Bliv atter et ligegyldigt menneske, og jeg vil selv,' tilføjede hun med smil fuldt af en frygtelig bitterhed, 'atter blive en tankeløs kvinde. Men medtag én erindring om denne samtale – måske den sidste, vi har med hinanden – erindringen om, at jeg aldrig har elsket nogen anden end Dem. Og nu, farvel. Skulle det nogensinde falde i Deres lod at lide, og De har brug for en ven, så husk på mig.'

Hun rakte hånden ud mod mig, og jeg berørte den mekanisk, og – uden at ytre et ord mere – forsvandt hun.

6

Jeg var tilintetgjort! jeg elskede denne kvinde.

Jeg vendte hjem som i en feber.

Jeg skrev breve fulde af galskaber til hende, krævede hendes kærlighed, selv om jeg så skulle dele den med en anden, jeg kastede mig for hendes fødder, gav min stolthed til pris; hvis hun ønskede det, ville jeg være hendes slave, hendes hund, hendes ting.

Hun svarede mig i breve fyldt med kølig sødme, hvori hun med den klarhed, som ligegyldigheden giver, forklarede mig, at en fornyet forbindelse var en umulighed.

Jeg gik overalt, hvor jeg regnede med, at jeg kunne møde Henriette, jeg skrev til hende hver aften, hvorledes jeg havde tilbragt min dag, hun meddelte mig, hvor jeg kunne møde hende, jeg så hende en time, to timer; og så gik der en hel uge uden noget gensyn.

Til sidst blev denne passion, som jeg nærede for hende, så voldsom, og hendes stædige fastholden i ikke at ville høre på mig så bestemt, at jeg blev syg. Jeg skrev til hende, at hun skulle komme til mig, hun svarede mig, men kom ikke; hun frygtede, at jeg ville sætte en fælde for hende.

Endelig fortalte jeg min moder alting, og da hun tog ivrig del i sit barns liv, gik min moder til madame d'Harnebey og tiggede hende om at besøge mig, om det så blot var et minut om dagen.

Oh! Hvor kvinders venskab dog er grusomt!

Hun kom, min ven, hun kom til mig som min moder, trøstede mig som en søster …

Nuvel, jeg blev rask igen.

Men rystelsen havde været så voldsom, at min læge beordrede mig til at tage et ophold i Syden.

Med fare for at kompromittere sig, fulgte hun mig så langt som til min vogn, og hun lovede at skrive til mig.

Jeg rejste.

I det første brev, jeg skrev til hende, tiggede jeg hende om at svare det ene ord, der ville få mig til at vende om.

Hun sendte mig et langt brev; men dette ene ord fandtes ikke i det.

Kærlighed er et behov hos mig, jeg gik endog så langt, at jeg i Napoli forestillede mig, at jeg var blevet forelsket i en danserinde.

Jeg vendte tilbage til Paris sammen med hende, og da jeg vidste, hvor madame d'Harnebey spadserede hver dag, gjorde jeg mig umage for at fremvise min nye elskerinde på de samme steder og tider.

Men den første gang, jeg mødte hende, hilste hun mig med en vinken, uden at vise den mindste smule følelse; hun lod mig med en håndbevægelse forstå, at hun fandt min elskerinde smuk, og lykønskede mig med mit valg.

Jeg tænkte, at jeg nok den næste dag ville få et brev – der kom intet.

I nogen tid hørte jeg ikke mere noget til hende, men hun var til stadighed i mit hjerte, og en dag gik jeg hen til hendes hus og spurgte til hende.

Man svarede mig, at efter at hendes lille datter var død, havde hun trukket sig tilbage til landet.

Der gik vel en otte dage; så så jeg hende gå forbi mig, klædt i sorg.

Hun gjorde et tegn til mig med hånden, og – jeg har aldrig set hende igen."

Idet han tav, tømte Emmanuel et bredfyldt glas champagne, som havde det være Lethes vande, så rejste han sig og rakte mig hånden:

"Nu må jeg gå," sagde han. "På gensyn."

Og så gik han. Man kunne næsten sige, at han flygtede.

Nogle dage efter, en af disse smukke vinterdage, hvor man sætter størst pris på solen, fordi den er så sjælden, drev jeg omkring på boulevarderne. Da jeg vendte mig om for at se efter et par smukke fødder, som jeg, som du ved, beundrer så meget, stødte jeg mod et menneske, hvis synsorganer også i samme øjeblik var afveget fra den lige linje, antagelig i en lignende hensigt.

Jeg vendte mig vredt om mod den, der således spærrede min vej, og genkendte Emmanuel. Vi brød ud i en høj latter, og jeg rakte ham hånden.

"For pokker!" sagde jeg, "det var heldigt, at jeg traf dig. Jeg gik netop og tænkte på din sidste historie og beklagede meget, at jeg ikke har hørt dem alle."

"Hvorledes – alle?"

"Alle mine historier."

"Efter alt, hvad jeg har fortalt dig, er du endnu ikke tilfreds?"

"Ikke mere tilfreds end en forhungret mand, man lader sætte sig ved et rigt opdækket bord, og til hvem man efter den første ret siger: Nu kan De gå Deres vej."

"Meget smigrende, men jeg har ikke tid til at fortælle dig resten nu. Jeg har kun en lille episode tilbage, som jeg vistnok kan gøre en roman ud af for dig, men jeg tror, at det, som jeg

kan fortælle dig, næsten vil være uden interesse, efter det du hørte forleden aften."

"Sig mig i blot få ord, hvad det er."

"Du vil altså høre det?"

"Javist, naturligvis vil jeg høre det."

"Aha! ulykkelige, du vil sælge mine lidelser til papiret!"

"Netop."

"Du har altså hengivet dig til forfattervirksomheden?" sagde Emmanuel og lo mig lige op i ansigtet.

"Ja."

"Nu vel da! Opfind selv noget. Hvis jeg skal skrive dine romaner, er det jo mig, der er forfatter."

"Man opfinder ikke, min kære, man fortæller."

"Nuvel! du har altså to historier, men mangler en modvægt?"

"Ja."

"Det er, som om du havde to sider i en trekant, den tredje kan da ikke så vanskelig at finde."

"Det er heller ikke følelsen, jeg søger efter, men enkelthederne. Typen har jeg, men jeg er overbevist om, at du har de enkelte tildragelser, jeg mangler."

"Forklar dig nærmere?"

"Udmærket," svarede jeg. "Madame d'Harnebey, det er den kvinde, der efterlader et uudsletteligt spor i vore hjerter. Det er kærligheden, lidenskaben."

"Ja."

"Antonia, som du nu lever sammen med, er dårskaben, som kun efterlader spor i lommen. Det er fornøjelsen, det er vanen."

"Udmærket."

"Nuvel, for at dit liv kan være helt komplet, må du endnu mangle en tredje slags kvinde."

"Jeg lytter."

"Der mangler mig, for at samle det hele, den kvinde, som man har set én gang, som man aldrig ser igen, som ikke efterlader sig andet end et minde, og som man kalder en kaprice. Denne kvinde har man elsket i to dage. Hvis man møder hende igen, trykker man hendes hånd, og er færdig til at elske hende endnu en gang, for hun har hverken ødelagt vor ånd, vort hjerte eller vor formue. Det er en henrivende drøm, et syn, som har en fast skikkelse i fem minutter. Hvis jeg har ret i mine anelser, så er den kvinde, du talte med på ballet, netop en af disse."

"Det er sandt."

"Udmærket, så lad os gå op i klubben, tænde en cigar, og så fortæller du mig dit eventyr med hende."

"Men hør," sagde Emmanuel, idet han standsede og lænede sig mod rækværket på trappen til det hus, hvor vi var på vej ind, "jeg er kun villig til at fortælle dig det på én betingelse."

"Sig frem."

"Hvis du offentliggør denne historie, må du forandre alle navnene i den."

"Naturligvis."

"Men det er ikke alt. Du må love mig, at du vil afvente min tilladelse, inden du overleverer den til publikum."

"Og hvorfor denne hemmelighedsfuldhed?"

"Fordi dette eventyr, skønt det ikke er af mindste vigtighed i mit liv, kunne få den største indflydelse på den kvindes liv, der er heltinden i det."

Vi var nu i klubbens salon. Der var tomt på denne tid af dagen; vi tændte os en cigar og gjorde os det bekvemt i en magelig sofa, Emmanuel for at fortælle og jeg for at lytte. Jeg vendte mig mod ham, og sagde med en alvorlig gestus:

"Jeg antager dine betingelser; tal, jeg lytter."

3. del: Augustine

En naboerske.

1

"Jeg fortalte dig jo, at jeg var flyttet ind i et lille net værelse i Rue Neuve-des-Mathurins?"

"Ja."

"Men jeg har ikke fortalt dig de nærmere omstændigheder?"

"Nej, det var blot en bemærkning i forbindelse med historien om madam d'Harnebey."

"Nå, jeg var meget ulykkelig, da jeg flyttede ind. Jeg var syg, og jeg troede, at jeg var ved at blive til en misantrop. Jeg havde afbrudt enhver forbindelse med kvindekønnet; jeg ville ikke en gang høre tale om dem.

Imod alle unge mænds sædvane kom jeg tidligt hjem hver dag og satte mig til at læse. Når min portner – for dengang tillod jeg mig ikke andre domestikker – om morgenen kom op for at lægge i kakkelovnen, talte jeg ikke med ham eller spurgte til husets øvrige beboere, hvilket forundrede den skikkelige mand meget, da jeg undertiden om aftenen, når jeg ved min hjemkomst hentede mit lys hos ham, havde mødt en af lejerne – en meget smuk lejer, som boede i samme etage som jeg.

Trods mit forsæt om at leve i cølibat, havde jeg dog ikke kunnet undlade at lægge mærke til min nabo, og selv om jeg mente at mit hjerte var dødt, var jeg i en alder, hvor synet af en ungt, smukt kvinde straks tændte flammen i fuld lue igen.

Jeg havde ofte, som jeg allerede har fortalt dig, mødt den unge dame, når jeg kom hjem om aftenen.

Vor trappe var meget snæver.

Som følge deraf gik hun først, og steg op, langsomt som én, der ved, at der er fem etager, der skal bestiges.

Jeg, der kom bagefter, så en smuk fod i en smuk sko, et slankt ben – jeg ved ikke, om du har den samme smag, men jeg er en stor beundrer af en lille fod, et ben, der er slankt, men bærer løfte om ikke at fortsætte således, og frem for alt, en lydefri strømpe, der forsvinder ned i en god sko.

Min nabo besad alle disse seværdigheder.

Med min sjæl styrket ved mit forsæt, bemærkede jeg af og til efter den første etage:

"Undskyld mig, mademoiselle,"

Hvorved jeg mente:

"Tillad mig at passere?", hvorpå jeg lettede på hatten, overhalede hende, og løb op ad de sidste fire etager til mit værelse. Idet jeg lukkede døren bag mig, kunne jeg høre hende komme op, åbne sin dør, lukke den – og således endte det.

Men der var dage, hvor jeg ikke overhalede min nabo, hvor synet af disse to små fødder, der en ad gangen forsvandt på det næste trin, for så igen at komme til syne med en raslen af silke, opslugte mig; og når vi nåede vor femtesal, åbnede vi hver vores dør og lukkede den igen samtidig. Dette sammentræf fik mig til, uden at tænke over det, at kaste et blik ind i hendes værelser, som man kunne overskue gennem døren. Jeg kunne skelne et meget bekvemt interiør, men intet, der antydede en udgift, der lå over hendes beskedne stilling i samfundet.

I parentes bemærket: Der er tre ting, som afslører den holdte kvinde: Det er stemmen, kroppen og lejligheden.

Men jeg fik snart bevis for, at min nabo ikke var en holdt kvinde.

Hendes små fødder var derfor så meget mere farlige.

Og når jeg nu, hastigt, men ganske fuldstændigt, har udtrykt mit indtryk af hendes lejlighed, skylder jeg dig vel også en beskrivelse af hendes ansigt.

Hun var bleg og tynd, uden at jeg dermed mener noget nedgørende.

Tillad mig at gøre en måske lidt mærkelig sammenligning.

Hun gav mig samme indtryk som en af disse høje, tynde flasker, der anvendes til rhinskvin, og som indeholder en så glimrende, munter væske, mens de store, klodsede flasker, der står på en solid og fast fod, har en yppig skikkelse og et uforskammet udtryk, som regel indeholder en udmærket, men tung vin.

Jeg var overbevist om, at dette magre ansigt ikke kunne være alt. Jeg så nok, at hendes bryst var magert, armene tynde, men da jeg, i stedet for at begynde med at studere denne kvindes ansigt, tværtimod studerede hendes fødder, fandt jeg deri og i formen af hendes læg, en bekræftelse af, at skønt hun var tynd og mager fra hovedet til taljen, så var resten fra hoften til fødderne smukt udført.

Nå Min kære, du har bedt mig om endnu en historie, så jeg vil give dig den med alle mine indtryk i detaljer; og du vil få brug for disse detaljer, når du skriver den, for det er virkelig en historie om et lune og ikke en passion.

Jeg holder virkelig af den slags kvinder, som vi nu har under behandling," fortsatte Emmanuel. "Jeg er ikke en af den slags tåber, som siger – 'Jeg holder kun af brunetter!' eller 'Jeg kan kun lide blondiner!' Jeg forelsker mig ikke, men jeg elsker dem næsten alle. Og spørger du mig, vil jeg sige, at når man ser bort fra det moralske aspekt, så er kærlighed ukendt for de fleste; og

at hvis fede kvinder er til for sjov, så er tynde kvinder til for fornøjelsens skyld.

Derfor – hvad de sidste angår – fængsler de ikke, bevæger intet, vækker ingen følelser. Alle kvinder har den samme ild, tror jeg; vi behøver kun at berøre en enkelt for at føle denne ild, men skal søge andre for at opdage det.

Du må altså forstå, at skønt min nabo for enhver anden ville have været en skat, som forenede begge naturer, havde jeg aflagt et løfte og kunne ikke fravige det; og selv om jeg havde været betaget af hende, var der intet, der tydede på, at hun havde noget som helst til overs for mig. Jeg troede ikke, at jeg lige nu gad gøre kur til en kvinde, som ikke nærede nogen følelser for mig.

Hun havde smukke tænder, læber så røde som blod – hvilket viste mig, at min nabo var slank og bleg af naturen og ikke af mangel – hendes øjne var sorte, næsen lige, hendes opførsel kultiveret.

Det var ved vintertid.

Hun bar sommetider en lille filthat, til andre tider en hue af sort fløjl, et mørkt sjal, en kjole af brun silke, og en muffe. Hun ejede tilsyneladende alt, hvad der var nødvendigt for at føle sig godt tilpas og smukt klædt, dog uden noget bemærkelsesværdigt. Hun bar aldrig smykker.

Og det – det var alt, hvad jeg så, og alt hvad jeg vidste.

Hensunken i minderne om madame d'Harnebey, tænkte jeg ikke særlig meget på min nabo, undtagen når jeg traf på hende; men disse møder skete regelmæssigt hver aften, så at jeg var ligefrem forbavset, når jeg ikke havde lejlighed til at se hende,

og kastede uvilkårligt et blik på hendes dør, når jeg kom forbi den på vej mod min egen.

Imidlertid fortog min misantropi sig, og gradvist begyndte jeg atter at søge mine gamle venners selskab; da de så, at jeg ikke længere var forelsket, holdt de op med at give mig gode råd, og hjalp mig i stedet til at glemme mine minder.

Nogle gange spiste jeg middag hos dem, andre gange kom de til mig. Det er umuligt at spise så mange sammen, uden at man morer sig og ler. Derfor lo vi og morede os.

Mine venner – siden man nu hele tiden skal bruge dette ord – mine venner, som ikke havde nogen som helst grund til at være i trist humør, sang, råbte og støjede i en grad så jeg ind imellem var nødt til at bede dem om at holde inde – for jeg var en beskeden lejer, og havde ry for at være stilfærdig – for at udlejeren ikke skulle sætte mig på gaden.

Men hvorom alting er, venskabet havde atter indtaget den vigtigste del af mit liv; hvad kærligheden angik, var den sat til side.

Resultatet af alt dette var, at jeg somme tider kom temmelig sent hjem, og derved mere sjældent mødte min naboerske; imidlertid havde mine venner af og til mødt hende på trappen, når de besøgte mig.

'Hvem er den kvinde, der bor her på samme etage som dig?' spurgte de.

'Det har jeg ingen anelse om.'

'Hvorledes? Slet ingen anelse?'

'Jeg kender hende af udseende, det er det hele.'

'Vel, det må vi sige! Du har her i huset, og tilmed på din egen etage, en smuk kvinde, og du forsøger ikke at gøre hendes

bekendtskab?'

'Hvorfor skulle jeg det?'

'Ja, hvorfor skulle man søge bekendtskab med smukke, unge kvinder? Og det oven i købet en kvinde, som du har lige ved hånden!'

'Det er netop, fordi hun er lige ved hånden, at jeg ikke ønsker at kende hende,' svarede jeg.

'Har du en grund?'

'Det er ganske enkelt. Hvis jeg gør hendes bekendtskab, vil jeg gøre kur til hende. Det kan der kun komme to resultater af: Enten afviser hun mig, eller også gør hun ikke.'

'Naturligvis.'

'Og hvis hun afviser mig, så står jeg i en dum stilling som en nabo, der ikke bliver indladt, og som man ler ad; accepterer hun mig, er det næsten endnu værre.'

'Hvordan det?'

'Fra den dag, jeg bliver hendes elsker, vil hun, som er min nabo, altid være sammen med mig, og jeg med hende. For fredens skyld vil jeg derfor blive nødt til ikke længere at omgås de af mine venner, som hun ikke bryder sig om. Og den dag, vi bliver uenige, vil jeg være nødt til, for at undgå den slags scener, som kvinder finder på, at flytte bort fra min lejlighed; og hvis der er noget, der betyder noget for mig, så er det netop det: jeg hader at flytte.'

'Sandt nok, men disse grunde, som er gode nok for dig, findes ikke for os andre; og vi har, takket være dig, de samme muligheder, uden at skulle frygte for resultaterne.'

'Som I vil, men jeg tror ikke, I vil have heldet med jer, for den lille lader til at være meget stilfærdig, og når hun hører den støj,

I laver her, er hun nok overbevist om, at I er af en anden karakter end hun selv.'

Den følelse, der fik mig til at sige sådan, var måske mærkelig, men ganske naturlig. Jeg kendte ikke denne kvinde; jeg elskede hende ikke, og dog var det mig imod at tænke den tanke, at en af mine venner skulle blive hendes elsker, og hvis jeg havde opdaget, at en eller anden af dem havde alvorlige hensigter i denne retning, tror jeg, jeg selv ville have indledt en kampagne blot for at forhindre det.

– Forklar det, forfatter!" sagde Emmanuel smilende.

"Det er da nemt nok. Fortsæt nu bare."

Han fortsatte.

"Som jeg har fortalt dig, skete det, at jeg kom hjem på et temmelig fremskredent tidspunkt af natten.

Lysene på trappen var slukket, fatter Jean, portneren, sov; jeg ønskede ikke at vække ham, og gik derfor op i mørke, idet jeg følte mig frem med hænderne.

En nat trådte jeg fejl i det øjeblik, jeg satte foden på det sidste trappetrin, og faldt tre-fire trin ned ad trappen.

Du ved jo nok, hvor meget det kan støje, når man falder på trappen.

Jeg rejste mig ærgerlig, da jeg hørte min naboerskes dør blive åbnet og så hende med et lys i hånden.

'Stødte De Dem, monsieur?' spurgte hun.

Og gennem den overfladiske interesse, hun viste mig, anede jeg dette smil, som altid fødes, især på en kvindes læber, ved synet af en anden i en dum stilling.

Jeg takkede hende og rejste mig op.

'De har altså intet lys?' spurgte hun.

'Nej,' svarede jeg, smilende ved tanken om, hvorledes vort bekendtskab nu blev indledt.

'Nuvel! Så tag dette. De kunne ellers falde igen.'

Og jeg så, hun anstrengte sig for at lade være med at le.

'Det er overflødigt,' svarede jeg, 'når De blot vil tillade mig at tænde denne lille fidibus.'

Jeg tog et stykke papir op af lommen, lavede en fidibus og tændte den. Derpå hilste jeg min naboerske, som nikkede graciøst og gik ind til sig selv igen.

Mens jeg holdt min lille fakkel i den ene hånd og med den anden stak nøglen i nøglehullet, forekom det mig, at man talte om mig i min naboerskes stue. Jeg lyttede, og jeg hørte, at man sagde:

'Det var herren på den anden side, som faldt på trappen,' hvilket blev efterfulgt af en sopran- og en baryton-latter.

Det var første gang, jeg bemærkede en mands nærværelse hos min naboerske. Klokken kunne vel være to om morgenen.

Jeg gik til sengs, idet jeg sagde ved mig selv: 'Vent! Vent blot!'

Jeg tog en bog og gav mig til at læse.

Men lidt efter lidt faldt mit hoved tilbage, bogen faldt mig ud af hånden, og jeg tænkte på madame d'Harnebey. Jeg havde forladt et aftenselskab bestående af unge mænd, jeg kom altså fra et meget støjende selskab, og sad nu i dyb stilhed. Jeg spurgte mig selv, hvad den kvinde, som jeg havde gjort så ulykkelig, og som havde gjort mig så trist, mon kunne bestille i denne time.

Mens jeg drømte således, hørte jeg min naboerskes dør blive åbnet og straks efter lukket.

'Det er uden tvivl barytonen, som er på vej ud,' tænkte jeg.

Da der atter blev stille, tog mine tanker igen samme retning som før.

Jeg fandt intet bedre at gøre for at give mine erindringer en form, end at gennemlæse madame d'Harnebeys sidste brev, som jeg mente lå i min jakkelomme.

Men jeg søgte forgæves, brevet var borte.

Jeg troede naturligvis, at det måtte ligge på trappen, at jeg havde tabt det, da jeg tog fidibuspapiret op af lommen. Jeg tog i hast mine bukser og tøfler på og gik med et lys i hånden ud for at søge det på trappen, men jeg fandt intet, der hvor jeg var faldet. Jeg tænkte mig da muligheden af, at dette brev kunne være faldet gennem tremmerne på rækværket, og gik de fem etager ned, mens jeg forgæves undersøgte hvert eneste trin på vejen.

Ganske ærgerlig gik jeg op igen, for brevet, der stadig lå i sin konvolut, kunne kun være tabt ud af lommen, når jeg havde taget jakken af, eller når jeg åbnede lommen for at tage noget op. Det kunne altså enten blive fundet af mine venner eller af den herre, som havde været hos min naboerske.

Foruden den sorg, jeg følte over at have tabt brevet, ærgrede jeg mig over, at brevet måske skulle blive fundet af en af dem, jeg havde tilbragt aftenen sammen med.

Du ved jo nok, at et brev fra den kvinde, du elsker, og som tror, at det hun skriver, kun vil blive læst af dig, er fuldt af ord, som kun forstås rigtigt af jer to, og som I finder smukke, men som ser overmåde tåbelige ud for en ligegyldig person, der tilfældigt læser brevet; især hvis den pågældende netop har et af sine egne kærlighedsbreve i lommen. For alle kærlighedsbreve ligner hinanden, og må nødvendigvis gøre det.

Når navnet på den, som er modtager af et sådant brev, ikke fremgår af konvolutten, betyder det ikke så meget, og da endnu mindre for den, der har fundet det. Men når den, der har mistet det, ved, at det vil være synligt, hvem han er; når han ved, at i deres øjne, som kender ham, og som ikke har bedre at gøre end at søge en billig morskab, vil han være i en ualmindelig tåbelig situation for en elskende; han bliver vred på sig selv over at have tabt et sådant brev; han husker alle de udtryk, der stod i det, og han indser samtidig, at han selv ville have været mere end rede til at more sig over et sådant brev, hvis han fandt det, og det var adresseret til hvem som helst andre end ham selv.

I mit tilfælde var det endog værre. Det var ikke et almindeligt kærlighedsbrev; det var et af den slags breve, som gemmer på de sidste erindringer om en kærlighedsaffære, der er forbi, de sidste fortrydelige tanker om en kærlighed, der er gået i stykker; et af disse breve, hvori en kvindes hjerte flyder over, og som kan lignes ved en kostbar og skrøbelig rose, fuld af duft, som falder i stumper og stykker i hænderne på de uskønsomme væsener, der rører ved den.

Jeg fik næsten tårer i øjnene ved at tænke på den kvindes kærlighed, den lidelse, jeg var skyld i, kort sagt, at alle disse indtryk, som hun havde betroet det stykke papir, jeg havde tabt, skulle være genstand for latterliggørelse af en hoben fjolser, der ikke var i stand til at forstå dem, eller fra min naboerske og hendes elsker, som ikke ville gøre sig nogle skrupler ved at læse dem. Min eftersøgning førte dog ikke til noget fund, og mine tanker gav mig ingen trøst.

Jeg gik altså fortvivlet op til mig selv igen og havde lukket døren, da jeg så et stykke papir ligge på gulvet. Jeg bukkede

mig, tog det op: det var mit brev i en kuvert. Jeg havde åbenbart tabt det lige inden for døren, og var i min søgen gået ud uden at have opdaget det.

Jeg lagde mig på sengen og skulle til at åbne brevet, men da jeg skulle til at tage det ud af konvolutten, traf jeg på en forhindring. Jeg opdagede, at efter at jeg havde tabt den, var konvolutten på ny blevet forseglet.

Et øjeblik troede jeg, at jeg drømte. Jeg gned øjnene, og så indgående på seglet.

I stedet for det sorte segl, der oprindelig havde lukket brevet, var der nu et rødt, og i stedet for det initial, der var i det første segl, fandt jeg nu på dette nye et A.

'Er det nu begyndelsesbogstavet til min naboerskes eller til hendes elskers navn?' spurgte jeg mig selv. I det første tilfælde var det en spøg, i det andet en uforskammethed, men en uforskammethed, som en velopdragen mand er ude af stand til, og hun ville aldrig modtage andre end en sådan. Tværtimod, tænkte jeg, hun har set mig tabe brevet ud af lommen, men af nysgerrighed har hun ikke gjort mig opmærksom på det. Siden har hun taget det op, da hun så, at jeg var gået ind; og hun har villet læse det sammen med sin elsker, der ikke har villet være med til det, men har sagt hende, at hun skulle skyde det ind under min dør.

Men hvorfor har hun da sat sit segl i stedet for det gamle? Det havde dog været bedre at give mig brevet, som det var. Jeg ville da have bildt mig ind, at jeg havde tabt brevet i min stue og ikke udenfor, og jeg ville ikke få nogen mistanke om, at man havde læst det. Som det var, måtte jeg dog være sikker på, at hun i det mindste havde læst det.

Hvad skulle alt dette betyde?

I hvert tilfælde har jeg dog mit brev, tænkte jeg, og selv om de måske mener, at jeg er latterlig, mangler de dog beviset.

Men hvis nu min nabo selv havde skrevet til mig, og lagt sit brev i den samme konvolut som det andet, ville dette nye segl ikke alene være undskyldeligt, men ligefrem nødvendigt.

Jeg brækkede seglet, men fandt kun mit eget brev, uden at der var tilføjet et eneste ord.

Jeg læste det igen med hjertet fuldt af forskellige følelser, og syntes på den anden side af brevet at se min naboerske hånleende ansigt.

Endelig faldt jeg i søvn, uden fuldt at have fattet, hvad der var sket, men med den faste beslutning, at jeg ville have de nærmere omstændigheder at vide ved først givne lejlighed, og ved det første tegn på noget kendskab til brevets indhold, der kunne røbe, hvem det var der havde fundet det.

Den næste dag lå jeg endnu og sov, da fatter Jean kom ind i mit værelse.

Jeg åbnede ikke øjnene, men sagde:

'Fatter Jean, hvad hed den herre, der besøgte min nabo i går aftes?'

'Frédéric, monsieur,' svarede portneren.

'Og hans efternavn?'

'Vi kender ham kun som Frédéric.'

'Og min nabo – hvad er hendes navn?'

'Augustine.'

'Augustine? Kun det?' sagde jeg, 'nå, udmærket.'

'Hvad siger herren?'

'Intet. De kan gå.'

'Det er ellers en meget rar lille kvinde, den frøken Augustine,' vedblev fatter Jean.

Men imidlertid var det ikke min hensigt at udspørge min portner; så jeg afbrød ham i den oplysning, jeg kunne se, han så gerne ville give mig, idet jeg sagde: 'Giv mig mine støvler.' Jeg rejste mig og gik ud.

På vejen ned mødte jeg Augustine, som jeg hilste med et buk. Hun svarede med et venligt: 'God dag, monsieur,' og jeg kunne se, hun ventede, at jeg skulle udspørge hende om brevet, ligesom jeg ventede på, at hun skulle være den første til at nævne det.

Men hverken hun eller jeg vovede at begynde.

Hun standsede et øjeblik for fatter Jean; jeg fortsatte, idet jeg bukkede endnu en gang, da jeg passerede hende.

Jeg mødte hende igen senere uden at veksle andet end et 'God dag, frøken' – 'God dag, monsieur' med hende i den venligste tone.

Dette fruentimmers opførsel vakte en vis interesse hos mig, som vendte tilbage fra tid til anden, og det er sikkert af denne grund, at Augustine til sidst endte med stadig at optage et lille hjørne af mine tanker.

Du ved jo, at jeg en skønne dag, ked af det liv, der ikke bragte mig nogen trøst, fik det indfald at ville rejse til Italien.

Jeg sagde derfor til fatter Jean, at jeg ville rejse bort om en fem-seks dages tid, og befalede ham at holde alt færdigt til min afrejse.

Dagen efter, at jeg havde indviet fatter Jean i min plan, blev der pludselig banket på min dør.

Klokken var næsten tolv.

Jeg gik hen for at åbne døren.

Det var Augustine.

'Tilgiv mig, monsieur,' sagde hun til mig, 'hvis jeg forstyrrer Dem.'

'De forstyrrer slet ikke.'

'Har De tændt op?'

'Naturligvis.'

'Tillader De, at jeg varmer mig lidt hos Dem? Man er ved at reparere min skorsten, og jeg fryser.'

'Kom blot indenfor.'

Påskuddet for dette besøg var jo ganske originalt, og i hvert tilfælde var det uventet.

Og jeg lod hende træde ind i min lille salon, der var ret elegant møbleret.

'Ah!' sagde hun, idet hun betragtede mine etagerer, 'hvilke nydelige nipsting, De har!'

'De står alle til Deres tjeneste,' sagde jeg, 'hvis de behager Dem.'

'Jeg beundrer ikke tingene, for at man skal forære mig dem, monsieur, og De skal ikke af den grund frygte mine besøg.'

'Og jeg, madame, tilbyder aldrig noget, for at man skal afslå det. Derfor må De i dag bryde Deres sædvane, og jeg vil for fremtiden afstå fra min ved ikke at tilbyde Dem noget oftere.'

Augustine nejede graciøst og tog en lille figur, hun havde beundret på etageren, betragtede den et øjeblik opmærksomt, satte den tilbage og satte sig så ned på tæppet foran ilden.

Jeg tænkte, at det vel var hende mere behageligt at sidde sådan, men tilbød hende alligevel en lænestol.

'Nej,' svarede hun, 'jeg har det bedre på denne måde.'

Jeg, som holdt mere af lænestolen, satte mig ned.

Hun løftede sine store, livlige øjne mod mig. De var som en gazelles.

'Det undrer Dem, at jeg sådan uden videre kommer for at besøge Dem?'

'Jeg er henrykt!' svarede jeg.

'Hvorfor?'

'Fordi De er en ganske fortryllende kvinde, og det er altid dejligt at modtage besøg af én som Dem.'

'De har ikke haft denne mening om mig ret længe.'

'Nu er det min tur at spørge Dem: Hvorfor tror De ikke det?'

'Hvis det havde været Dem behageligt at gøre mit bekendtskab, havde De forsøgt det. De ville have besøgt mig, fordi vi bor i samme etage.'

'Men jeg var ikke vis på, om mit besøg ville behage Dem.'

'Visitter er altid behagelige, når det er en mand af god opdragelse?'

Den tone, hun afleverede disse små lektioner i, var henrivende.

'Desuden måtte jeg jo først præsenteres,' tog jeg atter ordet.

'De er min nabo, og under denne titel kunne De præsentere Dem selv. Desuden møder De mig jo hver dag; jeg ser da ikke så frygtindgydende ud. De ved, at jeg har en elsker; De kunne altså tænke Dem til, at De ikke havde nødig at genere Dem overfor mig.'

Det var klart, at hun ventede mit svar for at kunne bedømme mig.

'For det første er jeg uvidende om, at De har en elsker, jeg er ikke stødt på ham, og ingen har sagt mig det. Desuden, selv om

jeg havde vidst, De havde en elsker, er De dog en kvinde, og fortjener den agtelse, man skylder Deres køn.'

'De er,' sagde hun, idet hun rakte mig sin lille hånd, 'en elskværdig mand, og De skal være min ven.'

'Deres meget hengivne ven.'

'Men lad os nu tale alvorligt sammen.'

'Alt, hvad jeg har sagt, er alvorligt,' bemærkede jeg; jeg ville ikke risikere at blive misforstået.

'Godt, godt,' svarede hun smilende, 'det er altså afgjort. Lad os da ikke tale mere om det, men i stedet om andre ting. Man har fortalt mig, at De rejser. Er det sandt?'

'Ja, jeg rejser.'

'Og hvornår?'

'Om seks dage.'

'Virkelig?'

'Virkelig.'

'Og ingen har magt til at holde Dem tilbage?' spurgte hun, idet hun skævede skjult til mig.

'Jo, De!'

'Lad os nu ikke bruge unyttige ord.'

'Men jeg lyver ikke. Sig, at jeg skal blive, og jeg bliver.'

'Men hvorledes skal jeg sige Dem det?'

'Så godt De kan.'

'Nu vel, det passer sig da vist ikke, at jeg giver Dem ordrer.'

'Befal De blot.'

'Jeg har ingen ret til det.'

'Tag Dem ret.'

'Men hvorledes skal jeg tage den?'

'Ligesom De har taget den over …'

'Over hvem?' spurgte hun, idet hun så mig lige i øjnene.

'Over … andre,' svarede jeg skødesløst.

'Over en anden, ville De sige,' svarede hun i samme tone som jeg. 'De tror altså, at hensigten med mit besøg er at blive Deres maitresse? I så fald er De en nar.'

'Jeg har ikke troet det et øjeblik,' stammede jeg, bragt ud af fatning af hendes bestemte, faste svar.

'Jeg sagde Dem for et lille øjeblik siden, at De skal være min ven. Hvis De havde behaget mig på en anden måde, havde jeg sagt: Bliv min elsker. Lad os altså komme tilbage til det, som vi egentlig talte om: De rejser?'

'Ja.'

'Og intet kan holde Dem tilbage?'

'Intet.'

'Det er underligt, jeg troede egentlig, at De elskede nogen.'

'Ingen.'

'Ah!'

Dette 'Ah!' var som om hun tydeligt havde sagt:

'Men hvorledes skal jeg rime dette svar med det brev, jeg fandt?'

Uheldigvis havde jeg bestemt mig for ikke at være den første til at tale om denne hændelse.

Hun begyndte atter:

'Det er sandt, De modtager jo ingen.'

'Hvem har sagt Dem det?'

'Fatter Jean.'

'De har altså spurgt ham?'

'Ja.'

'Hvilken interesse har De i at vide det?'

'Det er da meget enkelt: Da De ikke ville besøge mig, og jeg derimod gerne ville besøge Dem, ville jeg forud forsikre mig om, at jeg ikke kom til ulejlighed for Dem eller nogen besøgende. En visit kan ofte blive misforstået.'

'Det er sandt, især når den besøgende ikke er diskret.'

'Diskretion er netop min største dyd.'

'Oh!'

'Hvad siger De?'

'Jeg siger: Oh!'

'Og hvad betyder så dette udbrud?'

'Det betyder, at jeg betragter Dem som en mærkværdig undtagelse, for diskretion er ikke den mest fremherskende dyd hos kvinderne.'

'Det er min eneste.'

'Og De har aldrig syndet imod den?'

'Aldrig.'

'Er De helt sikker?'

'Vil De have bevis?'

'Lad høre.'

'Nuvel, da De forleden tændte en fidibus ved mit lys, tabte De et brev.'

'Det er sandt.'

'Jeg så det falde.'

'Hvorfor gjorde De mig da ikke opmærksom på, at jeg havde tabt det?'

Augustine bed sig i læberne.

'Jeg kunne have sagt Dem det, men det faldt mig ikke ind. Der er desuden ingen dyd uden fristelse.'

'De var altså fristet?'

'Ja bestemt; et øjeblik ønskede jeg at kende indholdet af dette brev.'

'I dette øjeblik fandtes synden altså.'

'Ja, men De vil få at se, at syndefaldet ikke indtraf. Da De var gået ind til Dem selv, gik jeg ud på gangen og tog det op. Da jeg kunne se, at det var en kvindehånd, rev jeg omslaget op.'

'De djævel!' udbrød jeg.

'Men jeg lagde atter brevet tilbage uden at læse det, det sværger jeg Dem til.'

'De sværger?'

'Ja.'

'Vil De indgå et væddemål med mig?'

Hun begyndte at le:

'Måske var det blot fordi, jeg havde lyst til at lære Dem at kende, at jeg satte mit segl på det og skød det ind under Deres dør, idet jeg håbede, at De, når De så, hvem De skyldte generhvervelsen af dette brev, ville gøre en visit hos mig, om så blot for en høfligheds skyld, og at vi således kunne stifte bekendtskab.'

'Jeg kendte ikke seglet, var uvidende om Deres navn, og det kunne lige så godt have været enhver anden af lejerne her i huset.'

'Det er sandt, men nu da jeg hører, at De snart vil rejse, kommer jeg for at bede Dem blive i dens navn, der skrev til Dem.'

'Men jeg rejser, netop fordi hun ikke har magt til at holde mig tilbage. Havde hun i dette tilfælde en medhjælperske, ville hun dog ikke kunne ikke finde nogen mere elskværdig end Dem. – De ønsker altså, at jeg skal blive?'

'Ja.'

'Hvorfor?'

'Fordi *han* rejser.'

'Hvilken han?'

'Frédéric.'

'Ah! Men ville det ikke være lettere for Dem at benytte Deres indflydelse til at holde ham tilbage frem for mig?'

'Jo, men sagen er nu den, at jeg i hele to år har haft ret til at bede, men ikke til at befale.'

'Han er altså meget lidt erkendtlig?'

'Jeg er vanskelig at tilfredsstille, det er det hele.'

'Men hvad skal det føre til, hvis jeg bliver?'

'For det første, fordi man altid, når man rejser alene, fortryder, at man tog afsted, allerede ved den første rasteplads. Men man fortsætter rejsen af egenkærlighed og påstår, når man kommer hjem, at have moret sig dejligt. For det andet vil jeg kede mig til døde, hvis De rejser. Jeg kender ingen. Hvis De imidlertid bliver, vil De komme og besøge mig, og jeg vil besøge Dem igen, og vi vil tilbringe nogle rare aftener sammen.'

'Hvor længe?'

'Til den lyse dag, om De vil.'

'De har altså ingen venner?'

'Nej. Han vil ikke have det.'

'Men hvis han fik at vide, at De besøgte mig?'

'Det kan han ikke få at vide. Hvem skulle sige ham det? Han er borte, De er min nabo, vi går og kommer, uden at man aner det. Han har forbudt mig at modtage andre, og jeg adlyder: Jeg modtager ingen, men besøger Dem.'

'Men hvis denne lethed i at besøge hinanden vækkede andre tanker hos mig?' spurgte jeg i en tone, der fuldkomment svarede til mine ord.

'Det vil ikke ske.'

'Men hvis det dog sker?'

'Må De fordrive disse tanker.'

'Men hvis jeg ikke kan?'

'Må De besejre dem, som jeg besejrede indiskretionen.'

'Men hvis jeg nu ikke kan besejre dem?'

'Så kaster jeg Dem på døren, og vi vil ikke tiere se hinanden, ud over som vi hidtil har gjort.'

'Og når han kommer igen?'

'Så kommer De ikke mere.'

'Jeg rejser!'

'Så rejs da, men jeg kommer til at kede mig skrækkeligt, når I begge er borte.'

'Nu har jeg hørt på Dem i en time, men Djævlen annamme mig, om jeg forstår Dem. Er De virkelig en kvinde? Svar mig!'

'Ja, bestemt.'

'Og hvorledes vil De have, at jeg skal omgås Dem så intimt, uden at ønske at blive Deres elsker?'

'Jeg kan meget godt omgås Dem, uden at ønske at blive Deres maitresse.'

'Hvilken dejlig grund! De har en elsker, men jeg – jeg er alene.'

'Så rejs da,' sagde hun, idet hun rejste sig, 'men kom og besøg mig, indtil De tager afsted.'

'Hvornår rejser han?'

'Han rejste i går.'

'Hvornår kan man træffe Dem?'

'Når De vil … De er en meget munter og fornøjet mand, ikke sandt?' sagde hun pludselig.

'Ja, når man ikke afslår mig, hvad jeg beder om.'

'Men når De ikke har forlangt noget?'

'Så er jeg glad og munter.'

'Ja, jeg har jo også næsten hver dag hørt latter og sang hos Dem; derfor har jeg tænkt på Dem for at adsprede mig. Farvel. Jeg sværger Dem til, at jeg vil blive ensom, når De rejser.'

Idet Augustine sagde dette, havde hun atter taget sin nipsfigur, som hun opmærksomt undersøgte.

Jeg ville have, at hun skulle tage mod min opvartning, for der var i sandhed noget særligt ved dette fruentimmer; men hvad enten hun havde gættet min tanke, eller hendes egne tanker var så urolige, som hun foregav, sagde hun, idet hun vendte sig mod mig:

'Det er gammelt saksisk porcelæn, ikke sandt?'

'Jo, det er det rigtig nok,' svarede jeg.

'Den er virkelig nydelig. Jeg takker Dem. Farvel, nabo.'

'Hvornår ser jeg Dem igen?' spurgte jeg og trykkede hendes hånd.

'Når jeg har lyst til at se Dem, skal jeg banke på døren. Hvis De er hjemme, lukker De op, hvis ikke, går jeg ind til mig selv igen for at arbejde.'

'Så De arbejder altså?'

'Ja,' svarede hun, 'jeg er i et modemagasin. Det er derfra jeg hver aften kommer hjem til samme tid, men Frédéric vil ikke have, at jeg går derhen oftere.'

'Nuvel, det er vel passende.'

'Nå,' sagde hun, idet hun rakte mig sin pande, 'kys mig, og lad os være gode venner.'

Jeg omfavnede hende, hun åbnede døren, så ud, om der kom nogen, og løb så ind til sig selv."

2

"'Hvilket mærkværdigt pigebarn!' udbrød jeg halvhøjt, idet jeg vinkede til hende, da hun lukkede sin dør. Jeg begyndte allerede at fortryde min beslutning om at rejse, så stor var min nysgerrighed efter at se, hvordan jeg kunne klare dette højst originale eventyr. Men trods alt forjog Augustine ikke madame d'Harnebey fra min erindring. Min nabo – således sagde jeg til mig selv – kunne dog vel ikke godt være andet end en kokette, som ønskede at benytte mig til sin underholdning; eller, siden hun i øjeblikket var uden nogen elsker, søgte morskab andetsteds.

Jeg var dog imidlertid klog nok til at mene, at det næppe var ulejligheden værd, blot på grund af dette eventyr, at afstå fra den rejse, jeg havde lovet mig selv i så lang tid, så jeg gik hen for at løse billet til Chalons.

Jeg fik her lejlighed til at udføre min beslutning med det samme, for det viste sig, at der var en ledig plads i vognen allerede tre dage fremme; jeg tog den, men havde derved kun kort tid til at gøre mine forberedelser.

Jeg gik ud for at spise, og vendte hjem klokken syv.

Klokken otte lød der en banken på døren; det var Augustine.

Hun kom ind.

'Nå,' sagde jeg, 'nu rejser jeg på torsdag.'

Det var tirsdag aften, dette passerede.

'Ah!' svarede hun, 'mener De det?'

'Bestemt. Her er min billet.'

Hun tog den og undersøgte den.

'Jeg håber, De vil more Dem,' sagde hun.

Og hun så ganske trist ud.

Jeg forstod ingenting.

Hvis hun i dette øjeblik havde sagt til mig: 'Bliv!' uden at give mig den mindste løfte eller håb, ville jeg være blevet.

Men hun sagde intet.

'Så skal De vel pakke Deres kuffert?' svarede hun.

'Ja.'

'Skal jeg hjælpe Dem?'

'Det ville jeg sætte stor pris på.'

'Så vil jeg pakke Deres tøj for Dem. Mænd har ikke forstand på at pakke en kuffert.'

Jeg pakker altid selv to dage i forvejen, både for at have god tid, og for at sikre mig, at jeg ikke har glemt noget.

Hun gik hen til min kommode og åbnede en af skufferne.

Det var netop den, hvor jeg opbevarede brevene fra madame d'Harnebey; jeg så det og gjorde en uvilkårlig bevægelse.

Hun så min bevægelse, idet hun samtidig genkendte håndskriften.

'Oh! vær blot rolig,' sagde hun til mig; 'jeg vil lige så lidt læse disse, som jeg læste det andet.'

'Er De gal?' svarede jeg, 'at tale til mig på den måde?'

Og idet jeg sagde dette, tog jeg hendes hoved mellem mine hænder og kyssede hende på panden.

Hun kyssede mig tilbage, og sagde så i en lidt sørgmodig tone:

'Hvornår skal De så afsted?'

Jeg så på hende: hun var virkelig charmerende.

Hun åbnede en anden skuffe for at tage tøj op af den; hun bøjede sig forover, hendes hoved var bart og en mængde krøller

faldt ned; jeg kunne se konturerne af en velskabt hals, og så igen – disse to små fødder i deres gyldenlæders tøfler, som forekom mig endnu mindre end sædvanlig.

Jeg vendte blikket bort.

'Nå, men vi kan jo endelig more os udmærket med hvad vi har,' sukkede hun.

Og hun tog et par skjorter op af skuffen og lagde dem i kufferten.

'Men når De ikke havde brug for at rejse før om seks dage, hvorfor tager De så allerede afsted om to?'

'Det er Deres skyld.'

'Min skyld? – men hvorfor dog?'

'Fordi jeg om seks dage ville være forelsket i Dem, og så ville jeg slet ikke rejse. Nå, ønsker De stadig, at jeg skal blive?'

'Naturligvis, men på de samme betingelser?'

'Ja.'

'De ved udmærket, at det ikke kan lade sig gøre, tal derfor ikke mere om det, eller jeg vil straks forlade Dem og gå over til mig selv.'

Hun blev hos mig indtil midnat, hvor hun forlod mig med løfte om at vende tilbage næste dag.

Næste dag kom hun igen. Samme konversation, samme resultat.

Men nu var jeg på min ære ganske sikkert ved at blive forelsket; dog må jeg tilstå, at det var en kærlighed af den slags, som sikkert ville forsvinde, når den skønne var overvundet.

Imidlertid havde den fornemmelse bemægtiget sig mig, at hun gjorde nar ad mig, og jeg måtte nødvendigvis fri mit hjerte fra enhver mistanke af den slags.

'Hør,' sagde jeg til hende, 'jeg skal spise til middag med min moder her i aften; jeg vil komme sent hjem og skal tidligt afsted i morgen. Jeg vil ikke så gerne tage af sted uden at have sagt farvel, og vil lade nøglen sidde i døren, for det tilfælde, at jeg skulle falde i søvn i min stol. Kom når det passer Dem, og væk mig, hvis jeg skulle sove.'

'Ah! De kan gå i seng, hvis De vil,' svarede hun. 'Jeg har før set en mand i en seng.'

'Altså i aften?'

'I aften.'

Jeg kom hjem klokken elleve, gik i seng og faldt i søvn.

Jeg må have sovet i nogen tid, da jeg vågnede; jeg troede at have hørt støj, og så Augustine, der sad i lænestolen og ragede op i ilden med den ene hånd, mens hun holdt en bog i den anden.

I dette øjeblik slog klokken et.

'De har været her i nogen tid?' sagde jeg.

'Siden midnat,' svarede hun.

'Og hvad tager De Dem til?'

'Jeg læser.'

'Hvorfor har De ikke vækket mig?'

'De sov så godt, og jeg tænkte, De ville hvile Dem; det eneste, der betyder noget for mig, er at jeg ikke er alene, som De nok ved, og jeg ville have tilbragt hele natten på denne måde.'

'Kom og sid lidt her på min seng,' sagde jeg.

Hun lagde sin bog til side og kom hen og sad ved siden af mig.

Det forekom mig at være en frækhed uden lige, og dog samtidig en uhørt tillid.

'Ah!' sagde jeg rørt.

'Sig mig dog, Augustine,' sagde jeg og greb hendes hænder, 'elsker De virkelig denne Frédéric?'

'Ja,' svarede hun, men jeg syntes at høre en vis ligegyldighed i tonefaldet.

'Og De vil ikke forlade ham?'

'Nej.'

'Eller bedrage ham?'

'Nej.'

'Men der er jo ingen virkelig kærlighed mellem jer?'

'Det er en frivillig kærlighed,' svarede hun, 'jeg har lovet ham ikke at bedrage ham, og derfor bedrager jeg ham ikke.'

'Men,' vedblev jeg, idet jeg lagde armen om hendes liv og trak hende blidt ind til mig, 'men hvis De nu elskede en anden?'

'Jeg elsker ingen,' svarede hun, idet hun roligt og uden affektation gjorde sig fri af mig.

'Gør jeg Dem ondt?' spurgte jeg.

'Nej,' svarede hun, 'men jeg foretrækker at sidde op.'

I sine bestræbelser for at gøre sig fri havde hun givet mig et stød, som fik mig til at ryste.

Jeg holdt hende tilbage.

'Hvorfor vil De sidde op? De er da ikke bange for mig, vel?'

'Nej, men jeg generer Dem.'

'Slet ikke.'

Og jeg søgte fortsat at holde hende fast; i mine bestræbelser søgte jeg at holde fast i kjolen med min højre hånd, men i stedet kom den tilfældigvis ind under kjolen.

Hun rejste sig med en hurtig bevægelse, som for at flygte, og uden at sige et ord.

Hun gik hen foran spejlet og rettede på sit tøj, hvorpå hun tændte sit lys.

'Farvel!' sagde hun i en kølig tone.

'Hør nu,' udbrød jeg, idet jeg strakte armen ud mod hende, 'forlader De mig?'

'Ja.'

Hun så på mig, bleg og med en undertrykt ophidselse.

'Ja,' vedblev hun, 'for hvis jeg blev her længere, ville De gentage Deres forsøg, og jeg ville forlade Dem med en pinefuld fornemmelse af, at De var en mand uden ære, som jeg ikke kan stole på. Farvel!'

'Deres hånd,' sagde jeg.

Hun tøvede.

'Vær blot rolig, jeg skal ikke forglemme mig igen.'

Jeg greb hendes hånd – den var brændende varm.

Denne pige har måske intet hjerte, sagde jeg til mig selv, men følelser har hun.

'Hvornår tager De afsted?' spurgte hun.

'Klokken elleve.'

'Klokken ti kommer jeg og siger farvel. God nat.'

'God nat. Vil De tilgive mig?'

'Det må jeg jo, siden De rejser.'

Hun gik ud, idet hun omhyggeligt lukkede alle døre bag sig.

Jeg faldt ikke i søvn før klokken fire om morgenen.

Den næste dag, da jeg allerede havde taget min rejse-kasket på, kom Augustine.

Hun var endnu mere bleg end aftenen før. Enhver ville kunne have fortalt, at hun ikke have sovet.

'Er De virkelig så fast besluttet på at rejse?' spurgte hun.

'Nu mere end nogensinde.'

'Fra posten ved Lafitte?'

'Ja.'

'Præcis klokken elleve?'

'Ja.'

Hun begyndte at smile.

'Hvorfor smiler De?'

'Åh, ikke for noget,' svarede hun. 'Jeg kunne bare ikke lade være. Lad os omfavne hinanden, og så må De have en god rejse!'

Jeg omfavnede hende.

'Hvornår kommer De igen?'

'Hvem ved?'

'Men De vil da under alle omstændigheder komme tilbage hertil?'

'Ganske vist.'

'Farvel.'

'Farvel, kære barn.'

Klokken elleve sad jeg i postvognen. Der var ingen andre end mig med. Min moder kom for at sige mig farvel, og vognen var allerede begyndt at sætte i gang, da et bud kom løbende efter den, og, idet han åbnede døren, spurgte:

'Monsieur Emmanuel de ...'

'Det er mig,' sagde jeg.

'Et brev til Dem, monsieur.'

Manden gav mig en billet, og sprang så atter ned på fortovet, mens vognen hastede videre.

Jeg åbnede billetten, der blot indeholdt disse få ord:

'Min kære nabo.

Bring mig en rosenkrans med hjem fra Rom; det skylder De mig. Jeg har syndet for Deres skyld.

Augustine.'

Hvilken synd kunne hun have begået? Jeg kunne ikke forestille mig nogen. Jeg tænkte alting igennem; men fandt intet spor. Jeg huskede udmærket hendes overdrevne bleghed i morges, men den kunne lige så vel stamme fra anger som fra synd.

Resultatet af mine overvejelser," tilføjede Emmanuel, idet han så op på mig, "var en fast overbevisning om, at jeg havde været for blid aftenen i forvejen."

En time senere skiftede vi heste i Charenton, og jeg havde læst den lille, parfumerede billet igennem mindst tyve gange.

3

"Du ved, hvorledes det går på en rejse," vedblev Emmanuel. "Det nye og bestandigt afvekslende fik mig hurtigt til at udslette Augustine af min erindring; og det var først, da jeg gik på indkøb i Rom, at jeg erindrede den rosenkrans, hun havde bedt mig om; sikkert mere for at gøre afbigt for den synd, hun gjorde sig skyldig i i tankerne, end for at bede mig om en gave.

Jeg købte altså en meget smuk rosenkrans, som jeg lagde ned i min kuffert sammen med mine øvrige indkøb, og fortsatte min rejse.

I Neapel gjorde jeg Antonias bekendtskab, og erindringen om Augustine forsvandt aldeles af min hukommelse.

Som du nok husker, kom jeg tilbage til Paris med min danserinde, og efter at have ladet mine kufferter bringe hen til min bopæl i Rue Neuve-des-Mathurins, installerede jeg mig fuldstændig sammen med Antonia.

Jeg sov ganske vist i Rue des Mathurins, men kun sjældent, og når hun på vej hjem fra teatret sagde mig, at hun var træt og derfor ville udgøre et kedsommeligt selskab, således som danserinder ofte er det efter en udmattende forestilling.

Og undertiden tilbragte jeg aftenen med mine venner. Disse dage, eller rettere nætter, tog jeg hjem til min egen lejlighed, for jeg fandt det tåbeligt at gå hen og vække et helt hus, som tilmed ikke var mit eget, og forstyrre Antonia med min duft af cigarer og champagne.

En nat, klokken kunne vel være omkring ét, kom jeg hjem i Rue des Mathurins.

Jeg ville gå til sengs, da det forekom mig, at der blev banket på døren. Jeg lukkede ikke op, da jeg mente, det var blæsten, men der blev banket igen og denne gang højere. Jeg sværger dig til, at jeg ikke havde forestillet mig dette natlige besøg.

Jeg troede, at det måske var Antonia, der havde sendt sin kammerjomfru ud efter mig.

Jeg rejste mig altså og lukkede op.

Det var Augustine i natdragt, ligesom aftenen før min afrejse.

'Nå, det er Dem,' sagde jeg og greb hendes hånd.

'De synes meget forbavset over at se mig,' sagde hun; 'troede De måske, jeg var død, eller havde De aldeles glemt mig?'

Og hun gengældte mit håndtryk; det var som om hendes hånd var elektrisk.

'Er det den samme hånd,' sagde jeg, 'som skrev det smukke lille brev, De sendte efter mig gennem diligence-kontoret?'

'Ja,' mumlede hun rødmende.

Jeg kyssede hende to gange, og hun så på mig med et blidt blik, som forlenede hendes træk med en ny charme.

'Og min rosenkrans?' spurgte hun.

'Den har jeg her.'

Jeg bøjede mig ned og tog rosenkransen frem af min kuffert.

'Men hvorfor har De dog ikke sendt den til mig før? Oh! Den er smuk, og jeg ville gerne have haft sådan en overraskelse noget før.'

Hun satte sig ned.

'Jeg var bange for, at monsieur Frédéric skulle spørge, hvor De havde den fra, og ville være trængt ind på Dem, indtil De fortalte ham det.'

'Jeg har min frihed til at modtage gaver,' svarede hun smilende, 'og jeg skal ikke tilstå ham, hvorfor jeg har bedt om dem, eller hvorfor man har givet mig dem.'

Et smil, sikkert det samme som dengang hun skrev de to linjer, jeg før fortalte dig om, spillede stadig om hendes læber; det var mere end et smil, for mig var det en ligefrem åbenbaring.

'Lad mig sige det lige ud,' vedblev jeg, 'jeg kommer her kun sjældent, og jeg havde egentlig glemt denne stakkels rosenkrans.'

'Venskabet bliver glemt for kærligheden.'

'Hvad mener De?'

'Jeg mener, at De glemmer Deres venner, siden De er blevet forelsket.'

'Og hvem har sagt Dem, at jeg er forelsket?'

'Hele verden.'

'Verden er meget for god ved sådan at beskæftige sig så meget med mig.'

'Frédéric har sagt mig det.'

'Og hvor har han så hørt det?'

'I sin klub.'

'Ah! virkelig, og hvad siger man så der?'

'Man siger,' svarede Augustine med en let skælven i stemmen, 'at De har bragt et vidunder med Dem fra Italien.'

'Det er sandt nok – Antonia er meget smuk.'

'Ah, så hun hedder Antonia?'

'Ja.'

'Hun er danserinde?'

'Netop.'

'Og De mener det alvorligt med Deres kærlighed?'

'Meget alvorligt.'

'Men sig mig oprigtigt, elsker De hende?'

'Ja, meget.'

Jeg sværger dig til, at jeg slet ikke anede formålet med Augustines visit, hvorfor jeg også svarede, hvad der faldt mig ind, uden at tænke over ordene.

Efter denne overdrevne tilståelse af min kærlighed fulgte en lang tavshed, som jeg benyttede til at søge i min kuffert, for at se om jeg kunne finde endnu en foræring til min naboerske.

'Se her,' sagde jeg, idet jeg nærmede mig til hende, 'hvad synes De om dette armbånd af antikke medaljer?'

'Det er meget smukt,' svarede hun, næsten uden at se på det.

'Vil De have det?'

'Gem det til Antonia.'

Der lå en vis bitterhed i denne bemærkning. Jeg vendte mig uvilkårligt om mod Augustine, for i hendes ansigt at søge grunden til den betoning, hun havde givet sit svar.

'Tag det,' sagde jeg, 'De gør mig en glæde ved det.'

'I sandhed,' svarede hun, 'det er heller ikke smukt nok til at give en kvinde som hende.'

'Mit kære barn,' sagde jeg til Augustine, 'det har ikke anden fortjeneste end at være købt i Rom og være fabrikeret af antikke medaljer. Jeg ved, at De holder af originale ting, og beder Dem derfor om at modtage det. Hvad Antonia angår, så er hun jo danserinde og foretrækker et glitrende smykke frem for en sjælden juvel uden glans.'

'Nuvel,' sagde Augustine, 'så vil jeg tage imod det.'

Hun rakte mig hånden.

Den var brændende varm, som aftenen før min afrejse.

'Man skulle tro, De havde feber,' sagde jeg.

'En lille smule.'

'Det er blevet sent, De burde snart gå til sengs.'

'Generer jeg Dem?'

'Er De forrykt?'

'Lige meget, jeg går. Godnat.'

Hun tog sit lys.

Imod min vilje erindrede jeg mig hin aften, da hun havde forladt mit værelse. Ved et tilfælde stod Augustines lysestage netop på samme plads som den aften, og jeg sad på sengen ligesom dengang.

Jeg betragtede hende opmærksomt. Denne lighed mellem de to aftener med tre måneders mellemrum fik mig til at tænke tilbage. Det forekom mig, at Augustine denne gang ikke forlod mit værelse med fuldt den samme beslutsomhed som første gang.

Hun så ud, som var hun nær ved at græde.

'De har en eller anden sorg?' spurgte jeg hende.

'Nej, slet ikke.'

'Er Frédéric ikke kommet tilbage?'

'Jo naturligvis, det var jo ham, der fortalte mig om Deres hjemkomst med Antonia.'

'Hvad fejler De da?'

'Intet. Farvel.'

Jeg greb hende i armen og holdt hende tilbage.

'Er jeg ikke mere Deres ven?' spurgte jeg med oprigtigt venskab, ivrig efter at tage del i den lidelse, hun muligvis følte,

og om muligt trøste hende. 'Kom, sæt Dem ved siden af mig og fortæl mig det hele.'

Hun satte igen sin lysestage på kaminen og tog plads på sengen ved min side.

'Hun er altså meget smuk?' spurgte hun, idet hun betragtede mig med et blik, jeg ikke havde set før.

Der gives øjeblikke, hvor ånden er aldeles fraværende, mens munden, uden at vide, hvad den siger, fremmumler et ord, under hvilket manden tror at kunne skjule, hvad han føler.

'Lad os tale sammen,' sagde jeg til Augustine.

Mens jeg sagde dette, slyngede jeg min arm om hendes liv. Ligesom for tre måneder siden bævede jeg ved at berøre dette smidige unge legeme.

Jeg troede, at hun ville have gjort modstand; hun forsvarede sig imidlertid slet ikke, men nøjedes med at sige:

'Hvis hun så Dem nu!'

'Hvad skulle det kunne gøre mig, hvis hun så mig?'

'Elsker De hende da ikke?'

'Jeg elsker hende, men hvad gør det til sagen?'

Jeg kastede et glødende blik ind i Augustines øjne.

Det forekom mig, at hendes blik et øjeblik udslyngede en stråle af vellyst.

'Hvad gør det, når De blot elsker mig en smule,' svarede jeg, opmuntret ved hendes blik.

'Men jeg kan ikke være Deres maitresse, Emmanuel. Lad mig hellere gå, det er langt bedre.'

Dette *det er langt bedre* forekom mig mærkværdigt; der var altså en mulighed for noget andet, men noget sagde mig, at det var bedre, hvis denne mulighed ikke fandtes.

Jeg spildte ikke tiden med at finde ud af, hvad der kunne have bevæget hende til denne forandring. Jeg fandt imidlertid, at denne Frédéric, der lod hende alene ved midnat, måtte være noget dum.

Imidlertid var Augustine offer for en virkelig bevægelse, og i stedet for at slippe hende, trykkede jeg hende endnu fastere til ind mig og følte hendes hjerte slå mod mit.

'Nej, De må virkelig lade mig gå,' mumlede hun, 'De rådede mig før til at gå. Jeg må, jeg vil … jeg beder Dem.'

Men i samme øjeblik, som hun søgte at befri sig fra mine arme, sank hendes hoved af virkelig svaghed ned på min skulder. I dette sekund var der fem tusinde mil mellem vore læber – en afstand, som det dog kunne ville tage et sekund at passere!

Jeg passerede den. Men i samme øjeblik rev hun sig løs fra mine arme og bad:

'I Himlens navn, lad mig gå – lad mig gå!'

Denne gang var det for meget. Når en kvinde siger 'Lad mig gå', ved du nok, at den mand der gør det, er et fjols.

'Ah, monsieur Frédéric,' sagde jeg for mig selv, 'De lo, da jeg faldt ned ad trappen forleden, jeg skal le i morgen, når De kommer op ad den.'"

4

"Endnu en nat som denne, og jeg var blevet forrykt; jeg ville have fulgt denne kvinde, som en hund følger sin herre.

Da hun vågnede, så hun tilfreds på mig, og hængte sig om min hals med den nonchalance, der følger med udmattet kraft, opfyldte ønsker, tilfredsstillet lidenskab, og lå således i nogen tid.

'Jeg elsker dig,' sagde jeg.

'Jeg elsker også dig,' mumlede hun med en knugende omfavnelse.

'Og vi vil altid leve sammen.'

'Nej, nej,' sagde hun, 'du må glemme denne nat, som om den aldrig havde været.'

'Hvad mener du?'

'Jeg siger, min Emmanuel, at lige fra den nat, der gik forud for din afrejse, fra det øjeblik, da jeg følte dine læber mod mine, brændte mit hjerte, når jeg tænkte på dig, og da du kom tilbage med dette fruentimmer, var jeg skinsyg. Du ved, at jeg er fri. Din ringeagt, din glemsel har kun forøget, ikke min kærlighed, thi det er ikke kærlighed, men min galskab. Det var nødvendigt, at jeg tilbragte en nat hos dig, for jeg begærede dig med alle mine sanser, men jeg var ikke sikker på at elske dig af mit fulde hjerte.'

'Men for tre måneder siden,' sagde jeg, 'var jeg vel den samme mand, hvorfor afviste du mig dengang?'

'For tre måneder siden,' svarede hun, idet hun leende sprang ud af sengen, 'havde du ingen maitresse, og jeg bedrog ingen. Nu har du en, og nu bedrager jeg nogen.'

Og det tåbelige barn forlod min seng og klædte sig hastigt på, næsten som en vanvittig.

Da hun var ved at gå, sagde hun:

'Du vil ikke tale til nogen om dette, lover du mig det?'

'Det lover jeg.'

'En dag skal jeg løse dig af din tavshed, for vor historie er morsom, og du vil føle det nødvendigt at fortælle den til nogen.'

'Men,' sagde jeg, 'svar mig ærligt på en ting.'

'Ja?'

'Hvor mange elskere har du haft i dit liv?'

'Frédéric og dig.'

'Ikke andre?'

'Nej, ved Gud!'

'Og du vil, at det skal være forbi imellem os?'

'Det vil jeg. Men sig mig, ville du have forladt Antonia for mig?'

'Det vil jeg stadig.'

'Tak,' sagde hun, 'jeg elsker dig!'

Hun omfavnede mig og forsvandt."

"Og siden?" spurgte jeg Emmanuel.

"Siden," svarede han, "har jeg kun set hende på trappen, hvor hun hver gang kun tilkastede mig et afvisende blik, indtil hin nat på operaballet, hvor hun havde bedt mig om at komme."

"Hvorfor?"

"For at befri mig fra mit tavshedsløfte fra på søndag. Frédéric gifter sig nemlig med hende på lørdag."

"Han gifter sig med hende!" udbrød jeg med største forbavselse. "Hvad mener du om det?"

"Jeg mener, at han er en meget lykkelig mand," svarede Emmanuel.

4. del: Antonia

1

Nu havde jeg mine tre historier, men, som De ser, var kun de to mig bekendte i alle deres enkeltheder, og Emmanuels forhold til Antonia var kun antydet af helten i disse eventyr.

Næppe havde han sagt de sidste ord, før han var flygtet, som for at undgå videre spørgsmål fra mig. Den tavshed, han iagttog med hensyn til Antonia, syntes mig at skjule nogle mysterier af hans intime liv, som man måtte være nysgerrig efter at kende, og eftersom han ikke havde fortalt mig dem, lovede jeg mig selv at opdage dem og opsøge uhyret i dets rede.

Jeg kendte Emmanuels adresse. Han havde, siden han levede sammen med en danserinde af et vist ry, troet sig nødsaget til at forlade sin beskedne bolig i Rue Neuve-des-Mathurins og ombytte den med en prægtig første sals lejlighed i Rue Taitbout.

Nogle dage efter det sidste møde gik jeg hen til ham.

"Hvem spørger De efter?" sagde portnersken.

"Monsieur Emmanuel de ..."

"Han er ikke hjemme."

"Er hans tjener at finde?"

"Nej, monsieur."

"Hvornår tror De, jeg kan træffe monsieur Emmanuel?"

"Han kommer her kun sjældent."

"Og hans tjener?"

"Han er her næsten aldrig."

Jeg så på portnersken; jeg tænkte, hun måtte være gal.

"Undskyld mig, madame," sagde jeg, "men Emmanuel de ... bor da virkelig her i huset?"

"Ja, monsieur, hans adresse er her, men han bor her ikke."

"Nuvel, madame, vil De så have den godhed at fortælle mig," svarede jeg med en overdreven høflighed, som burde have overbevist portnersken om min gode mening om hendes stand, "vil De have den godhed at fortælle mig, hvor det hus ligger, hvor monsieur Emmanuel ikke har sin adresse, men hvor han bor?"

"Det ved jeg ikke noget om, monsieur, det er kun hans tjener, der kan fortælle Dem det."

Dette svar forekom mig at lyde lidt for meget af drilleri.

"Men," udbrød jeg, "når denne tjener næsten altid er fraværende, hvordan vil De så have, jeg skal finde ham?"

"Hvis De vil give mig Deres navn og adresse, monsieur, skal jeg bede Alphonse om at aflægge Dem et besøg."

"Så monsieur Emmanuels tjener hedder altså Alphonse?"

"Ja, monsieur."

Jeg gav portnersken mit navn og min adresse, idet jeg tilføjede:

"Bed monsieur Alphonse, hvis det da ikke er ham for megen ulejlighed, at opsøge mig, og oplyse mig om, hvor jeg kan finde monsieur Emmanuel, da jeg har noget vigtigt at fortælle ham."

"Jeg skal ikke undlade det," sagde portnersken.

Jeg gik hjem igen.

Otte dage gik, uden at monsieur Alphonse lod sig se.

Jeg gik atter hen i Rue Taitbout.

"Monsieur Alphonse er vel ikke syg?" spurgte jeg portnersken.

"Nej, slet ikke," svarede hun, skønt hun ikke straks genkendte mig.

"Er han her?"

"Nej, monsieur."

"Aha! Han er her jo aldrig, vel?"

"Meget sjældent."

"Og Emmanuel?"

"Det er femten dage siden, vi sidst har set ham. – Ah! De er den herre, der også var her for en uge siden?"

"Ja, den samme, som De lovede at sende Alphonse hen til."

"Han har ikke besøgt Dem?"

"Jeg har i hvert fald ikke set ham."

"Det sagde han også til mig."

"At han ikke ville opsøge mig?"

"Ja."

"Hvorfor ikke?"

"Han gør sig til med, at han ikke har tid til at ulejlige sig for alle monsieur Emmanuels venner."

"En temmelig impertinent fyr, denne Alphonse?"

"Ja, det er han virkelig."

"Så der er altså slet ingen mulighed for at få hverken monsieur Emmanuel eller monsieur Alphonse i tale; eller få at vide, hvor man kan finde nogen af dem?"

"Hvis De vil love mig ikke at nævne, at det er mig, der har fortalt Dem det, skal jeg sige Dem, hvor De kan finde monsieur Alphonse."

"Vær De blot rolig."

"De lover mig det?"

"Jeg lover Dem det. Er De da så meget bange for ham?"

"Oh, monsieur, alle i dette hus skælver for ham."

"Så meget mere nysgerrig bliver jeg efter at møde ham. Nå, hvor er han så?"

"Han er hos vinhandleren henne ved gadehjørnet på venstre hånd."

"Tak, jeg vil straks gå derhen."

Portnersken gav et overrasket udbrud fra sig.

Jeg gik hen til vinhandleren, som sad i sit kontor.

"Er monsieur Alphonse her?" spurgte jeg ham.

"Han er ude i bagbutikken, hvor han spiser morgenmad," svarede manden.

"Vil De meddele ham, at der er én, der ønsker at tale med ham?"

"Alphonse!" råbte vinhandleren, idet han åbnede døren til bagbutikken, som han havde indrettet som en slags privatkabinet.

"Hvad?" svarede en irriteret stemme blandt flere andre, tydeligvis beskænkede.

"Der er en herre her, som spørger efter dig."

"Nå, så lad ham komme ind."

"Vær så venlig, monsieur?" sagde vinhandleren til mig.

Denne samtale kunne jeg egentlig godt udelade, men denne arketype af en domestik morede mig.

Jeg gik altså ind.

"Monsieur Alphonse, monsieur Emmanuel de ...s tjener?" sagde jeg, idet jeg trådte ind.

Dette fik en stor, kraftig fyr til rødmende at rejse sig op. Han tog med hånden til huen, mere af vane end af høflighed, og svarede:

"Det er mig, monsieur."

"Vil De sige mig, hvor jeg kan træffe Deres herre?"

"Min herre," svarede monsieur Alphonse, på ny rødmende, "er hos sin lille."

Nu var det min tur til at rødme over den måde, tjeneren omtalte Emmanuel på.

Alphonses kammerater lo over det tonefald, han havde lagt i sin bemærkning.

"Hvem kalder De hans lille?" spurgte jeg med kulde; "er det måske en tjener?"

Jeg lånte samtidig Alphonse et blik, der skulle lade ham forstå, at jeg ikke tålte en ny uforskammethed. Jeg tror, at den slags idioter uvilkårligt underkaster sig enhver, der står over dem i moralsk henseende; denne, der var stor nok til at æde fire af min slags, holdt inde med sine spøgefuldheder, tog huen af og sagde:

"Monsieur Emmanuel de … er hos mademoiselle Antonia, Rue de Provence nr. 19."

Jeg hilste og gik.

Jeg begav mig straks til Rue de Provence nummer 19.

Jeg gik op til den etage, portneren betegnede mig, og ringede på ved en dør dækket af grønt fløjl med forgyldte søm og prydet med et krystal-dørgreb.

"Er monsieur Emmanuel de … her?" spurgte jeg den kammerpige, der lukkede op for mig.

"Nej, monsieur," svarede denne med en vis tøven.

"Er mademoiselle Antonia her så?"

"Heller ikke."

"Hav den godhed at give Emmanuel dette kort, når han kommer tilbage."

"Javel, monsieur."

Kammerpigen lukkede atter døren. Jeg gik langsomt ned ad trappen, for jeg var overbevist om, at monsieur Emmanuels manglende tilstedeværelse kun skyldtes en ordre til pigen, og at han ville komme ud og kalde mig tilbage, så snart hun havde givet ham mit kort.

Jeg var da heller ikke kommet tyve skridt ned, før jeg hørte hans stemme.

"Kom kun op," råbte han ned gennem trappeskakten, "jeg er altid hjemme for dig."

Jeg gik op igen.

"Det er smukt af dig at besøge mig," sagde han, idet han rakte mig hånden.

"Jeg har haft megen ulejlighed med at finde dig."

"Du behøvede kun at spørge efter mig derhjemme."

"Det gjorde jeg."

Mens vi talte, havde Emmanuel ført mig ind i et hyggeligt boudoir med gult brokadestapet, og bad mig sidde ned foran kaminen.

"Nuvel," sagde han, "og man har altså straks sagt dig, hvor du kunne træffe mig?"

"Din tjener var den eneste, der vidste det."

"Alphonse?"

"Netop. Han er en meget uforskammet fyr, denne Alphonse."

Emmanuel strøg sig med hånden over panden med en utålmodig mine, og vedblev så:

"Men han opgav dig altså Antonias adresse?"

"Ja."

"Det er også alt, hvad der behøves."

Da det tilsyneladende var Emmanuel ubehageligt, at man talte om hans tjener, berørte jeg ikke dette punkt yderligere.

"Du bor ellers nydeligt," sagde jeg for at skifte samtaleemne.

"Jeg skal vise dig det øvrige, når Antonia kører til prøve."

I dette øjeblik åbnede kammerpigen døren til boudoiret.

"Monsieur," sagde hun til Emmanuel, "madame spørger efter Dem."

"Vent et øjeblik," sagde Emmanuel til mig og gik ud.

Jeg ventede, mens jeg betragtede alle disse tusinde unyttige ting, som findes i en dames og i særdeleshed i en danserindes boudoir.

Ti minutter efter hørte jeg døren til spisesalen blive smækket hårdt i, og Emmanuel trådte ind med et irriteret eller snarere ulykkeligt udtryk.

"Jeg generer dig måske," sagde jeg, "sig det blot, så vil jeg gå."

"Tværtimod, jo længere du bliver, jo bedre."

Han satte sig sukkende og gav sig til at lege med sofapuderne, tog så ildrageren og begyndte at rode op i ilden, som en mand, der ikke ved, hvad han skal tage sig for.

"Er Antonia kørt?" spurgte jeg.

"Hun er netop taget afsted."

"Til prøve på en ny ballet?"

"Jeg tror det."

"Det lader ikke at interessere dig videre?"

"Nej, det er mig virkelig aldeles ligegyldigt."

Der blev ringet på døren.

"Vær stille," sagde Emmanuel dæmpet.

"Du vil ikke tage mod nogen?"

"Nej," sagde Emmanuel og lyttede.

Fem minutter efter kom kammerpigen ind igen.

"Det var madames modehandlerske," sagde hun, henvendt til Emmanuel.

"De sagde hende vel, at madame var ude?"

"Javel, monsieur. Hun svarede, at hun ville komme igen i aften."

Emmanuel sukkede atter.

Kammerpigen forlod os.

"Måtte jeg se lejligheden?" sagde jeg.

"Kom med."

Emmanuel rejste sig, jeg fulgte hans eksempel.

Han så ud til at kede sig så meget, som det på nogen måde var muligt.

Vi trådte ind i en hvid, kirsebærfarvet og forgyldt salon.

"Det er dig, som har givet Antonia denne salon?" spurgte jeg.

"Ja, det er mig, der har givet hende alt, hvad der er her. Finder du det smukt?"

"Henrivende."

"Her er hendes soveværelse," sagde Emmanuel, idet han åbnede en dør.

Og vi kom ind i et værelse, betrukket med blåt damask, hvor sengen og møblerne var af rosentræ, og gardinerne af de kostbareste venetianske stoffer.

"For pokker!" sagde jeg, "du gør mere af hende, end hun på nogen måde kan forlange."

"Er dette værelse ikke smukt?" spurgte Emmanuel, som om mit bekræftende svar kunne trøste ham i hans kedsomhed.

"Det er fortryllende."

"Du har set spisestuen?"

"Med det smukke tapet og udskårne egetræ?"

"Ja."

"Den er meget smuk."

"Det er det hele, min ven."

"Det er også mere end nok. Og alt dette har kostet …"

"I det hele?"

"Ja, i det hele."

"57.000 francs."

"Og det er betalt?"

"Ak, nej!"

Der blev igen ringet på. Vi hørte kammerpigen i nogen tid tale med gæsten; så blev døren lukket.

"Det er den herre, der lejer vogne ud," sagde pigen, idet hun åbnede døren ind til stuen.

"Du har vel sagt, at jeg ikke er hjemme?"

"Ja, monsieur."

"Hvad sagde han?"

"At han ville komme igen i morgen."

Vi gik tilbage til boudoiret.

Jeg satte mig. Jeg ville gerne vide grunden til den dybe tristesse, Emmanuel syntes at være grebet af. Måske havde jeg allerede gættet det, men jeg ønskede at høre det af hans egne læber. Jeg bemærkede:

"Du er aldrig i Rue Taitbout?"

"Aldrig."

"Hvorfor ikke?"

"Hvad skulle jeg der efter?"

"Det er forkert af dig at holde tjener. Den Alphonse tilbringer hele dagen hos vinhandleren, og det er din vin, han drikker."

"Det ved jeg ganske udmærket."

"Hvorfor afskediger du ham så ikke?"

"Kan jeg da det?"

"Du skylder ham penge?"

"Ja."

"Mange?"

"Mange!"

"Hvor mange?"

"Fire tusinde francs."

"Hvordan kan du dog komme til at skylde din tjener fire tusinde francs?"

"Han lånte mig tre."

"Hvorledes! Du har *lånt* penge af dette menneske?"

"Det var jeg nødt til; og du ved nu, hvorfor jeg ikke tør sige noget til ham. Uden ham sad jeg nu i gældsfængslet."

Jeg bøjede hovedet.

"Og Antonia ved det?" vedblev jeg.

"Ja."

"Hvad siger hun til det?"

"Hun opførte nogle scener."

"Med hvilket formål?"

"For at få penge, for pokker!"

"Og du har ikke nogen?"

"Ikke tyve francs i det hele."

"Og din moder?"

"Min moder? Jeg har haft et skænderi med hende."

"Du må bryde ud af dette liv, min ven."

"Skaf mig midlerne. Min moder vil ikke give mig så meget som en sou; jeg kan ikke mere finde nogen, der vil låne mig

penge, og jeg skylder 30.000 francs bort."

Det ringede igen på døren.

Denne gang lod gæsten sig ikke afskedige som de to forrige, og jeg hørte ham råbe: "Jeg ved, din herre er her; jeg går ikke igen uden at jeg har talt med ham."

"Det er juveleren," hviskede Emmanuel med endnu et suk.

Jeg fik medlidenhed med ham.

Kammerpigen åbnede døren for tredje gang.

"Det er juveleren," sagde hun sagte.

"Det ved jeg."

"Han vil ikke gå."

"Det er godt, gå du blot."

Emmanuel stak hænderne i lommen og gik op og ned ad gulvet, som en mand, der er nær ved at blive gal.

Jeg forstod, hvorfor nogle begik selvmord på grund af gæld.

"Skal jeg tale med denne mand for dig?" spurgte jeg.

"Ja, gør det," sagde Emmanuel, idet han med glæde greb dette tilbudte middel.

"Hvad skal jeg sige til ham?"

"Hvad du vil, blot han går, og jeg ikke ser ham. Nu har han været her over halvtreds gange."

Jeg forlod boudoiret.

Jeg fandt juveleren siddende i spisesalen. Jeg gik hen til ham; jeg var ganske forlegen.

Han rejste sig.

"Monsieur," sagde jeg, "monsieur Emmanuel kan ikke godt modtage Dem i øjeblikket."

"Men, monsieur," sagde den gode handelsmand, der sikkert havde ladet Emmanuel betale den dobbelte værdi af de ting,

han havde købt, og dog var lige så fordringsfuld, som om han havde solgt til fabrikspris, "dette må have en ende. Hr. de … har skyldt mig seks tusinde francs i over et år, og jeg har endnu ikke fået en eneste sou. Jeg går ikke, før jeg i det mindste har fået en udbetaling, om det så kun er hundrede francs."

Jeg vidste jo, at der ikke var tyve francs i huset, og jeg behøver vel ikke at sige, at jeg ikke var i besiddelse af hundrede francs.

"Emmanuel er syg, han har ikke denne sum her," sagde jeg i en næsten bønfaldende tone til juveleren; "hvis han havde dem, skulle De straks få dem. Man er i færd med at ordne hans sager; hav en smule tålmodighed, det vil ikke vare så længe. Jeg er overbevist om, at De inden otte dage skal få Deres afdrag."

Kreditoren vaklede. Jeg førte det sidste stød.

"Man må jo have en smule overbærelse med disse unge mennesker," vedblev jeg; "de køber uden at prutte om prisen, og uden at vide, hvad de egentlig gør. Det tilkommer Dem, De herrer købmænd, at være mere fornuftige end de. Jeg vil i aften tale til Emmanuels moder om Deres fordringer, og jeg forsikrer Dem, at De snart skal få et tilfredsstillende svar."

"Hvad der irriter mig, er egentlig ikke de penge, han skylder mig, men at han aldrig selv modtager mig. Hvis jeg så monsieur de … selv, ville jeg være tålmodig, men man ydmyger mig ved altid at lade tjenerne sige: 'Herren er ikke hjemme,' eller: 'Herren er gået ud,' eller: 'Herren er på landet,' når jeg ganske sikkert ved, at han er inde i stuen."

"De har ret, det er for dårligt, og jeg skal bebrejde Emmanuel det."

"Jeg stoler på Dem, monsieur."

"Vær blot rolig."

"Altså inden otte dage?"

"Inden otte dage."

"Jeg har den ære at anbefale mig."

Juveleren gik.

"Nå?" sagde Emmanuel, da jeg vendte tilbage.

"Han er gået," sagde jeg.

"Jeg kan ikke takke dig nok," sagde han og rakte mig hånden.

"Åh, jeg ved jo, hvordan det er."

"Hvad har du sagt til ham?"

"Jeg talte med ham. At tale med en kreditor er det samme som at love ham et afdrag. Du må virkelig prøve i det mindste at give ham noget."

"Tror du ikke, at jeg, hvis jeg kunne, ville betale dem alle sammen, om jeg så skulle leve af vand og brød i et helt år?"

"Men du har jo renter?"

"To huse."

"Lån på dem."

"Er det ikke, hvad jeg allerede har gjort? Og min moder har ladet mig sige – for jeg ser hende aldrig – at hun vil slå hånden af mig, hvis jeg tager et nyt lån."

"Men hvordan kan du holde disse pinsler ud?"

"Det ved jeg ikke."

"Du elsker altså Antonia så højt?"

"Jeg har aldrig elsket hende, det er netop det frygtelige. Du ved jo, at jeg tog hende med hertil for at tirre Henriette, en hævn, jeg nu er blevet strengt straffet for. Jeg har ødslet penge på Antonia for at det skulle se ud, som om jeg var forelsket i hende, og det har bragt mig dertil, hvor jeg nu er."

"Det sagde du ikke til mig i Operaen."

"Og jeg ville aldrig have sagt det til dig, hvis du ikke selv havde set det. Jeg må rødme over det liv, jeg fører."

"Du må ud af det."

"Men hvordan? Jeg har jo sagt dig, at det er umuligt."

"Men lad os overveje det alligevel."

"Det fører ikke til noget."

"Du har ikke flere muligheder?"

"Nej."

"Du siger, du ikke har tyve francs sammenlagt?"

"Det er sandt."

"Lad os se på det i det værst tænkelige lys. I morgen har du ikke en sou?"

"Atter sandt."

"Hvad vil du så gøre? Dø af sult?"

"Nej, for jeg vil finde en eller anden af mine venner, der vil låne mig hundrede francs, to hundrede francs, halvtreds francs – eller måske min skrædder, min skomager – hvad ved jeg? Og huset vil atter overleve. Jeg vil leje en loge, tage Antonia med i teatret, og have fred i en fire-fem dage. Det er godt – fire-fem fredelige dage! Det er sådan, jeg har tilbragt de sidste tre måneder, og beviset på, at man kan vænne sig til alting, selv dette uhæderlige liv, er det, jeg har gennemgået i dag, for havde man sagt mig for to år siden, at jeg ville komme til at leve sådan, tror jeg, jeg ville have foretrukket at skyde mig en kugle for panden. Ingen ved, hvad en kvinde uden hjerte kan gøre ved en mand uden energi. Det er frygteligt at sige det, men endnu et år på denne måde, og jeg tror, at jeg vil være i stand til at bringe enhver mulig måde til at skaffe mig penge i anvendelse."

"Hvis Antonia elskede dig blot en lille smule, ville hun nedbringe sine udgifter."

"Om hun så elskede mig, som Julie elskede Romeo, ville hun ikke være i stand til det, du der siger."

"Hvorfor ikke?"

"Hvad kalder du at 'nedbringe sine udgifter'?"

"Hvor mange tjenestefolk har I?"

"Fire. En kammerpige, som sørger for at klæde Antonia på til forestillingerne, en kok, en staldknægt og en kammertjener, foruden naturligvis Alphonse."

"I kunne afskedige to af dem."

"Hvilke?"

"Staldknægten og kammertjeneren."

"Jeg skylder den ene fem hundrede francs og den anden femten hundrede; hvad skulle jeg betale dem med?"

"Du har en vogn?"

"Den er lejet for seks hundrede francs om måneden."

"Levér den tilbage."

"Jeg skylder udlejeren atten hundrede francs. Hvis jeg ikke bliver ved at leje hans vogn, vil han aldrig lade mig have fred."

"Hvad giver du for at bo her?"

"Tre tusinde francs."

"Flyt. Antonia må finde sig i at bo i en lejlighed til tusinde francs."

"Jeg skylder for seks måneder, og den er fremlejet for tre år. Jeg er fordømt til luksus, min ven."

"Din lejlighed i Rue Taitbout bliver ikke brugt?"

"Der bor monsieur Alphonse."

"Har du nogen lang kontrakt på den?"

"Nej."

"Skylder du ejeren noget?"

"Nej."

"Skil dig af med den og sælg møblerne."

"Møblerne er allerede belånt."

"Så lad kreditorerne sælge dem."

"Det kan jeg gøre. Men jeg vil vente til det yderste øjeblik, og det er jo ikke noget, der kan give nogen lang frist."

"Vil du for alvor beslutte dig til at bryde med Antonia?"

"Ja."

"Og at rejse bort, hvis det gøres nødigt?"

"Ja."

"Nuvel, så gå til din moder og bed hende endnu en gang at forære dig ti tusinde francs. Du behøver ikke mere til foreløbig at komme ud af din forlegenhed."

"Hun vil afslå det."

"Nej."

"Tre gange har jeg allerede brugt dette middel for at få penge."

"Men det er nødvendigt, at du kommer ud af denne historie."

"Jeg har ikke flere udveje."

"Du har vel ikke lyst til at springe i vandet?"

"Det kan jeg ikke svare dig for."

"Vil du have, at jeg skal forsøge på at tale Antonia til rette?"

"Det vil ikke lykkes dig."

"Men skal jeg ikke i det mindste prøve?"

"Hvad vil du sige til hende?"

"Det kan jo være dig ligegyldigt, blot du bliver fri for hende. Skal jeg altså besøge hende i morgen tidlig?"

"Kom hellere i aften. Jeg vil gå ud, og hun vil være alene hjemme."

"Kunne du ikke også gå ud i morgen tidlig?"

"Nej."

"Hvorfor ikke? Du morer dig da ikke særlig meget her?"

"Det er sandt; men jeg kan ikke gå ud, før solen er gået ned."

"Du bliver forfulgt?"

"Jeg har den fornøjelse, så snart jeg blot åbner vinduet, at se handelsbetjente, som venter på mig."

"Er de aldrig kommet her op?"

"Jo, men jeg har frelst mig ad køkkentrappen, og da lejligheden er lejet i Antonias navn, og hun forsikrede dem om, at hun slet ikke kendte mig, vovede de ikke mere at komme."

"Du må længes tilbage til den tid, du blev elsket af Henriette?"

"Ja, det kan jeg forsikre dig, og der er dage, det vil sige aftener, hvor jeg spadserer forbi hendes vinduer for at trøste mig ved mine blide erindringer. Ah! jeg har glemt at fortælle dig, at Antonia har en moder, og hvilken moder, min stakkels ven!"

2

Der er ting, som verden ikke ved, som den ikke *kan* vide, og det er, at der, når man af lyst eller, hvad der ofte hændes, af ligegyldighed har den ulykke at betræde den bane, Emmanuel havde betrådt, kommer der et øjeblik, hvor alle disse små ubehageligheder, som jeg nu vil fortælle om, forbinder sig således med hinanden og danner en så tæt tillukket cirkel, at man ikke mere kan bryde den.

Vi lever ikke mere i den tid, da Abraham sendte Hagar bort, blot med en krukke vand og et mål ris. Når en ung mand nu om stunder har levet sammen med en skuespillerinde, når han er blevet ruineret af hende; når han selv bor i et billigt femtesals værelse, mens han installerer hende i en smukt udstyret lejlighed; når han ikke mere er ung og har tilsmudset sit navn for hendes skyld; når han har udtømt sine sidste hjælpekilder for at tilfredsstille hendes luner, når han har sat sin frihed, sin lykke, sin formue til en forfængelig og fordærvelig skabnings rådighed; når han er fremmed for sin familie og alle sin barndoms kære; når han, for at dække hende med juveler som en spansk madonna, har styrtet sig i gæld, tror du da, at han, når han mærker, at han ikke har mere at give hende, frit kan forlade hende og i sige: Vi er kvit!

Nej! For da vil hun blive hans mest rasende kreditor, den frygteligste af hans fjender. Uden at elske ham, gør hun sig et våben af hans kærlighed, hun vil forfølge ham med skandaler og trusler, vil have bagvaskelser nok til at skade hans ære, løgne nok til at sætte hans liv på spil. Han vil få dueller og processer på halsen for sit forhold til hende, og han vil aldrig fuldkommen

kunne rense sig for det skarn, han er faldet i. Hun vil ikke gøre sig skrupler ved at lade andre tro, han har levet på hendes bekostning; hun vil altid have et eller andet fruentimmer, der er afhængigt af hende og bekræfter hendes ord, og forelskede narre er der nok af til at bringe dem videre; hun vil vanære ham, hvor og når hun kan. Hun vil bestandig være garderet bag en maske af store og ædle følelser, og som en snigmorder søge at træffe ham over alt. Hun vil anstille sig som en skinsyg kvinde, der ikke kan udholde den tanke, at hendes elsker elsker en anden, og hun vil sige: "Jeg har ofret alt for ham, mine vaner, mine venner, hele min lykke; tyve gange kunne jeg have fået en, der var bedre end han, men hvad skal man sige? Jeg elskede ham jo!" Og hun finder mænd, der tror hende, der har medlidenhed med hende, og som, når man passerer dem på gaden vil rette en anklagende finger mod én.

Ved du, hvilke ofre hun har bragt den mand, hun levede sammen med? Jeg skal nævne dig dem.

Af frygt for, at man skulle tro at have ret til at forlade hende, har hun afslået, eller påstår at have afslået, koblerskernes forslag om forhold til fremmede, der midlertidigt opholder sig i Paris, og derfor kun giver dem tre eller fire tusind francs i det højeste om året. Det vil sige, at de, hvis det ellers var sandt, havde opofret tre-fire tusinde usikre francs til fordel for tredive eller fyrre tusinde, der var sikre. Al den tid, han har kendt hende, har hendes elsker levet i det foragteligste slaveri. Hun har forlangt nøjagtigere regnskab for hans allermindste handlinger end hans fader eller moder nogensinde gjorde.

Hun har set alle hans gode følelser, al hans ungdommelige begejstring forsvinde lidt efter lidt, og har ikke en gang

kærligheden at undskylde sig med. Han har taget denne kvinde for sin underholdnings skyld, og han beholder hende af stolthed; ikke for selv at eje hende, men for at andre ikke skal gøre det; dagen efter, at han har forladt hende, hører han, at hun har bedraget ham med hans nærmeste venner og gemene skuespillere fra teatret. Han får en dag at vide, at han er blevet bedraget af alle mennesker, at tjenestefolkene, som skylder ham deres daglige brød, er hendes medskyldige, at kammerpigen, ligesom han er gået ud, lukker op for en anden, der har ventet på, at han skulle gå, at hun havde stævnemøder, som man ikke anede, at øvelsestimerne kun var opspind, at hovedpinen kun var et middel til at blive alene, og endelig at han er blevet ødelagt og kompromitteret af et fruentimmer, som tolv-fjorten andre individer på samme tid havde ret til at kalde deres maitresse.

Men den dag, han hører dette, er han så stolt over at have brudt med hende; luften, han indånder, synes så frisk, at han ikke har kraft til at blive vred, men er uendelig glad over at være sluppet så billigt.

Så kommer der en tid, hvor han spørger sig selv, hvorledes han har kunnet leve således, hvor han inderligt angrer at have spildt sine bedste år og sit hjertes reneste følelser på et fordærvet fruentimmer.

Og det allerværste er, at det i grunden slet ikke er hendes hensigt at ruinere, at kompromittere, at bedrage sin elsker. Alt dette sker som en følge af hendes behov, hendes frygt, hendes kedsomhed ved det liv, hun fører; og efter råd af hine nedrige skabninger, hvis omgang man forgæves stræber efter at befri hende fra, for der gives øjeblikke, hvor man som en dåre tager

sagen alvorligt, fordi man tror at elske hende, at blive genelsket, og at den kærlighed, man indgiver hende, skal være stærk nok til at fri hende fra fordærvelse. Deraf følger kun én ting, og det er, at hun nu ved, at hun har en elsker, der er dum nok til at tage ansvar for hende; og hun må og skal holde ham fast. Hun anvender derfor alle de midler, der står i hendes magt: scener, trusler, skandaler og pinligheder af alle mulige slags.

Hvis hun finder på at ville giftes med sin elsker, går hun på med krum hals, og kan han ikke finde andre midler til at få fred, ender han med at give efter.

Indtil det sker, fortæller hun over alt, at brylluppet allerede er bestemt, og skaffer ham ry som en idiot, der vil skænde det agtede navn, som han har arvet efter sin fader, ved at forene det med en sådan piges.

"Og det er netop dér, jeg nu er," sagde Emmanuel, idet han afbrød min tale – for jeg havde henvendt alt det foregående til ham – "Antonia fortæller over alt, at jeg vil gifte mig med hende, og jeg tier for at undgå scener.

Der er dage som i dag, hvor jeg ikke er i besiddelse af tyve francs, og hvor jeg ikke har nogen anelse om, hvorfra jeg skal skaffe mig penge. Så kommer der en silkehandler eller en kniplingssælger, og Antonia køber eller bestiller for femten eller atten hundrede francs med den samme ligegyldighed, som behøvede hun blot at åbne skuffen for at tage pengene.

Og hvis jeg ikke betaler denne gæld, og en mængde andre, som er opstået på samme måde, vil jeg komme til at gå for at være en uærlig mand i disse handlendes øjne, som kun lader hende købe, fordi de ved, jeg er her, og gør mig ansvarligt for, hvad hun køber."

Emmanuel blev tavs, og han skjulte ansigtet i hænderne med en så håbløs mine, at det gjorde mig ondt for ham.

Jeg skulle til at svare ham, da han sagde:

"O, jeg ved godt, hvad du vil svare: du vil sige, at alt dette må have en ende, og du vil begynde at give mig gode råd. Giv mig så mange, du vil, men lad mig forud sige dig, at de ikke er til nogen nytte."

"Du tager fejl," sagde jeg, "det var ikke det, jeg ville sige."

"Sig frem, da."

"Lover du mig at forlade Antonia, hvis du får penge til at gøre det på en anstændig måde?"

"Ja."

"Vil du sværge mig det?"

"Jeg sværger."

"Jeg vil skaffe pengene."

"Hvordan?"

"Er det vigtigt, når jeg bare får dem?"

"Men ved du, hvor meget jeg skal bruge?"

"Du skal have tredive tusinde francs."

"Mindst!"

"Du skal få dem."

"Hvem vil du få dem fra?"

"Vil du absolut vide det?"

"Ja."

"Din moder."

"Hun vil nægte dig dem."

"Jeg er sikker på det modsatte."

"Hvornår vil du besøge hende?"

"I dag. Det er bedre, end hvis jeg henvender mig til Antonia og prøver at tale hende til fornuft. Kald dine kreditorer sammen, og giv dem femten tusinde francs; så kan du bede dem om henstand med resten, for eksempel i et år. Du kan forlade Antonia uden gæld; du kan lægge fem tusinde francs til hende i en skuffe, så hun har noget, mens hun venter på din efterfølger, hvilket ikke vil vare længe; du kan betale monsieur Alphonse og sparke ham ud; du kan betale, hvad du har lånt på dine møbler og derefter sælge dem, og med det, der så er tilbage, kan du tilbringe tre-fire måneder i Italien, eller Afrika, dette nye Belgien for ruinerede franske herrer af det bedre selskab, så du ikke skal gennemgå alle de sædvanlige lidelser, der følger med en adskillelse, og som du jo udmærket kender. Passer det dig?"

"Perfekt."

"Du anerkender mine skridt?"

"Jeg frygter blot én ting, nemlig at det ikke vil lykkes."

"Det ved vi i morgen."

"Hvorfor ikke endnu i aften?"

"Fordi jeg ikke er sikker på, at jeg finder din moder hjemme nu. Og forresten ville Antonia være her, og så kan vi ikke tale frit."

"Altså i morgen, men sig intet før da!"

"Vær blot rolig. I morgen klokken to kommer jeg igen; du vil vente på mig?"

"Med stor utålmodighed!"

"Og din moder bor endnu stadig det samme sted?"

"Ja."

"Rue de Verneuil?"

"Nr. 26."

Jeg sagde farvel til Emmanuel og begav mig til Rue de Verneuil.

Madame de … var ikke hjemme. Jeg vendte tilbage den næste dag klokken ét.

Jeg blev meldt.

Madame de … var en kvinde på henved fem og fyrre år, hendes hår, der næsten var ganske hvidt, omgav i store bukler et smukt åndrigt ansigt. Hun var iført en lille kappe med kirsebærrøde fløjlsbånd på hovedet og en myrtegrøn kåbe; hun sad ved kaminen og læste.

Jeg havde ikke den ære at være kendt af hende, og jeg skyndte mig derfor at undskylde mit besøg med at sige:

"Madame, jeg er en ven af Emmanuel."

"Der er sket ham noget?" sagde hun med et ængsteligt udtryk, der lovede godt for mit ærinde. Hun lagde bogen fra sig på kamingesimsen.

"Nej, madame, det er heldigvis ikke tilfældet," svarede jeg hurtigt.

Emmanuels moders ansigt formørkedes en anelse.

"Hvad skylder jeg da æren af Deres besøg, monsieur?" spurgte hun i en tone, der slog mit mod noget ned.

Jeg gik uden om spørgsmålet.

"Madame," sagde jeg, "Emmanuel er meget ulykkelig."

"Det er hans egen fejl, monsieur."

"Det er sandt, men hvad grunden end er, så er han det."

"Nuvel, monsieur, hvad vil De have, jeg skal gøre?"

"Jeg vil, eller snarere, jeg ønsker, jeg beder Dem, endnu en sidste gang at redde ham ud af forlegenheden."

"Det er umuligt, monsieur. Emmanuel har femten tusind livres rente for sig selv, men han har lånt så meget på dem, at ikke alene renterne går med, men endog noget af kapitalen. Tre gange har han bedt mig om hjælp, tre gange har jeg reddet ham, hver gang i den tro, at han ville holde sit ord til mig og forandre sin levemåde, for det liv han lever, er nedværdigende for ham – tre gange har han brudt sit løfte. Den slags er sikkert meget morsomt i teaterkomedier. At bedrage sin moder for en tøs fra Operaen, at tvinge hende til at økonomisere, hvor hun ikke før har haft det nødig, for at tilfredsstille en danserinde – det er måske alt sammen noget, der er almindeligt accepteret i den verden, Emmanuel nu lever i, men ikke en skik, som jeg agter at finde mig i. Jeg har tredive tusinde francs i renter; han er mit eneste barn; han kan vente på, at jeg dør, eller låne på sin forventede arv, som det passer ham. Hvad mig angår, da har jeg besluttet ikke at forandre det mindste i min levemåde for Emmanuels skyld, eftersom han har besluttet intet at forandre i sin for min skyld. Hvis han gør et skridt, hvis han viser mig sin anger på nogen måde, så er det en anden sag – men indtil da er jeg ubøjelig."

Emmanuels moder tav. Jeg fortsatte med at udpensle for hende alle de små og større forhindringer, der mødte ham, og som bandt ham, ligesom Lilleputternes reb holdt kæmpen Gulliver fast. Jeg forklarede hende, ikke uden en vis vanskelighed, hvorledes hans liv i lediggang og udsvævelser endnu ikke stak så dybt i ham, og søgte at vise hende, at ulykken ikke var uoprettelig, og at det rette tidspunkt nu var inde. Jeg forsikrede hende, at det kun var på grund af hans delikatesse, at han ikke straks forlod Antonia, for hvem han

nærede en følelse af had, ja ligefrem foragt. Jeg viste hende et så patetisk billede, som det var mig muligt, af den stadige frygt, hvori min ven var tvunget til at leve, og som først ville stoppe, når han var ruineret – ikke blot hvad angik hans formue, men også hans forstand og helbred.

"Men De må indrømme mig, monsieur," sagde madame de …, idet hun afbrød mig og tørrede sine tårer bort, "at det er virkelig pinefuldt for en moders hjerte at være adskilt fra sin søn af sådanne grunde. Emmanuels fader er død. Jeg er alene, uden familie, og har kun én fornøjelse, én lykke, nemlig min søn. Han har forladt mig for at leve med en danserinde. Hvis jeg ønsker at gå nogle steder, må jeg støtte mig til en fremmed arm. Hvis jeg går i teatret, ser jeg straks mademoiselle Antonia og min søn i en loge, hvor han søger at skjule sig, hvad enten det så er, fordi han frygter, at jeg ser ham, eller at han vil være nødt til at komme hen og hilse på mig. Alle de herrer, jeg kender," vedblev hun, "og som lige så godt som jeg kender til alt dette, og som finder denne skandaløse levemåde lige så pinefuld som jeg, har medlidenhed med mig, så meget endda, at jeg for at spare mig disse bitre samtaler, nu kun ser dem, der er så hensynsfulde, at de ikke taler mere om Emmanuel end hvis han var død; med andre ord, jeg lever næsten i fuldkommen ensomhed. Og De taler om Emmanuels sorger! Hvad ville De mon sige til mine, hvis De kendte til dem?"

Den stakkels kvinde græd, mens hun sagde dette, og jeg forstod straks, hvor strafværdig Emmanuel var i hendes øjne.

Hun fortsatte:

"Hvorfor skulle min søn nære nogen ømtålelige følelser ved at forlade en kvinde, der er hans ruin? Han, der ikke har forstået,

at hans første pligt er, ikke at give en moder en fremtid fyldt af sorg til gengæld for den fortid af glæde og lykke, hun har givet ham! For ved jeg ikke lige så godt som De, monsieur, hvilke frygtelige følger, Emmanuels tåbeligheder fører med sig? Og selv om jeg måske ikke kender de nærmere detaljer, så ser mit hjerte resultatet. Hver dag skælver jeg for at høre, at Emmanuel har været indblandet i en duel, og at han er såret, måske død … eller andre, lige så frygtelige ting. Da jeg så Dem komme ind for lidt siden, og De fortalte, at De var en ven af min søn, var jeg lige ved at blive syg. Når jeg tænker på, at den mindste sorg, jeg kan have at frygte, er, at min søn kan blive fuldstændig ruineret! De vil se Emmanuel igen, monsieur; De vil fortælle ham, hvad De har set; at jeg ikke udtaler hans navn uden tårer, og at det ikke er umuligt, at jeg kan blive endnu mere ulykkelig, end jeg allerede er!"

At gentage den bøn, jeg havde fremsat, da jeg kom, efter dette, var meget svært. Jeg var nu overbevist om, at såvel Emmanuels som hans moders lykke afhang af et sidste offer. Jeg huskede, hvad jeg ville få at se, når jeg atter besøgte min ven. Denne erindring forstærkede min beslutning, og jeg tilføjede:

"Nuvel, madame, jeg kan kun håbe på, at De en dag vil takke mig for dette besøg, jeg har haft den ære at aflægge Dem; og jeg håber ikke, at det har været forgæves, hvad angår Emmanuel.

Han har kun brug for en meget beskeden sum …"

"Hvad behager, monsieur?" afbrød madame de … mig atter, "tror De da, at mit afslag ene og alene er et spørgsmål om penge? Jeg gav gerne halvdelen, tre fjerdedele af min formue, ja hele formuen, for Emmanuels lykke. Jeg ville give mit liv for

ham; men på den betingelse, at den lykke, der kom ud af det, ville være virkelig, ærlig, lovlig; på den betingelse, at lykken ikke ville bestå i at forære diamanter og kashmir til en danserinde. Og det er vel virkelig også umuligt, med den uddannelse, Emmanuel har, at hans lykke kan være grundet på den slags daglige skandaler! Hvor meget behøver Emmanuel for at komme ud af sin forlegenhed? Tredive, fyrre, halvtreds tusind francs? O, min Gud! Hvis han vil komme og leve hos mig, hvis han vil erindre, at han har en moder, kun bruge, hvad han tjener, holde sig til agtede venner, så skal han i mindre end to timer have disse halvtreds tusind francs. Men at jeg skulle hjælpe ham til at slæbe mit navn gennem smudset, og ved min eftergivenhed støtte ham i hans ruin, som kun vil standse med min egen, det vil ikke ske – det vil jeg aldrig være med til!"

Der var et lille håb at finde i dette sidste udbrud af madame de …, og jeg greb det.

"Udmærket, madame," sagde jeg straks, "kan jeg sige dette til Emmanuel?"

"Ja, monsieur."

"Altså at han forlader Antonia, og kommer og bor her hos Dem, og …"

"Ah! De går for hurtigt frem, monsieur. Jeg kender Emmanuel, han vil komme og bo her, og han vil forlade mig igen, når der er gået otte dage og hans gæld er betalt, så han kan låne på ny. Han behøver en lærestreg. Vi har et lille landsted i Touraine; han kan komme derhen og tilbringe tre eller fire måneder sammen med mig, og jeg vil betale al hans gæld. Synes De, det er for hårdt?"

"Bestemt ikke, madame."

"Og for resten," tilføjede hun, "vi har nogle vældig charmerende naboer dernede, så Emmanuel vil kunne more sig udmærket. Sådan vil jeg gøre, og De forstår nok, at det er for at fjerne ham for nogen tid fra hans bekendtskaber – både mænd og kvinder – her i Paris. Når han først har tilbragt tre-fire rolige måneder sammen med respektable folk, vil han kun have foragt til overs for dem, som så længe har holdt ham borte fra mig, og han vil, tror jeg, blive forandret. Er De af samme mening?"

"Fuldstændig, madame."

"Nuvel, monsieur, bring ham da mine fredsbetingelser."

"Jeg skal besøge ham i morgen, madame, og jeg forsikrer Dem, at han i morgen aften skal sidde ved den hjemlige arne."

"Jeg ønsker det inderligt," svarede madame de … og tørrede sine øjne, idet håbet lyste blidt ud af dem.

Jeg tog afsked med Emmanuels moder, som jeg forlod en smule mere rolig, end hun havde været under vor samtale, og ilede straks hen til vor helt for at fortælle ham det heldige udfald af mit besøg.

Da jeg løftede hånden for at ringe på hos Antonia, hørte jeg en højrøstet latter. Jeg genkendte tyendets stemmer.

"En dejlig husholdning," tænkte jeg sukkende; så trykkede jeg på klokken.

Kammerpigen lukkede op.

"Er Emmanuel hjemme?" spurgte jeg, idet jeg trådte ind, uden at nære den ringeste tvivl.

"Nej, monsieur," svarede pigen.

"Kommer han snart igen?"

"Nej, monsieur, han er i Havre med madame."

"For længere tid?"

"For otte dage."

"For pokker!" råbte jeg til mig selv, "det er dog virkelig for stærkt!"

3

"Og Emmanuel har ikke efterladt nogen besked til mig?" spurgte jeg.

"Nej, monsieur."

"Ved De, hvilket hotel han er taget ind på i Havre?"

"Det ved jeg ikke, men hvis De har lyst til at tale med madame d'Orimont, er hun her."

"Hvem er madame d'Orimont?"

"Det er mademoiselles moder."

"Nuvel da, fortæl hende, at jeg har to ord at sige hende."

Kammerpigen lod mig træde ind i boudoiret, og nogle øjeblikke efter trådte Antonias moder ind.

Hun bar hverken det skotskternede sjal, huen eller den store taske, der ellers anses for at være fast udstyr hos en fransk skuespillerindes moder. Hun var meget elegant klædt og så ikke ud til at være mere end fyrre år gammel. Hun måtte have været meget smuk engang. Hun havde blondt hår, opsat efter engelsk mode. Det var let at se, at hun lagde stor vægt på sit toilette, og at hun sikkert et eller andet sted gemte en ung elsker. Hun bar en robe af perlegrå silke, og en lille quiltet kyse, der ville have klædt en femten års pige. Hun bar brillant-ørenringe, og hendes hænder, som hun ustandselig gned mod hinanden for at gøre dem endnu hvidere, glimtede af diamantringe. Hun havde kastet et kashmirs sjal over skuldrene, og det først hun gjorde, idet hun trådte ind i stuen, var at gå hen til spejlet, rette lidt på en fold i kjolen og på sin krave; hvorefter hun vendte sig mod mig og smilende, med en halvt ceremoniel, halvt familiær tone, spurgte mig, hvad jeg ønskede.

Samtidig satte hun sig ned og indbød mig til at gøre det samme.

Jeg satte mig.

Madame d'Orimont, der som det var skik blandt kvinder i den galante verden, havde taget sit navn fra sin første fornemme elsker, havde sat sig i en satin-betrukken sofa med en mine som én, der er vant til sådanne forhold, og sagde til mig, idet hun strakte sine fødder ud foran sig – hvilke for resten var små og iklædt elegante blå halvstøvler med lakerede spidser:

"De ønsker at tale med mig, monsieur?"

"Ja, madame," svarede jeg, "jeg vil spørge Dem om Emmanuel, som havde sat mig stævne her til morgen, og som jeg forventede at finde her."

"Han er i Havre med min datter," svarede madame d'Orimont, mens hun legede med en hårkrølle. Hun talte med tillukkede læber, uden tvivl for at skjule sine tænder, som hun ville have vist mig på samme måde som sine fødder, hvis de havde været smukke.

"Det ved jeg, madame, og det overrasker mig."

"Og hvorfor overrasker det Dem, monsieur?"

Mens hun talte, var hun samtidig i ustandselig bevægelse, hun gned hænderne mod hofterne og skubbede kjolen op og ned, som en kvinde, der er for stramt snøret og forsøger at skaffe sig lindring ved at rykke rundt på korsettet.

"Det forundrer mig først og fremmest, madame, fordi jeg skulle bringe Emmanuel svar på et meget vigtigt spørgsmål; og dernæst, fordi jeg vidste, han var i forlegenhed og ikke troede,

han havde penge nok til at rejse – end ikke en så kort rejse som denne."

"Antonia har otte dage fri; hun havde stor lyst til at se Havre, hvor hun aldrig har været; jeg har lånt Emmanuel fem hundrede francs."

"Og han har taget imod dem?" spurgte jeg forfærdet.

"Ja, hvorfor ikke? Åh, det er ikke første gang, jeg har lånt ham penge; han skylder mig to eller tre tusinde francs, men hvad gør det?"

Jeg var lammet.

"For øvrigt," vedblev madame d'Orimont, "er han jo en charmerende ung mand. Har De kendt ham længe?"

"Jeg gik i skole med ham," svarede jeg mekanisk.

"Han er så blid, og jeg er meget fornøjet med, at min datter lever sammen med ham. Hun kunne rigtignok have gjort rigere bekendtskaber, men dem ville hun ikke have elsket; hun elsker Emmanuel."

"Emmanuel vil altså ikke komme tilbage før om otte dage?"

"Ak! du godeste! nej. Jeg er kommet her i deres fravær for at passe på huset, for de to stakkels børn har ikke nogen orden på noget; jeg tror det ender med, at jeg kommer her og bor hos dem."

Hvis Emmanuels moder vidste, at hendes søn havde lånt penge af denne kvinde, hvilken sorg ville det ikke have voldt hende!

"Hvad tænker De nu på?" sagde madame d'Orimont.

"Jeg tænker på det, De fortæller mig, madame, og det glæder mig på Emmanuels vegne, at De nærer en sådan interesse for ham."

"Oh, jeg forsikrer Dem, jeg holder uendelig meget af ham. Han er et åndrigt ungt menneske, og jeg er vis på, at han på sin side også nærer en virkelig kærlighed til mig. Han har tillid til mig, som var jeg hans moder."

"Hvilke skønne, misbrugte ord!" sagde jeg til mig selv.

"Nuvel, madame," sagde jeg, idet jeg hævede stemmen og søgte at finde ud af denne kvindes karakter, "siden De holder af Emmanuel og Deres datter, burde De give dem et godt råd."

"Hvilket?"

"At de skilles."

"Er De gal," udbrød madame d'Orimont; "Antonia ville dø af sorg. Hun elsker Emmanuel til galskab, og han forguder hende. Hvorfor skulle de skilles?"

"Emmanuel har ikke den formue, der er nødvendig for at leve sammen med mademoiselle Antonia."

"Men monsieur, min datter bruger ikke noget, der tilhører Deres ven," svarede madame d'Orimont i en temmelig skarp tone. "Aldrig har min datter brugt så få penge som nu, den smule, hun bruger, har jeg givet hende; for Emmanuel er helt uden midler."

"I så fald, madame, burde De være den første til at forstå, at denne tilstand ikke kan fortsætte. Deres datter lider under det, og hendes fremtid er usikker. Hun er ung og smuk, hun vil nemt finde en stilling, der er bedre end det, Emmanuel kan tilbyde hende."

"Det er sandt, monsieur, men Emmanuel vil ikke forlade hende. Hvis De blot vidste, hvilke scener, vi har haft! Han ville gifte sig med hende, men jeg ville ikke tillade det."

"Og deri gjorde De ret, madame."

"Uden tvivl," svarede madame d'Orimont, som misforstod meningen med det, jeg sagde. "De kan forstå, hvorfor jeg ikke ville lade min datter ægte Emmanuel. Drengen har ikke de økonomiske midler, der er nødvendige til hendes underhold; hun kan finde en bedre."

Det kan næppe bevises, men er dog alligevel sandt, at mødre til sådanne unge kvinder som Antonia altid er af den faste overbevisning, at deres barn en dag vil ægte en fyrste eller i hvert tilfælde en ærlig mand. Ulykkeligvis findes der tre-fire fortilfælde, der understøtter deres forhåbninger.

Jeg så på madame d'Orimont, da hun holdt op med at tale, og det var mit indtryk, at hun faktisk mente det, hun sagde.

"Ja," vedblev hun, "jeg har haft rigeligt besvær med at forhindre et ægteskab mellem de to."

Jeg indså, at det var bedst for mig at lade som om jeg gik ind på madame d'Orimonts mærkelige syn på sagen, og mente, at hvis jeg gjorde det, ville hun være mig en mægtig forbundsfælle i mit forsøg på at virkeliggøre Emmanuels moders ønske om et brud.

"Det er altså Dem, madame," udbrød jeg, "der har den godhed at føre husholdningen, når Emmanuel er pengeløs?"

"Ja, monsieur."

"De har altså en stor formue?"

"Nej, jeg har henved hundrede tusinde francs, alt hvad min mand, grev d'Orimont, efterlod mig ved sin død. Jeg bragte ham en smuk medgift, som han næsten åd op. Antonia havde anlæg for dansen; jeg fik hende ind ved Operaen, og nu har hun selvstændig stilling. Vi ville have haft femogtyve tusind livres i renter, hvis ikke hendes fader havde opført sig så uforsvarligt."

Intet ved madame d'Orimont kunne nu længere overraske mig. Jeg havde længe kendt denne type af mødre, og jeg var fuldstændig forberedt på at høre hende sige, at hun nedstammede fra Robert Bruce; for i Frankrig er det altid denne store skotske høvding, man anfører som stamfader, når man netop ingen slægt har at vise frem.

"Mademoiselle Antonia," spurgte jeg, i et forsøg på at lede spørgsmål og svar på en sådan måde, at jeg fik det løfte af madame d'Orimont, jeg ønskede; "mademoiselle Antonia mødte Emmanuel i Neapel?"

"Hvor hun levede sammen med hertugen af Pololi, som ønskede at ægte hende."

"Også han!"

"Også han. Der var en stor skandale. Hertugen var ikke kommet til skelsår og alder, og hans familie fremskaffede en udvisningsordre fra kongen af Neapel mod os; men jeg kendte den franske konsul og den engelske konsul – jeg er englænder af fødsel – så vi rejste ikke, før vi selv ville. Antonia holdt sig til familien; hun havde et barn med hertugen, og da jeg truede med at gøre det bekendt, indvilligede fyrst Pololi i at give barnet en understøttelse."

"Og hvad er der blevet af barnet?"

"Det døde desværre."

"Og understøttelsen?"

"Er inddraget."

"Så hertugen af Pololi var altså mademoiselle Antonias første elsker?"

"Så nogenlunde. Hun havde kun haft den gamle lord Bullston, som De måske kender?"

"Nej, det gør jeg ikke."

"Oh! han er meget rig, en charmerende mand. Han er også enormt fed. Hans elskerinder er ham en vane; han så Antonia en time om dagen og gav hende seks tusinde francs om måneden. Han var hendes første elsker. Han var sådan en velopdragen mand. Det var ham, der gav mig alt, hvad jeg ejer."

Madame d'Orimont bed sig i læben, men det var for sent; jeg lod, som om jeg ikke havde hørt denne sidste afsløring.

"De forstår," vedblev hun straks, "min datter har ofret alt for Emmanuel, og han kan ikke forlade hende uden i det mindste at sikre hendes stilling."

"Nå, sådan," sagde jeg til mig selv.

"Det er kun to måneder siden," vedblev madame d'Orimont, "det var i oktober måned, at fyrst Korsloff tilbød Antonia et engagement i Rusland til ti millioner rubler. Hun afslog det."

"På grund af Emmanuel?"

"På grund af Emmanuel. Jeg kunne vise Dem hans breve – oh, charmerende breve. Fyrsten holdt også af mig og respekterede mig særdeles. Jeg ærgrer mig over det dagligt."

"Er han død?"

"Nej, han er taget tilbage til Rusland. Kejseren kaldte ham hjem. Emmanuel forstod da, at han ikke uden videre kunne forlade Antonia."

Jeg indså, hvilket net den stakkels dreng var fanget i. Det var lykkedes for dem at overbevise ham om, at han ikke alene havde ødelagt datteren, men også havde været moderens ruin; og derved havde han samtidig ruineret sig selv. Det er den måde, disse kvinder udnytter en mands ærlighed.

"Men når Emmanuel nu en skønne dag ikke har flere penge, madame, er det dog bedre, hvis han forlader Deres datter."

"Det er der ingen udsigt til," svarede madame d'Orimont, "han har penge, har han fortalt os. Hans moder har tredive tusind livres i rente, som en gang vil tilfalde hendes søn."

"Men hans moder er så langt fra oplagt til at dø."

"Men han kan låne på sin arv."

"Det er meget vanskeligt."

"Nej, og jeg tror selv, at jeg om nogle dage kan skaffe Emmanuel et lån på fyrre tusinde francs. Jeg kender en herre, som vil låne ham dem mod min underskrift."

"Det er absolut nødvendigt," tænkte jeg, "at jeg træffer Emmanuel omgående; med denne madding vil de kunne få ham til hvad som helst, og Gud må vide, hvad det så bliver!"

"Forstår De," sagde madame d'Orimont, "han vil få fyrre tusinde francs, minus en præmie, for da gælden først skal indfries ved Emmanuels moders død, skal der jo være noget til långiveren. Lad os altså antage, at han får tredive tusinde francs. Som De vel kan tænke Dem, forlanger jeg intet til mig selv. Emmanuel vil selvfølgelig tilbagebetale de penge, han skylder mig, men andet ønsker jeg heller ikke. Jeg har sagt til ham:

Giv Antonia en gave. Jeg ved nok, hvad det skal være. Han vil give hende en halskæde, som vi sammen har forhandlet om, og det vil koste ham otte tusind francs. Det vil jeg hellere have end noget som helst andet. Diamanter bevarer jo altid deres værdi. Derefter kan han så betale tapetsereren, tjenestefolkene, skrædderen, og alle de andre små gældsposter, Antonia har

skaffet sig i den tid, de har været sammen. Og bagefter kan de leve roligt sammen af det, der er tilbage."

Jeg måtte beundre den omsorgsfulde måde, madame d'Orimont fordelte de penge på, hun ville hjælpe Emmanuel til at låne, men jeg så, at hun ikke medtog hans personlige gæld i sine betragtninger, og når alt det andet var bragt ud af verden, ville der næppe være to hundrede francs tilbage af lånet.

"Madame," sagde jeg, "det er en virkelig stor tjeneste, De yder Emmanuel; men desværre vil der næppe være noget tilbage til at indfri hans egen gæld, når alt det, De der nævner, er betalt."

"Oh! det er hans eget problem. Han har ikke haft nogen grund til at skaffe sig den. Det eneste jeg ønsker, er min datters ro. Antonia har ingen formue; Emmanuel har. Det er ikke hende, der har bedt hende leve sammen med sig, det er ham, der har tvunget hende. Den gæld, han har gjort for hendes skyld, er hellig, og jeg vil ikke låne penge for ham uden at forlange, at den bliver indfriet."

"Men hvis Emmanuels moder hører om dette lån og forhindrer det?"

"Så bliver det mig selv, der låner Emmanuel denne sum. Han vil give mig bevis for det, og vær De kun rolig, så snart jeg har fået det, vil moderen nok betale. Vi har jo domstole for det sammes skyld, og vi skal få at se, om madame de ... vil lade sin søns gæld betale af hans maitresses moder."

Som man ser, var alt dette udmærket arrangeret. Der var ingen tid at spilde, hvis Emmanuel skulle frelses fra denne nye snare. Jeg vogtede mig derfor vel for at lade madame d'Orimont kende grunden til mit besøg. Jeg nøjedes med at spørge hende, hvilket hotel Emmanuel var taget ind på i Havre, da jeg havde

penge at sende ham. Det var det bedste middel til at få hans adresse.

"Han må være på Hotel de l'Europe," svarede hun, "i Rue de Paris."

"Tak, madame," sagde jeg og rejste mig, "jeg vil straks skrive til ham."

Og jeg tog afsked med madame d'Orimont, der for tiende eller tolvte gang så sig i spejlet for at rette på sin halskæde.

Emmanuels moders smerte havde rørt mig, og jeg ønskede så meget, at han ville forlade denne frygtelige livsførelse, at jeg ikke nu ville gå til hende for at fortælle, hvorledes alt var gået til ved mit møde med madame d'Orimont.

For resten havde jeg intet andet at gøre, og da jeg aldrig før havde været i Havre, tog jeg straks afsted.

Dagen efter stod jeg af vognen foran Hotel de l'Europe. Man fortalte mig Emmanuels værelsesnummer, og jeg traf ham på hans værelse, hvor han spiste morgenmad sammen med Antonia og et par unge mennesker, som de havde truffet på i Havre.

Et overrasket udbrud undslap ham, da han så mig komme ind ad døren.

Antonia havde åbenbart en anelse om, at hun havde en fjende i mig, for hun hilste mig med tydelig kulde.

"Du her!" råbte Emmanuel, "hvilket tilfælde skyldes dog det?"

"Jeg ville besøge dig," svarede jeg, "man sagde, du var i Havre, altså tog jeg til Havre."

"Og det har du gjort vel i; tag en stol og sæt dig til bords."

"Jeg vil gerne først tale med dig."

"Du kan tale med mig, når vi har spist morgenmad. Der er masser af tid. For pokker, en mand må da have sin morgenmad!"

Jeg ville ikke gøre mig bemærket, så jeg satte mig ned og spiste, så munter det nu var mig muligt, for ikke at spolere de øvrige gæsters fornøjelse.

Da måltidet var endt, gik jeg sammen med Emmanuel ind i det andet værelse.

"Jeg har besøgt din moder," sagde jeg.

"Ah! Og hun afslog naturligvis min bøn?"

"Nej, bestemt ikke, hun vil give dig de penge, du behøver."

"På hvilke betingelser? Hun er ikke en kvinde, der gør det uden."

"Hun betaler hele din gæld, på den betingelse, at du vil tilbringe to eller tre måneder sammen med hende i Touraine."

"Mangfoldig tak! Det er alt for dyrt."

"Hvad vil du ellers gøre?"

"Jeg har fået penge og trænger ikke til hendes. Og når alt kommer til alt, min kære ven, så er Antonia en smuk og god pige, som elsker mig, og ikke koster mig meget. Jeg har besluttet mig for at slå mig til ro sammen med hende."

"Og din moder, som græder, som er ulykkelig, som venter dig?"

"Nuvel, jeg vil besøge hende, når jeg kommer tilbage, men nu da jeg har penge, vil jeg ikke forlade Paris for noget som helst i verden."

"Hvad skal jeg så sige til madame de ...?"

"Sig hvad du har lyst til. Men hør, der er én god ting, der kan gøres."

"Og det er?"

"Er du enig med mig i, at man aldrig kan have for mange penge?"

"Fuldstændig."

"Udmærket. Hvad mener du så om, hvis jeg tager de halvtreds tusind, min moder tilbyder mig, og de tredive tusinde, madame d'Orimont vil låne for mig?"

"Jeg mener, at det så ville være fjerde gang, du bedrog din moder, og sandt at sige, ville det være mindst tre gange for meget."

"Ah! min kære ven, du er en kedelig fyr, og ser tingene i sådan et dårligt lys. Den slags finder sted hver eneste dag, og ingen er endnu døde af det."

I dette øjeblik åbnede Antonia døren.

"Emmanuel, skal du have kaffe?" sagde hun, idet hun lod som hun havde glemt min tilstedeværelse.

"Ja tak. – Kom," sagde han til mig, "lad os gå tilbage til de andre."

Og idet han tog Antonias hoved i hænderne, kyssede han hende gentagne gange, og tilføjede, idet han vendte hendes ansigt hen mod mig:

"Har du nogen sinde set noget så smukt som dette?"

Antonia tilkastede mig et sejrrigt blik, som syntes at sige: "Jeg er stærkere end dig, og lige meget hvad du siger, kan det ikke gøre mig noget."

Åbenbart havde Emmanuel i et svagt øjeblik fortalt hende om det besøg, jeg skulle have aflagt ham i Paris, og i løbet af fireogtyve timer havde hun, ved hjælp af et løfte om penge, atter fået herredømmet over ham.

Jeg fandt min stilling temmelig tåbelig, og forlod derfor Havre samme dag. Det skete, bør jeg nok tilføje, uden at Emmanuel ytrede det mindste ønske om at holde mig tilbage.

Jeg tør vædde på, at han ligefrem var henrykt ved at se mig tage af sted.

Folk, der lever således som Emmanuel, erkender først, at det er forkert, når de ikke har flere penge. I øvrigt var jeg sikker på snart at høre fra ham, for det lån, madame d'Orimont forstrakte ham med, ville ikke hjælpe den stakkels Emmanuel synderligt.

4

Jeg kunne ikke undlade at besøge madame de … Det kostede mig nogen overvindelse, for jeg havde jo desværre ingen gode nyheder at bringe hende.

Jeg gik imidlertid hen og fortalte hende i hvert fald en del af sandheden, for jeg har lagt mærke til, at ligegyldigt hvad man kan have at sige, er sandheden den, der må foretrækkes, hvad den så end måtte være.

"Jeg ventede et sådant svar," svarede madame de …, "intet, der angår min søn, forbavser mig mere."

Den stakkels kvindes sorg var stor, og som man vil erindre, blev den ikke mindre ved den frygt for fremtiden, der var en følge af, hvad jeg havde hørt fra madame d'Orimont.

Da jeg forlod hende, tænkte jeg ved mig selv, at hvis Emmanuel havde set hende således, måtte han have et meget slet hjerte for at bedrøve hende således.

Jeg skrev til ham, men fik intet svar.

Jeg besluttede, at jeg ikke igen ville opsøge mademoiselle Antonia. Erfaring er somme tider den bedste kur for en mand. Man har en ven, der begår alle slags tåbeligheder på grund af en kærlighed, som i Emmanuels tilfælde, og ruinerer sig for en pige, der ikke elsker ham igen; for hvis hun elskede ham, vil hun ikke tillade ham at ruinere sig. Og han følte selv, at det ikke var en ægte kærlighed. Du ser det også, og vil forhindre ulykken. Hvad vil du gøre? Finde din ven, få ham til at forstå de grunde, der får dig til at blande dig hans affærer, fortæller ham, at han sætter sin fremtid, sine interesser, sin familie på spil, alle de ting, som du tror, er ham mest dyrebare. Første gang vil han

indrømme, at du har ret og vil love at følge dine råd, og takke dig. Anden gang vil han tage det ilde op; tredje gang slet ikke tage sig af det. Men du fremturer, du vil din vens bedste, selv mod hans vilje, hvis det skal være. Du fortæller ham altså, at du selv uden tvivl ville forlade din maitresse, hvis hun bedrog dig, og at han bør gøre det samme, hvis hun bedrager ham. Når han er kommet til den samme overbevisning, står det tilbage for dig at bevise, at kvinden bedrager ham, hvad der kan være temmelig vanskeligt, ikke fordi det ikke er tilfældet, men fordi det foregår i det skjulte. Men du tager altså mod til dig og begynder på en daglig udspioneren.

Du hengiver dig til denne profession i fjorten dage, en måned, måske to måneder. Til sidst samler du alle de omstændigheder og beviser om kvinden, du har fundet og viser dem til ham. Han omfavner dig, siger at han aldrig vil glemme dig denne tjeneste. Han skriver hende et brev, hvori han bryder med hende, sender det afsted og går ud med dig, spiser middag med dig, men forlader dig omkring klokken ti, idet han aftaler at mødes med dig dagen efter, fordi, som han siger, han har brug for adspredelser. Da du næste dag indfinder dig hos ham, vil tjenestefolkene fortælle dig, at han ikke har sovet hjemme. To dage senere vil din ven, der nu er genforenet med damen, ikke mere hilse på dig, og du skal nu tage dig i agt, hvis din livsførelse ikke er ren som nyfalden sne, for hvis der findes noget at sige dig på, vil han være den første til at gøre det.

Det er muligt, at det ender med en duel.

I stedet kan du, for at dulme din samvittighed, fortælle ham alvorligt, men kun én gang, om den afgrund, han er på vej ned i, og vise ham den: "Se, der er fælden!" og lade det være ved det.

Din ven vil gå i fælden, komme til skade, men det vil blive dig, der redder ham ud af den igen, som et barn, der kommer til skade ved at gøre det modsatte af, hvad hans fader har sagt. Man skal altid lade folk, man giver gode råd, have friheden til en skønne dag at komme tilbage og sige: "Du havde ret." Den frihed har de ikke, hvis man presser for hårdt på, og kommer med for mange beviser. Deres egenkærlighed vil lide for meget ved det, og det er kun meget få mennesker, der ofrer deres stolthed for sandheden.

Men trods alle disse udmærkede teorier, jeg her anfører, kunne jeg ikke modstå min trang til at gøre endnu et sidste forsøg, og jeg tog mig for at opdage mademoiselle Antonias fortid.

Man kan spørge, hvorfor jeg overhovedet blandede mig i denne affære. Det var den stakkels madame de ...'s fortvivlelse, der greb mig om hjertet. Og jeg må tilstå, at jeg stadig så for mig det triumferende blik, mademoiselle Antonia tilkastede mig i Havre.

Jeg vidste jo allerede, at hertugen af Pololi havde været hendes elsker, ligesom fyrst Korsloff, for det havde hendes moder – altså den kvinde, der kaldte sig madame d'Orimont – fortalt mig, men jeg var overbevist om, at det ikke var hele sandheden om Emmanuels danserinde.

Fra den dag af spurgte jeg enhver, der enten selv eller gennem deres forbindelser, kunne have nogle oplysninger.

Jeg fandt ud af, at madame d'Orimont første gang havde solgt sin datters jomfruelighed til fyrst Korsloff, efter at denne selv seks måneder tidligere havde givet den til en officer ved kyrasserne.

Anden gang til hertugen af Pololi;

Tredje gang til en englænder;

Fjerde gang til sønnen af en bankier;

Femte gang til en teaterdirektør, som var fuldt ud klar over bedraget, men ikke desto mindre havde antaget mademoiselle Antonia, idet han sagde til madame d'Orimont:

"Siden De ikke leverer mig en fjerdedel af, hvad De har lovet, betaler jeg kun Dem halvdelen af, hvad jeg lovede Dem, og så står De endda i gæld til mig."

Mellem disse handler havde Antonia haft en jurastuderende, en elev fra den Polytekniske skole, en ung skuespiller fra Montparnasse- teatret, en anden fra Beaumarchais-teatret, to direktører fra provinsen og syv ubekendte, som aldrig havde oplyst andet end deres fornavne, til elskere.

Jeg fandt også ud af, at madame d'Orimont udelukkende berigede sig ved at anvende den samme fremgangsmåde over for alle datterens elskere, som nu blev brugt mod Emmanuel; det vil sige, hun lånte dem de penge, hun havde taget af det, de gav Antonia – det var altså deres egne penge, de lånte til ågerrenter.

Jeg fandt ud af, at barnet og understøttelsen fra hertugen af Pololi var en historie, den gode madame d'Orimont havde digtet; i virkeligheden havde den unge hertug givet ti tusind livres for Antonia; og Antonias moder fik ham, ved hjælp af et brev, han havde været ufornuftig nok til at skrive, til at give endnu fem tusind mere. Opmuntret af dette held havde hun truet med skandale, hvis man ikke betalte hende femten tusind til, hvilken trussel var blevet modtaget med en ordre om at forlade Neapel inden fireogtyve timer.

Emmanuel vidste intet om alt dette, da han bragte Antonia til Paris og indledte det liv, som havde bragt hans moder til fortvivlelse.

Men det værste var, at man fra alle sider fortalte mig, at hun overalt påstod, at Emmanuel ville gifte sig med hende, men at hun ikke ville; med tilføjelse, at hun beholdt ham af velgørenhed, ja, at det ligefrem var hende, der underholdt ham.

Jeg fandt altså ud af, at hun i virkeligheden var en helt igennem modbydelig skabning, og at Emmanuel spillede rollen som godtroende fjols.

Jeg skrev et langt brev til Emmanuel, hvori jeg detaljeret meddelte ham, hvad jeg havde fundet ud af. Hans svar indløb omgående, det lød således:

> "Min kære ven,
> Jeg takker dig for dine råd, men jeg tager aldrig imod råd fra andre end mig selv. Jeg ved ikke, hvad der har tilskyndet dig til at gøre dig til et ekko for alle disse bagtalelser. Jeg elsker og højagter mademoiselle Antonia; og jeg ønsker for fremtiden at se andre end dem, der deler de samme følelser for hende som jeg selv.
>
> Din gamle ven,
>
> *Emmanuel de ..."*

Jeg henviste såvel min ven som Antonia og madame d'Orimont til at gå Fanden i vold, og holdt op med at spekulere videre over dem.

Et halvt år gik hen.

En morgen gik jeg ind i en café ved boulevarden for at spise morgenmad. Den første, jeg bemærkede ved min indtræden, var Emmanuel. Jeg vidste ikke rigtig, hvorledes forholdet nu var imellem os. Imidlertid gik jeg hen til ham og rakte ham hånden, idet jeg spurgte, hvordan det gik. Han trykkede den og svarede, tilsyneladende munter, at han havde det aldeles udmærket.

Jeg begyndte at gå, for at sætte mig ved et bord i den anden ende af lokalet.

"Hvor vil du hen?" spurgte han.

"Jeg vil spise morgenmad."

"Sæt dig her og spis sammen med mig."

Jeg satte mig.

Jeg undgik at tale om Antonia, men jeg så på Emmanuels ansigt, at han havde gættet min hensigt, og at han netop ønskede, at jeg skulle tale om hende.

Jeg talte om alt muligt andet.

Vi forlod cafeen sammen. Emmanuel syntes eftertænksom.

Jeg sagde farvel til ham.

"Forlader du mig allerede?"

"Ja."

"Besøg mig en dag."

"Jeg har ikke megen tid, jeg arbejder meget."

"Hvis du en dag går gennem Rue de la Victoire, så kom op og hils på mig."

"Der bor du altså nu?"

"Ja."

Emmanuel ventede tydeligvis på et nyt spørgsmål fra mig, men jeg sagde ikke noget og forlod ham.

I det øjeblik, vi vendte hinanden ryggen, stødte jeg sammen med en anden af mine venner, med hvem jeg dog ikke var så nøje bekendt som med Emmanuel; jeg tror, han hed Octave.

"Hvem var det, De talte med?" spurgte han.

"Med Emmanuel de ..."

"Så tog jeg altså ikke fejl."

"Kender De ham?"

"Ja ... nej."

"Det var da en underlig måde at sige det på."

"Kender De ham da selv så godt?"

"Jeg har stået ham meget nær."

"Aha!"

Dette "aha!" kunne oversættes til så meget som "så meget des værre for Dem."

"Jeg forstår ikke, hvad De mener?"

"Oh! jeg siger ingenting."

Det var tydeligt, at Octave ikke ønskede noget bedre end at blive udspurgt. Han tilføjede:

"Var han ikke danserinden Antonias elsker?"

"Jo."

"Så er det rigtigt."

"Hvorfor Djævelen denne hemmelighedsfulde mine?"

"Besøger De undertiden Emmanuel de ...?"

"Ja."

"Nuvel, besøg ham knap så ofte, det er alt, hvad jeg kan sige."

"Hvad har han gjort?"

"Han har et slet rygte. Man har fortalt mig ting ..."

"Hvilke ting?"

"Man siger, at han lader sig underholde af Antonia."

"Han!"

"Netop."

"Den, som har sagt det, har løjet."

"Min kære, det er en mand, som ved det bedre end nogen anden; det er Antonias nye elsker, som betaler denne herres gæld, der har sagt det."

"Hør, min kære Octave, jeg har ikke set Emmanuel i et halvt år, men jeg er overbevist om, at der ikke er et sandt ord i, hvad man har fortalt Dem."

"Men det er ikke det hele."

"Hvad er der da mere?"

"Man har set ham spille falsk."

"Han spiller aldrig."

"Han har spillet, siger jeg, for jeg har selv spillet imod ham."

"Og De har selv set ham spille falsk?"

"Nej, tværtimod har jeg hver gang set ham tabe, og han har betalt meget nøjagtigt."

"Hvem anklager ham så?"

"Atter Antonias elsker."

"Sig mig denne herres navn."

"Grev Ernest de Magny."

"Og han bor?"

"I nr. 5 i Rue de la Paix."

"Tak."

"Hvad vil De med den adresse?"

"Jeg vil give Emmanuel den."

"Giv ham den endelig; De kan endda fremføre mit vidnesbyrd, hvis det er nødvendigt, og sige, at det er mig, der

har fortalt Dem det. Ernest har fortalt det i det mindste tyve gange, og ti af mine venner har hørt på det ligesom jeg."

"Har hr. de Magny været Antonias elsker længe?"

"Omtrent i to måneder. Men hvad skyldes det, at De, Emmanuels ven, ikke ved noget om det?"

"Han har ikke sagt noget til mig om det."

"Aldrig?"

"Nej."

"Men De kendte hans egen kærlighedsaffære?"

"Bedre end nogen; det er derfor jeg kan forsikre Dem, at det, hr. de Magny har sagt, er en ren bagvaskelse. Ikke alene bliver Emmanuel ikke underholdt af Antonia, siden vi nu skal bruge dette ord, han har derimod ødelagt sig selv for hendes skyld."

"Alt, hvad jeg ved, det er, at Ernest har sagt mig det. Jeg ved ikke, hvor han har det fra. Men han ville ikke have sagt sådan noget, hvis han ikke havde været fuldkommen sikker i sin sag. Men hvad der bestyrker mig i min tro er, at Emmanuel ikke har fortalt Dem om sit brud med Antonia. Han må have en eller anden grund til at tie stille med det, og det kan ikke være andet end frygten for, at De skulle erfare, hvad alverden siger."

Jeg sagde Octave farvel og gik hen til Emmanuel.

Jeg fandt Emmanuel i en lille møbleret lejlighed i Rue de la Victoire. Så beskeden var indretningen, at jeg er sikker på, det ikke kunne koste ham over firs francs om måneden. Han sad ved kaminen og røg og læste i en bog, da jeg kom.

"Min kære ven," sagde jeg, så snart jeg var trådt ind, "jeg har alvorlige ting at tale med dig om."

"Sæt dig ned, kære ven," sagde Emmanuel, "og lad os tale sammen."

Jeg iagttog hans ansigt for at se, om den måde, jeg var trådt ind på, ikke havde gjort noget indtryk på ham. Men jeg var allerede forud overbevist om det usande i Octaves beskyldninger ved Emmanuels smil.

5

"Du har forladt Antonia," sagde jeg, "hvorledes er det gået til?"

"Ak, min kære ven, jeg skammer mig ved at fortælle dig det," svarede Emmanuel efter et øjebliks tøven. "I Havre havde hun sat mig op mod dig, for hun havde ganske rigtigt gættet formålet med dit besøg, og i fjorten dage derefter hadede jeg dig; for jeg følte på bunden af min sjæl, at du havde ret, og som det er vor stakkels menneskelige natur, var jeg vred over, at du havde ret. Nuvel – vi vendte altså tilbage til Paris. Hver dag bad jeg madame d'Orimont om at give mig den sum, hun havde lovet at låne mig, for jeg havde brug for den til at betale noget af min private gæld. Jeg modtog endelig tredive tusind francs mod en kvittering for fyrre tusind. At sige, hvor disse penge forsvandt hen, er mig umuligt. Jeg betalte madame d'Orimont, hvad jeg skyldte hende. Jeg gav Antonia en gave, jeg betalte den gæld, jeg havde pådraget mig på hendes vegne: tjenestefolk, handlende og så videre; derpå stod jeg i samme situation som før, ansigt til ansigt med min gæld, i den samme klemme som før, og uden en sou.

Ingen har kunnet forklare denne stædige vedholdenhed hos nogle mænd i at lade sig ruinere for en pige, der ikke elsker dem. Men i virkeligheden er det ligetil: Det hele bunder i økonomi. Du kan se det med Antonia: En mand, som styres af sin sans for økonomi, så at sige, lige fra det tidspunkt, hvor han giver sin maitresse den første større sum.

Når han så vil forlade hende, siger han: 'Hvis jeg ikke mere er sammen med hende, vil alle disse penge være spildte for mig.' Det bliver en slags kapital, hvis renter er kvindens kærlighed.

Han vil give mindre, jo længere han lever sammen med hende; jo flere måneder eller år det er, og afhængig af de udgifter, der har været, kan man opstille denne beregning: Jeg har givet hundrede tusinde francs ud, sandt nok, men så har jeg været en smuk kvindes elsker i fire år: det bliver så kun femogtyve tusind francs om året.

Denne beregning er i teorien udmærket, men holder aldrig i virkeligheden.

Ikke desto mindre opstillede også jeg en sådan beregning. Jeg sagde til mig selv:

'Nu, hvor jeg er vant til denne levemåde, kan jeg ikke få nok af den. Hvis jeg forlader Antonia, tager jeg en anden elskerinde, som jeg vil have de samme udgifter til. Det er altså økonomisk at beholde Antonia.'

Jeg troede ikke på mine venner, der fortalte mig, at jeg for en tiendedel af det, jeg brugte på hende, ville kunne være lykkelig og blive elsket af en anden ung pige, som var køn, og som ikke havde tilhørt alle og enhver før. Men hvad skal man sige? Vi ruinerer os gerne for en eller anden fortabt kvinde, som måske oven i købet er grim, ucharmerende, tankeløs, alene fordi bekendte personer har været hendes elskere, og vi er stolte over at efterfølge dem. Hvilken fornedrelse, når ens selvrespekt går til sådanne yderligheder! Og vi vil jo ikke have piger på en seksten-sytten år, meget unge, meget friske, smukke, og venlige, som man kan forvente hver dag arbejder i den lille lejlighed, man giver dem, og hvis enkle smag kunne forskaffe én et paradis! Finder man en sådan pige, vil man næppe ofre fem hundrede francs for hendes kærlighed; hvis en anden kommer på den tanke at tage hende, forlader han hende snart,

hun bliver en holdt kvinde, bekendt for at være monsieur den-og-dens elsker, og pludselig har hun haft halvtreds elskere, og man vil betale hundrede gange mere for hende, end dengang hun var ny og ukendt. Disse kvinder har god grund til at ruinere os, når de får chancen, for vi er ikke andet end forfængelighed, og er nødt til at være deres elskere for dog at være noget. Hvorfor har vi ledige, ubrugelige mennesker, som hengiver os til den slags tåbeligheder, ikke formue og erfaringer som en fyrreårig, når vi er femogtyve? Så ville vi dog stadig være i stand til at gøre noget godt."

Jeg så på ham. Emmanuel sad med hovedet i hænderne, idet han talte således, og jeg blev mere og mere overbevist om, at alt, hvad man havde fortalt mig om ham, var ondskabsfuld bagtalelse.

"Nå," sagde han med et suk, "alle disse ting lyder jo godt nok, men ingen tror på dem, og menneskene er så dumme, at der kan gå århundreder, uden at vi tager et eneste skridt fremad."

"Men," sagde jeg til ham, "alle dette hørte jeg også for seks måneder siden. Hvem siger, at du ikke også denne gang vil glemme det og vende tilbage til Antonia?"

"Åh! nej, det er helt forbi. Jeg kan ikke begrave fortiden, der er uoverskridelige barrierer. Du kan se, hvilken lejlighed jeg bor i nu. Jeg ejer ikke en sou, min moder vil ikke se mig, jeg bliver jagtet af mine kreditorer, men jeg er lykkelig i forhold til hvad jeg var, da jeg var sammen med Antonia."

"Men hvordan skete da dette brud?"

"Fra det øjeblik, jeg havde betalt Antonias gæld, tog hverken hun eller hendes moder videre hensyn til mig. Hver dag satte man mig stolen for døren. Jeg hørte stadige rygter om Antonia,

og jeg ved ikke, hvad det var for en tåbelig følelse, der endnu fængslede mig til denne pige. Det blev mig klart, at hun bedrog mig, og at madame d'Orimont var mellemhandlerske. Jeg fik endog beviser for det. Jeg gjorde Antonia bebrejdelser. Hun svarede mig først, at det ikke var sandt, og til sidst sagde hun:

'Hvis det ikke behager Dem, kan De jo gå Deres vej.'

Jeg forstod, hvilken sammensværgelse jeg havde været genstand for, og besluttede at hævne mig ved ikke at gå. Jeg gav mig i det mindste selv den grund, for den virkelige var, at jeg var blevet så vant til Antonia, at jeg ikke vidste, hvorledes jeg skulle henslæbe mit liv uden hende; og dog elskede jeg hende ikke.

Således gik det i to måneder.

En aften var Antonia på teatret, og jeg gik ud. Ved midnat kom jeg hjem. Jeg gik op til hende. Jeg ringede på. Der kom intet svar; jeg ringede anden gang, tredje, fjerde, femte, stadig stærkere. Samme tavshed. Jeg lagde øret til døren, men hørte intet. Jeg gik ned. Portneren sov. Jeg vovede ikke at vække ham for at spørge, om Antonia var hjemme. Det var slemt nok at være til grin for mig selv, jeg ville ikke også være det i denne mands øjne. Jeg tænkte, at Antonia måske ikke var kommet hjem endnu, og ventede derfor på gaden. Jeg så ikke lys i hendes vinduer. Min selvbevidsthed tilhviskede mig en mængde elendige undskyldninger, som jeg dog ikke selv kunne tro på. Jeg ventede således til klokken to uden at se Antonia komme hjem. Jeg gik atter op til hende. Jeg ringede, jeg kimede, med risiko for at vække hele huset: ingen kom for at lukke op. Jeg tvivlede ikke mere om, at Antonia havde en mand hos sig.

Det værste var, at jeg ikke turde gå hjem til mine egne værelser, så overbevist var jeg om at finde alting vendt op og ned dér, og det var for sent at gå til et hotel. Jeg vandrede omkring på må og få hele natten.

Klokken ni om morgenen gik jeg atter op til Antonia.

Jeg syntes, at alle dem jeg mødte, lo ad mig.

Denne gang kom kammerpigen ud og lukkede op.

Den tanke, at der skulle være tilstødt min elskerinde noget, var ikke et øjeblik faldet mig ind.

"Er Antonia hjemme?" spurgte jeg.

"Nej, monsieur," svarede hun med en vis forlegenhed, "madame er gået ud."

"Så venter jeg på hende."

"Det er umuligt, monsieur."

"Hvorfor det?"

"Madame har taget alle nøglerne."

Så stod det hele klart for mig.

I dette øjeblik viste kusken, der havde genkendt min stemme, sig.

"Ah, det er Dem, monsieur," sagde han, "jeg har et brev til Dem."

"Fra hvem?"

"Fra madame."

Det forekom mig, at kusken og kammerpigen morede sig over mig.

Kusken gik for at hente brevet og overrakte mig det.

Jeg åbnede brevet og læste det.

Det indeholdt følgende ord:

"Min kære Emmanuel,

Vi er ulykkelige sammen. En af os må være fornuftigere end den anden. De er det ikke, så vil jeg være det. Besøg mig som en ven, hvis De har lyst, men enhver anden forbindelse mellem os er fremover umulig. *Jeg tilhører ikke mig selv mere.*

Antonia."

"Det er godt," fremstammede jeg, for man får ikke sådan et brev uden at blive i det mindste forbavset, "det er godt. Vil De sige til madame, at hun skal sende mig, hvad der tilhører mig her – med mindre hun da også vil stjæle dét fra mig."

Disse ord var just ikke smukke, men jeg var opbragt over den måde, man havde bedraget mig på, og jeg kunne ikke holde dem tilbage.

Jeg opslog så min bolig her. Samme dag fik jeg mine kufferter tillige med et meget uforskammet brev fra Antonia, hvori hun beskyldte mig for, at jeg, efter at have udnyttet hende, oven i købet fornærmede hende og sagde, at hvis hun ikke foragtede mig så dybt, ville hun have sendt mig nogen, der nok skulle bringe mig til fornuft.

Dette brev kostede mig halvfems tusind francs; for den samme sum ville jeg have kunnet få en autograf af Karl den Store, to malerier af Van Dyck eller fire tusinde livres i renter."

"Og siden," sagde jeg, "har du ikke hørt mere til hende?"

"Tværtimod. Hver dag hører jeg, at hun udspreder en eller anden nedrighed om mig. Da jeg betalte madame d'Orimont, tænkte jeg ikke på at forlange de veksler tilbage, jeg havde givet hende; hun viser dem nu frem til alle og enhver og fortæller, at jeg skylder hende penge, og at jeg ikke vil give hende dem. Når

jeg betalte noget for Antonia, lod jeg kvitteringerne udfærdige i hendes navn, således at hun nu fremviser kvitteringerne og siger: 'Hr. Emmanuel de … denne kanalje, jeg har haft det uheld at leve sammen med, lod mig selv betale de ting, han forærede mig.' Hun har sagt til alle mine kreditorer, at jeg er en kæltring, at jeg aldrig har haft til hensigt at betale dem, og jeg har for øjeblikket omtrent det sletteste rygte i hele Paris."

"Men det er dog ikke alt," sagde jeg.

Og jeg fortalte Emmanuel hele min samtale med Octave. Han hørte på mig med uforstilt forbavselse.

"Jeg har fortjent alt dette," sagde han, "man ved ikke, hvor meget ondt et så foragteligt fruentimmer kan gøre en ærlig mand, når hun er ung, smuk og omgivet af folk, som gør kur til hende og er rede til at tro på alt, hvad hun siger. Gør mig den tjeneste at gå til hr. de Magny, og lad alt dette ende med en duel, det er alt, hvad jeg ønsker."

Jeg opsøgte Octave og gik med ham til hr. de Magny, en parfumeret tosse, som vi fandt i færd med at lade sit hår krølle.

Resultatet af vort besøg var, at hr. de Magny kun havde gentaget, hvad Antonia havde fortalt ham, og at han kun kunne tage det i sig igen, hvis hun gjorde det samme.

Vi gik så til Antonia, som vi fandt flankeret af sin fru moder.

Et helt bind ville ikke være tilstrækkeligt til at nedskrive alle de nedrige beskyldninger, disse to fruentimmer overøste Emmanuel med.

De respekterede intet, hverken delikatesse, familie eller ære. Jeg, som vidste, at der ikke på jorden eksisterede noget mere trofast menneske end Emmanuel, var flere gange ved at tage en stol og kyle den i hovedet på disse kreaturer.

I to timer fortalte de os deres opdigtede historier, på skift eller begge på en gang, og det værste var, at det hele fik et skær af sandsynlighed ved den forlegenhed, Emmanuel for øjeblikket befandt sig i.

"Siden han ikke har mig mere, ejer han ikke en sou," sagde Antonia.

Emmanuel sloges med hr. de Magny, gav ham et kårdestik, betalte hele sin gæld og flyttede til Touraine med sin moder. Han brød aldeles med den verden, som slet ikke passede for ham. Det forhindrede imidlertid ikke, at der stadig fandtes dem, der kunne finde på at sige, når talen faldt på ham:

"Emmanuel de …, som engang var Antonias elsker, var åbenbart ikke så honnet en person, som han så ud til. Man fortæller mange frygtelige ting om ham."

For henved seks måneder siden mødte jeg igen Emmanuel, som jeg da ikke havde set i et års tid. Jeg omtalte naturligvis Antonia.

"Bliv et øjeblik," sagde han, "du må gøre mig en tjeneste."

"Og det er?"

"At du opsøger hende og giver hende disse fem hundrede francs."

Og han tog fem hundrede francs op af sin tegnebog.

"Du er gal," sagde jeg. "Sender du penge til Antonia?"

"Ja, den stakkels pige har skrevet til mig, at hun er i ulykkelige omstændigheder; man vil sælge hendes møbler, og hun har virkelig brug for denne sum."

"Har du brevet på dig?"

"Det er her."

Brevet lød som følger:

> "Min kære Emmanuel,
>
> Jeg står i en virkelig kedelig situation, og må absolut have fem hundrede francs i dag. Jeg henvender mig til Dem, for af alle de herrer, jeg har kendt, er De den med det bedste hjerte, og De vil ikke tøve med at yde mig denne tjeneste i erindring om den lykkelige tid, vi har haft sammen."

Det var virkelig smukt!

Jeg tog de fem hundrede francs og tog hen til Antonia.

"Jeg kommer på vegne af Emmanuel," sagde jeg til hende.

"Han har modtaget mit brev?" spurgte hun.

"Ja."

"Og han sender mig ...?"

"Fem hundrede francs, værsågod."

"Oh! hvor venligt af ham! De må takke ham så mange gange fra mig. Men hvorfor kommer han ikke selv? Jeg ville have glædet mig meget ved at se ham igen."

"Det er ikke, hvad De sagde til mig, sidst vi så hinanden," bemærkede jeg. "De har behandlet Emmanuel meget ilde."

"Ah! De ved jo nok," sagde hun ligegyldigt, "at man siger så mange ting, når man er vred, og fortryder dem igen dagen efter."

Således skabes og ødelægges en ung mands gode rygte.

Alt, hvad jeg havde sagt til Emmanuel ved vor første samtale i Antonias hus var blevet virkelighed.

Erfaring er virkelig en frugt, man først kan høste, når den er rådden.

Slutning

De tre eventyr, der var hændet Emmanuel, fremstillede mig kærligheden i dens trefoldige enhed. Foruden disse tre så jeg ingen.

Kærlighed som lidenskab, kærlighed som lune og kærlighed som forretning, forekom mig at være alle variationer af hjertets, åndens og sansernes attrå.

Jeg har fortalt de fuldstændige historier om Henriette, Augustine og Antonia.

En gang kørte jeg så fra Lyon til Avignon, og delte vogn med en herre på omkring de femogtredive med et blidt og tillidsfuldt ydre, der indgød mig sympati.

Vi gjorde altså hinandens bekendtskab.

Når man er på rejse, hvordan kan man da bedre fordrive tiden end ved at fortælle historier?

Jeg fortalte altså min nabo Emmanuels kærlighedshistorier.

"De mener altså," sagde han, da jeg var færdig, "at De i disse tre fortællinger har indfattet alle de faser, et hjerte kan gennemgå?"

"Det mener jeg," svarede jeg.

"De tager fejl, unge mand," sagde han i en familiær tone og med et blidt smil, "det er ikke alt. Disse tre beretninger fortæller kun om lidenskaber, hvor hjertet aldrig fuldstændig tilfredsstilles – De mangler det allermest simple og lykkelige tilfælde."

"Som De kan give mig?"

"Netop. Det er den kærlighed, hvor der ikke er nogen mistillid hos hverken kvinden eller manden; hvor den ene giver sin troskab, den anden sin uskyld, og hvor begge nærer en grænseløs agtelse og hengivenhed for hinanden. Det er en kærlighed, der er befriet for alle disse små forhindringer og omskiftelser, som De allerede kender; det er den kærlighed, der gør manden stærk og tålmodig, der indgyder ham livslyst og lader ham glæde sig over livet, som ikke lader fordomme eller fortrydelse tilbage i sjælen, og som har gjort sig livet til en bred og blomsterbestrøet vej. Sådan er den kærlighed, Gud har tilladt mig. Og hele historien kan fortælles i tyve linjer. Hør blot:

Da jeg var 22 år, forelskede jeg mig i en ung pige på 18. Hun fortalte mig, at hun også elskede mig. Jeg bad hendes mor om tilladelse til at gifte mig med hende, og fik den. Vore to små formuer gjorde os i stand til at leve nogenlunde ubesværet. Vi har nu været gift i tretten år, og spørger os daglig, hvordan det ville være, hvis vi ikke begge tænkte de samme tanker. Vi har to børn, en pige og en dreng, som opfører sig pænt og elsker os. Vi har venner, som respekterer os og som er glade for at se os. Hvis vi må skilles på grund af forretninger, er skilsmissen uden tårer, fordi vi intet har at frygte, og hengiver os i Forsynet. Al vor lykke findes i os selv, og alle vore forventninger til fremtiden i vore børn. Ulykken kan komme; den vil finde to forenede hjerter, som er rede til at tage livet, som det kommer. Døden kan ramme en af os ved et tilfælde: vor religion viser os, at døden kun er en midlertidig adskillelse, og ikke varer for evigt. Vi forsøger at give vore børn et ærligt hjerte, en trofast sjæl og en kristen ånd, og hidtil er det lykkedes for os. Vi er, tror jeg –

og det siger jeg uden nogen stolthed – så lykkelige, som man kan blive.

Sammenhold denne kærlighed med de tre andre, og se, hvad din samvittighed foretrækker."

Jeg så på ham, idet han holdt inde; hans blik lyste klart og stolt.

"Ja, De er heldig," sagde jeg med følelse.

"Fordi jeg vil det," svarede han mig i en tillidsfuld tone.

Om "Kærligheds lykke"

Forfatter: Alexandre Dumas (1824-1895).
Org.udgave: Alexandre Dumas (fils): *La vie a vingt ans*. Førsteudgave 1850 (flere udgaver fra samme år, hhv. Paris, Bruxelles og Leipzig).
Oversat og redigeret af Kim N. Jensen (f. 1955) efter udgaven Alexandre Dumas fils: *La Vie en vingt ans*, Michel Lévy Frères, Paris 1854 med afsæt i den forkortede danske udgave fra Universalforlaget, København u.å. [1910].
Forside: Efter Gustave Courbet (1819-1877): "*Les amants dans la campagne, sentiment du jeune âge*", også kendt som "*Les amants heureux*" (ca. 1844).

ISBN 978-87-7628-124-3
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 9788779793637 (Ølstykke 2014)

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk